

Handläggare
Carina Fromm

Telefon: 0850805178

Till
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd
2019-09-19

Tertialrapport tertial 2, 2019 för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar tertialrapport 2 2019 till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden hemställer hos kommunstyrelsen om totalt 78,1 mnkr i omslutningsförändringar.
3. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om 2,4 mnkr för lokaländamål (förlorade hyresintäkter Skolörtens vård- och omsorgsboende).
4. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om 0,5 mnkr för faktiska kostnader för kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning.
5. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om 0,5 mnkr för täckning av kostnader i samband med arbete med utsatta EU-medborgare.
6. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om -0,6 mnkr för minskade kostnader avseende avskrivningar av parkinvesteringar.
7. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om 0,4 mnkr för ökade kostnader avseende internräntor för parkinvesteringar.
8. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om 1,5 mnkr för ökade kostnader för inventarier och maskiner.
9. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering 2,0 mnkr för trygghetsskapande åtgärder vid två lekplatser samt för ljudlarm vid förskolor.
10. Omedelbar justering.

Ärendets beredning

Tertialrapporten har sammanställts av samtliga avdelningar.

Ärendet

Innehåll

Tertialrapport tertial 2 2019 för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd 1

Förslag till beslut.....	1
Ärendets beredning	1
Ärendet	2
Sammanfattande analys	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	5
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	5
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort 6	
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	12
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	27
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	36
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	51
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	57
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	57
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	59
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	60
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	61
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	65
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	69
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser..	70
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	72
Uppföljning av ekonomi	79
Uppföljning av driftbudget.....	79
Resultatenheter	85
Investeringar.....	86
Försäljningar av anläggningstillgångar	86
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	86

Omslutningsförändringar	86
Budgetjusteringar	87
Medel för lokaländamål	87
Analys av balansräkning.....	88
Övrigt 88	
Kvalitetsarbete	88
Övrigt	90
Synpunkter och förslag.....	90
Bilagor	90

Bilagor

Bilaga 1: Blankettset SDN04 T2 2019

Bilaga 2: Ansokan-medel-for-trygghetsskapande-atgarder_1

*Bilaga 3: KLIMAT Uppföljning i T2 klimatmedel beviljade i VP 2019 parklekar_*

Bilaga 4: Ansokan medel for trygghetsskapande atgarder_2

Sammanfattande analys

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Förvaltningen bidrar till inriktningsmålet bland annat genom sitt systematiska arbete med att identifiera och kartlägga nyanlända och nyanländas behov för att på bästa sätt bidra till en kort väg till arbete och kunskaper i svenska språket. Det fokuserade arbetet med snabba remitteringar och åtgärder för att hindra unga och vuxna att hamna i ett långvarigt bidragsberoende bidrar också till måluppfyllelsen.

Att öka den faktiska och upplevda tryggheten har hög prioritet i förvaltningen och stor betydelse för att nå inriktningsmålet. Förvaltningen arbetar systematiskt och fokuserat på flera nivåer, bland annat i den strategiska respektive operativa ledningsgruppen för trygghetsarbetet. Samtidigt pågår implementeringen av en trygghetsplan på stadsdelsförvaltningens fritidsgårdar och nattvandringar genomförs för att öka vuxennärvaron och därmed tryggheten för barn och unga i området.

Stadsdelsförvaltningens förskolor håller hög kvalitet, med målstyrd förskolläroled undervisning som bidrar till barns kunskaper inom språkutveckling, naturvetenskap och digitala kunskaper. Introduktionsförskolans verksamhet utvecklas i nära samverkan med integrationssamordnare, föräldrarådgivare och socialtjänst.

Projektet "Modell för tidigt socialt stöd" är centralt för utvecklingen av en samordnad socialtjänst, som ger rätt stöd i rätt tid till barn och unga. Arbetet inom projektet har gett goda resultat och utgör grunden för nya strukturer och arbetssätt som förväntas bidra till inriktningsmålet.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Förvaltningen bidrar till inriktningsmålet genom det arbete som hittills gjorts och pågår såväl förvaltningsövergripande som i exempelvis verksamheten för park och stadsmiljö. Förvaltningens samarbete med näringslivet fortlöper och nätverk har skapats med företagare, med regelbundna träffar. Ombyggnationen av fritidsgården Tegelhögen i Vällingby bidrar till att skapa en tillgänglig mötesplats för alla, bland annat med ett medborgarkontor och språkverkstad. För att skapa trygga, attraktiva och upplevelserika platser i stadsdelsområdet pågår flera uppgrättnings- och utvecklingsprojekt i park- och stadsmiljö. För att bidra till ett levande stadsdelsområde har förvaltningen deltagit i Vällingby centrum's arrangemang under stadens kulturdag samt arrangerat det traditionsenliga nationaldagsfirandet i Hesselby slottsparken. Under sommaren har ett brett utbud av fritidsaktiviteter kunnat erbjudas, bland annat genomfördes stadsdelsförvaltningens årligen återkommande "Sommar på torget" framgångsrikt.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Förvaltningen bidrar till inriktningsmålet bland annat genom sitt systematiska arbete med att höja kunskap och medvetenhet omkring budgethållning och prognossäkerhet och prognosticerar en budget i balans. Andelen elektroniska inköp har ökat i jämförelse med första tertiet. För att stärka förvaltningens chefer i yrkesrollen har flera utbildningar genomförts. Förvaltningens sjukfrånvaro fortsätter att sjunka, och den ökningen av den korta frånvaron som noterades tidigare har åter vänt nedåt. Verksamheterna arbetar med olika verktyg och metoder för att ge medarbetarna förutsättningar att bidra till förbättringar och verksamhetsutveckling. För att ytterligare stärka det aktiva medarbetarskapet har ett förvaltningsgemensamt, digitalt introduktionsprogram tagits fram. Arbetet med att utveckla smarta och effektiva arbetssätt för såväl förvaltningsgemensamma processer som för de

olika verksamheterna förväntas också bidra till en ekonomiskt hållbar och innovativ storstad.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Egen försörjning och kort väg till arbete

Förvaltningen bedömer att det arbete som hittills genomförts och pågår bidrar till inriktningsmålet.

För att få en aktuell lägesbild av nyanländas situation i stadsdelsområdet och för att fastställa behov av samhällsvägledning har en undersökning genomförts. 54 procent svarade att de fått den information de behöver, de behov som framkom är främst stöd vad gäller bostad, arbete och fritid samt att skriftlig information är att föredra framför möten.

Medborgarkontoren har en central roll med ett varierat utbud av vägledning och efter försök med ett mobilt medborgarkontor på dels SFI, dels jobbtorg, har beslut fattats om att fortsätta med det mobila kontoret på SFI där fler nyanlända nås.

Unga och vuxna med behov av försörjningsstöd, som är aktuella för insatser som ska leda till arbete eller studier, remitteras omgående till jobbtorg. För de unga och vuxna med försörjningsstöd vars situation inkluderar exempelvis missbruk, socialpsykiatriska utmaningar med mera, kallas aktuella aktörer till ett samverkansmöte inom två månader. Förvaltningens nyinrättade så kallade case managers genomför sedan maj 2019 ett intensivt kartläggnings- och motivationsarbete i ärenden med komplexa stödbehov.

Det idéburna offentliga partnerskapet fortsätter framgångsrikt med 31 ungdomar som har fått arbetstillfällen inom ramen för "Första jobbet". 810 ungdomar har hittills under året fått feriearbete genom stadsdelsförvaltningen, varav 13 procent hade någon form av funktionsnedsättning eller social problematik.

Trygghetsarbetet

Satsningar tillsammans med civilsamhället har resulterat i en stor mängd fritidsaktiviteter under sommaren, som bland annat lett till att målgruppen 13-15 år har deltagit i högre grad än annars.

Förvaltningens sociala insatsgrupp, SIG, har påbörjat det uppsökande arbetet riktat till målgruppen 12-18 år. För ökad vuxennärvaro och trygghet för barn och unga har nio nattvandringar genomförts i samverkan med föreningen nattvandring.nu.

I samverkan med utbildningsförvaltningen och skolor fortsätter arbetet med Mentors in violence prevention (MVP) och Agera tillsammans (AT). Den trygghetsplan som tagits fram för fritidsgårdar implementeras. Arbetet med att ta fram rutiner och metod för allvarssamtal har påbörjats.

Förvaltningens långsiktiga arbete med trygghet på såväl strategisk som operativ nivå fortsätter. Trygghetsarbetet har bland annat lett till god samverkan med polis och att snabbt stöd sätts in vid särskilda händelser.

I syfte att identifiera upplevda otrygga platser har trygghetsvandringar genomförts. Trygghetskapande slyröjning har genomförts och för att skapa trygghet och aktivitet i stadsmiljön har lekplatser rustats upp.

De bästa förskolorna

Genom den målstyrda, förskollärlädda undervisningen lyfts barns förändrade kunnande inom språkutveckling, naturvetenskap och digitala kunskaper fram tydligare i förskolornas systematiska kvalitetsarbete. Resultatet i förskoleundersökningen visar en marginell minskning i antal nöjda vårdnadshavare, en fördjupad analys redovisas i verksamhetsberättelsen.

För att nå målsättningen att erbjuda alla barn mötesplatser där de utmanas och stärks utifrån sina förmågor fortsätter arbetet med att skapa medvetna lärmiljöer.

För att säkra att rätt stöd sätts in för barn i behov av särskilt stöd upprättas handlingsplaner i samverkan med vårdnadshavare. För att synliggöra barnens utveckling, lärande och trivsel i högre grad delas barngrupper in i mindre grupper, med hjälp av beviljat statsbidrag. Barnrättsperspektivet och barns rättigheter beaktas särskilt i verksamheten genom barnkonventionens artiklar med mera.

Sedan april i år organiseras introduktionsförskolan under avdelningen för förskola. På introduktionsförskolan arbetar en föräldralots som informerar och bjuder in till verksamheten. För att utveckla verksamheten har samarbetet med förvaltningens integrationssamordnare, föräldrarådgivare och socialtjänst intensifierats.

Rätt stöd i rätt tid

För att barn och unga ska få insatser i ett tidigt skede, samt för att förebygga eller bryta en ogynnsam utveckling arbetar förvaltningen utifrån ett familjeorienterat arbetssätt. Elever med problematisk skolnärvaro erbjuds samordnat stöd från skolsociologer vilket har lett till ett positivt resultat för eleverna. Skolresultaten för familjehemsplacerade barn har ökat från 58 till 63 procent.

Projektet "Modell för tidigt socialt stöd" i samarbete med Uppdrag Psykisk Hälsa, Stockholms län och Sveriges kommuner och Landsting fortskrider och implementeringen av projektets resultat har påbörjats.

Inom verksamheten för personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättning fördjupas kontinuerligt arbetet med bemötande, och medarbetarna kompetensutvecklas inom flera områden. En modell har tagits fram för att analysera uppföljningar på olika nivåer och omvandla dessa till åtgärder för kvalitet- och verksamhetsutveckling.

Föräldrarådgivning på såväl grupp- som individnivå har genomförts och utvärderingar visar att de som deltagit är nöjda och upplever att de fått stöd och verktyg.

Äldre har en trygg tillvaro

Under våren och sommaren har många aktiviteter och social samvaro erbjudits brukare i särskilt boende. Flera mötesplatser har haft öppet hela sommaren, och populära aktiviteter såsom fysisk träning har genomförts.

Under perioden har Skolörtens vård- och omsorgsboende omstrukturerats och består nu endast av ett servicehus.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svensk kunskaper är kort

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under året. Bedömningen baseras främst på att fem av de av kommunfullmäktige beslutade indikatorerna förväntas uppnås helt, samt att aktiviteter genomförs. Förvaltningen når inte målen för ekonomiskt bistånd men menar att de bakomliggande orsakerna till detta är komplexa och anser att det analys- och utvecklingsarbete som sker i verksamheten tillsammans med nya arbetssätt bidrar till att på sikt vända utvecklingen.

För att få en aktuell lägesbild av nyanländas situation och för att fastställa vilka behoven av samhällsvägledning är, har förvaltningen genomfört en enkätundersökning. Resultatet ligger till grund för den fortsatta samhällsvägledning som sker, på grupp- och individnivå och i samverkan med civilsamhället.

Ett tiotal föreningar visar intresse för att delta i arbetet med samhällsinformation, fem har fått bidrag för samhällskunskaphöjande insatser till nyanlända.

Unga och vuxna med behov av försörjningsstöd, och som är aktuella för insatser som ska leda till arbete eller studier, remitteras omgående till jobbtorg. Därmed uppnås målsättningen att unga och vuxna som har försörjningsstöd ska komma vidare till någon form av aktivitet där det är möjligt. Efter remittering till jobbtorg påbörjas arbetet med att hitta för aspiranten rätt aktiviteter eller studier som ska leda till egen försörjning. För att minska antalet långbidragstagare har ett nytt arbetssätt gällande arbetsmarknadsinsatser utvecklats med förvaltningens så kallade case managers, som har intensifierat ett kartläggnings- och motivationsarbete i ärenden med komplexa stödbehov. Kvinnor prioriteras för rehabiliteringsinsatser för att närma sig arbetsmarknaden samt för kommunala visstidsanställningar

Förvaltningen erbjuder 810 ungdomar feriearbete under sommaren där personer med funktionsnedsättning eller sociala problem prioriterades. Samverkan med föreningslivet skapar också väg till arbete och det idéburna offentliga partnerskapet med Brommapojkarna fortsätter framgångsrikt enligt plan.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	3,4 %			3,2 %	3,3 %	2,8 %	2,8 %	Tertial 2 2019
Analys								
När gruppen vuxna med försörjningsstöd ökar, ökar även antalet barn som lever i familjer med försörjningsstöd. Andelen nyanlända barnfamiljer i stadsdelsområdet som avslutat etableringsfasen men ej kommit i egen försörjning har ökat och många av dessa familjer har flera barn. 2017 var Hässelby- Vällingby den stadsdelsnämnd som tog emot näst flest nyanlända i staden och flera av dessa har gått till försörjningsstöd helt eller delvis efter etableringsperioden.								
I stadsdelsområdet finns sedan 2018 ett boende för nyanlända familjer och ett boende för nyanlända ensamstående med barn. Det har också kommit anknytningsfamiljer till ensamkommande barn. Under perioden januari till maj 2019 har 57 vuxna personer kommit till stadsdelsområdet som nyanländ eller genom anknytning.								
Antalet nyanlända ungdomar i gymnasiestudier som har försörjningsstöd har ökat från 15 ungdomar i mars månad till 35 ungdomar i juli månad.								
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,26 %	2,29 %	2,23 %	2,07 %	2,2 %	1,6 %	1,6 %	Tertial 2 2019
Analys								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
<p>Antalet nyanlända ungdomar i gymnasiestudier enligt den nya gymnasielagen har ökat kontinuerligt under första halvåret 2019. Av totala andelen ungdomar 18-24 år med försörjningsstöd är cirka 45 procent nyanlända ungdomar.</p> <p>Ytterligare en bakomliggande orsak till avvikelsen är att andelen nyanlända, som har avslutat etableringsfasen men ännu inte har egen försörjning, har ökat från i genomsnitt 54 per månad under första halvåret 2018 till 146 per månad under motsvarande period 2019.</p>								
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,46 %	1,37 %	1,55 %	1,39 %	1,4 %	1,1 %	1,1 %	Tertial 2 2019
<p>Analys</p> <p>Under perioden har riktade insatser gjorts för att minska antalet sjukskrivna kvinnor. Trots de riktade insatserna har antalet sjukskrivna kvinnor inte minskat vilket kan förklaras med att kvinnorna ofta behöver långa rehabiliteringsinsatser innan insatser som ska leda till arbete kan bli aktuellt. Innan sommaren startade försörjningsstödet nya arbets sätt med Case managers som har påbörjat ett intensivt motivationsarbete efter en kartläggning. Effekter av det arbetet kan inte ses ännu men kartläggningen visar att många långtidsarbetslösa har omfattande insatser från hälso- och sjukvården.</p> <p>De som aktualiseras och remitteras till jobbtorg inom två månader har ofta försörjningsstöd under en första tid med aktiviteter innan annan ersättning eller bidrag kan bli aktuellt.</p> <p>Perioden utfall beräknas på 10-12 månaders bidragstid under 12 månader vilket då kan inkludera de som har insatser för att komma ut i studier eller arbete.</p>								
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	27 st	4 st	23 st	40 st	40 st	40 st	1 050 st	Tertial 2 2019
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	887			822	1 027	700 st	9 000 st	Tertial 2 2019
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	27			40	55	55 st	1 050 st	Tertial 2 2019
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	88			60	100	55	Tas fram av nämnden	Tertial 2 2019
  Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	810 st	413 st	397 st	1 082 st	950	950 st	9 000 st	Tertial 2 2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med samhällsvägledning för nyanlända, med särskilt fokus på att ge kunskaper om bostadssituationen.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna stärka samverkan kring personer med olika funktionsnedsättningar och förbättra målgruppens möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Nyanlända har kunskap om det svenska samhället

 Uppfylls helt

Beskrivning

För att ge nyanlända kunskap om det svenska samhället deltar de i samhällsvägledning på individ- och gruppnivå. Samhällsvägledningen sker i samverkan med civilsamhället och består av rådgivning, information och vägledning i viktiga frågor såsom försörjning, bostad, utbildningssystemet, hälso- och sjukvård samt praktiskt stöd för att hantera vardagliga uppgifter. Nyanlända ges även möjlighet till föräldrautbildning och information om fritidsaktiviteter. Inbjudan till samhällsvägledning lämnas till nyanlända inom en månad från det att förvaltningen fått kännedom om inflyttning till stadsdelsområdet. För att nå fler nyanlända sker den uppsökande verksamheten exempelvis på SFI och Jobbtorg samt på anläggningsboenden.

Förväntat resultat

De nyanlända som tagit del av samhällsinformation uppger att de fått ökade kunskaper om det svenska samhället. Civilsamhället bidrar till kunskapshöjningen.

Analys

Under de första månaderna av 2019 uppmärksammade förvaltningen att inflödet av nyanlända och deras situation såg annorlunda ut än tidigare år. I tertialrapport 1 rapporterades att det sedan tidigare bor cirka 1 500 personer i stadsdelsområdet som antingen är nyanlända i etablering eller som har genomgått etableringsfasen under åren 2015-2018. Förvaltningen konstaterade då även ett behov av att undersöka hur denna målgrupp ser ut, vilken typ av samhällsinformation de fått tidigare och hur deras behov av information och stöd ser ut idag.

För att få en aktuell lägesbild av nyanländas situation och för att fastställa behov av samhällsvägledning genomfördes därför en enkätundersökning riktad till nyanlända på anläggningsboende. Genom att skicka samma enkät till samma personer årligen kan information hållas aktuell och möjliggör att följa utvecklingen över tid

Av de 410 vuxna boende svarade 334 (81 procent) på enkäten. 54 procent av de svarande anser att de redan får den information de behöver, mestadels via förvaltningens medborgarkontor och tidiga informationsmöten. De behov som framkommit är främst stöd vad gäller bostad, arbete och fritid. Av resultatet framgår även att behovet av skriftlig information är större än anordnade möten, 96 procent vill ha information skriftligt.

Såväl ovan nämnda enkät som andra utvärderingar visar att medborgarkontoren har en central roll, med ett varierat utbud av vägledning. För att nå fler nyanlända i ett tidigt skede har försök med ett mobilt medborgarkontor genomförts under året, som har besökt SFI samt jobbtorg i stadsdelsområdet. Det har visat sig vara framgångsrikt att ha det mobila medborgarkontoret en dag i veckan på SFI, där ett större antal nyanlända kan nås. Då antalet träffar på jobbtorg blev lågt har förvaltningen beslutat att inte fortsätta med mobilt medborgarkontor där. Beslut har fattats om att inrätta ett mindre, permanent medborgarkontor på fritidsgården Tegelhögen i Vällingby. Ett skriftligt material kommer också att skickas till alla nyanlända i stadsdelsområdet.

Efter gjord inventering visar ett tiotal föreningar intresse för att delta i arbetet med samhällsinformation till nyanlända. Dialogen fortsätter med föreningarna. Fem föreningar har fått bidrag för samhällskunskapshöjande insatser såsom rådgivning, läxhjälp för skolbarn eller egenförsörjning för att starta företag eller förening.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel nyanlända i anläggningsboende (ABO) som deltar i den lokala samhällsvägledningen						100 %		2019
 Andel nyanlända i eget boende (EBO) som deltar i den lokala samhällsvägledningen						50 %		2019
Analys Förvaltningen har identifierat stora utmaningar i att nå nyanlända som är bosatta i eget boende. Ett samarbete pågår mellan arbetsmarknadsförvaltningen, stadsdelsförvaltningen och bostadsbolagen för att identifiera hyresvärdar och korrekta boendeadresser för att nå målgruppen.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ett antal föreningar genomför samhällsvägledning i samverkan med stadsdelsförvaltningen	2019-05-01	2019-12-31	
 Inventera föreningar som kan delta i arbetet med samhällsinformation till nyanlända	2019-01-01	2019-04-30	

Nämndmål:

Unga och vuxna har kort väg till etablering på arbetsmarknaden

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kort väg till etablering på arbetsmarknaden innebär att tiden med försörjningsstöd inte överstiger fem månader. Att vara etablerad på arbetsmarknaden innebär ett arbete på öppna arbetsmarknaden eller insatser inom Jobbtorg eller Arbetsförmedlingen. Personer som inte har egen försörjning eller studerar och har behov av försörjningsstöd remitteras till Jobbtorg eller Arbetsförmedlingen för vidare insatser mot arbete eller studier. I syfte att undvika ett bidragsberoende i mer än fem månader är målsättningen att tiden från en aktualisering till remittering inte överstiger 2 månader.

Enskilda som inte ingår i Jobbtorgs målgrupper erbjuds arbetsträning i förvaltningens regi i syfte att förbereda för en OSA-anställning eller ett Stockholmsjobb. För att kunna erbjuda fler arbetslösa OSA- anställning och Stockholmsjobb verkar förvaltningen för ett utökat samarbete med andra offentliga aktörer samt det privata näringslivet i stadsdelsområdet. Det uppsökande arbetet förstärks och utvecklas bland annat genom att nya arbetssätt inom verksamheten införs, som innebär ett helhetsansvar för den enskildes situation och behov.

För att unga vuxna mellan 16 och 29 år ska ha fler möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden utvecklas arbetet inom ramen för det idéburna offentliga partnerskapet (IOP) med Brommapojkarna, som bedrivs i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen.

För att stärka arbetet med stödinsatser och motivation för långtidsbidragstagare utvecklas samverkan med civilsamhället, privata näringslivet och region Stockholm genom

Samordningsförbundet Stockholms stad, FINSAM. Barnfamiljer och kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden är särskilt prioriterade i arbetet.

Förväntat resultat

Andelen unga och vuxna som har försörjningsstöd längre tid än fem månader minskar. Unga får referenser och kontakter med arbetsmarknaden genom feriejobb och genom idéburet offentligt partnerskap.

Analys

Etablering på arbetsmarknaden och försörjning

Unga och vuxna med behov av försörjningsstöd, och som är aktuella för insatser som ska leda till arbete eller studier, remitteras omgående till jobbtorg. Därmed uppnås målsättningen om att alla som är aktuella för jobbtorg remitteras inom två månader. Studier visar att risken för att fastna i ett långvarigt beroende av försörjningsstöd när tiden överstiger fem månader, och förvaltningen arbetar därför utifrån en ambition om att inte passera denna tidsgräns. Efter omgående remittering startar jobbtorgs process, och det kan ta olika lång tid innan annan ersättning eller bidrag utgår för insatser som ska leda till egen försörjning.. Tiden med försörjningsstöd, som löper fram till dess att annan försörjning via arbete eller studier kan bli aktuell, riskerar då att överstiga femmånadersgränsen. Förvaltningen menar dock att jobbtorgs arbete med att aktivera och stödja klienterna till egen försörjning motverkar risken för att fastna i ett långvarigt beroende av försörjningsstöd.

För de unga och vuxna som uppbär försörjningsstöd och där bakgrunden till klienternas situation kan inkludera exempelvis missbruk, socialpsykiatriska utmaningar med mera, kallar förvaltningens försörjningsstödsenhet aktuella aktörer till ett samverkansmöte inom två månader. För att fler ska uppnå målsättningen om egen försörjning samverkar förvaltningen med arbetsförmedlingen, jobbtorg och Region Stockholm i syfte att öka antalet personer som får samtidigt aktiviteter och insatser från flera aktörer. Ett nytt arbetssätt för arbetsmarknadsinsatser har utvecklats med så kallade case managers, som arbetar utifrån ett helhetsperspektiv. Sedan maj 2019 har förvaltningens case managers påbörjat ett intensivt kartläggnings- och motivationsarbete i ärenden med komplexa stödbehov.

Det idéburna offentliga partnerskapet med Brommapojkarna fortsätter som planerat. Hittills har 31 personer, 14 killar och 17 tjejer, i åldrarna 16-29 anställts inom ramen för "Första jobbet". Det har totalt blivit 34 arbetstillfällen varav 17 i serveringen på dam- och herrlagens hemmamatcher och 17 inom media och livesändning av matcherna.

Feriearbete

Inför sommaren inkom 1 886 ansökningar om feriearbete och 810 ungdomar (49 procent tjejer och 51 procent killar) fick feriearbete genom stadsdelsförvaltningen under sommaren. 13 procent av ungdomarna hade någon form av funktionsnedsättning eller social problematik. 505 av dessa ungdomar arbetade med kvalitetshöjande insatser inom förvaltningens egna verksamheter och 305 av dem arbetade hos entreprenörer eller ideella organisationer.

Ett gott exempel på den nytta som feriearbete gör är ett citat från Jennifer (16 år) som arbetat på Sommar på torget på Hässelby torg: "Jag är jättenöjd med jobbet jag fick. Det var verkligen rätt jobb för mig. Det är kul att det alltid är liv i rörelse och barn på torget. Tidigare var jag inte lika social men nu har både min mamma och släktingar sagt att jag har

blivit mer social. Jag känner själv att jag lärt mig att kommunicera med människor och träffa nytt folk. Jag har mer förståelse för människor och vill nu gärna jobba med människor i framtiden".

Arbetet med att prioritera kvinnor som står långt från arbetsmarknaden och barnfamiljer fortsätter och de är den prioriterade målgruppen för Stockholmsjobb och OSA anställningar. Projektet stadsdelsmammor fortsätter även under 2019 för att stärka kvinnor som står långt från arbetsmarknaden.

För att undvika ett framtida biståndsberoende bjöds ungdomar, som stod i begrepp att avsluta gymnasiet, från familjer med försörjningsstöd in till förvaltningen. Syftet var att ge information och verktyg inför framtiden samt samtal med socialsekreterare. Mötena uppskattades av ungdomarna och planeras att genomföras även nästa år.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel unga och vuxna som har behov av försörjningsstöd under en kort period.	52,15 %				60 %	70 %		Tertial 2 2019
<p>Analys</p> <p>Inom fem månader ska den som aktualiseras för försörjningsstöd ha remitterats till jobbtorg, arbetsförmedling eller ha gått vidare till studier i någon form.</p> <p>Under perioden maj-juli har 163 nya utredningar startat och jobbtorg har tagit emot 85 remitteringar. Av de 163 nya utredningar som startat är det inte alla som tillhör jobbtorgs målgrupp. Ungdomar som går i gymnasiet i enlighet med nya gymnasielagen har försörjningsstöd och är inte en grupp som remitteras vidare till jobbtorg.</p>								
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb som entreprenörerna erbjudit	108				157	150		Tertial 2 2019
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb som ideella organisationer erbjudit	82				150	150		Tertial 2 2019
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb som utförarenheterna erbjudit	278				400	400		Tertial 2 2019
<p>Analys</p> <p>De ursprungliga årsmål för de tre indikatorer som avser tillhandahållna platser för feriejobb var felfördelade, och av detta årsmål har 100 erbjudna feriejobb omfördelats till indikatorn Antal tillhandahållna platser för feriejobb som ideella organisationer erbjudit respektive Antal tillhandahållna platser för feriejobb som entreprenörerna erbjudit. Det sammanlagda årsmålet för de tre indikatorerna är detsamma.</p>								
 Antal unga vuxna som anställts genom ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Brommapojkarna						20		2019
 Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	810	413	397		950	950		Tertial 2 2019

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under året. Bedömningen baseras på att alla av kommunfullmäktige beslutade indikatorer förväntas nås under året, samt att aktiviteter genomförs. Bedömningen grundar sig även på det strategiska och operativa trygghetsarbete som sker inom alla verksamheter och i samverkan med flera aktörer såsom exempelvis polis, fastighetsägare med flera.

Fritidsverksamhet

I samverkan med civilsamhället har satsningar gjorts på fritidsaktiviteter under sommaren. På parklekar, mötesplatser och andra platser runt om i stadsdelsområdet ordnades aktiviteter såsom dagkollo, summercamp, basketkollo, prova på paddling och läs- och sagostunder.

Genom sina ledarledda sommaraktiviteter, som genomförts på andra arenor än fritidsgårdarna, har verksamheten nått ett stort antal 13-15 -åringar, en målgrupp som generellt inte besöker fritidsgårdarna.

Arbete mot kriminalitet och våld

Förvaltningens sociala insatsgrupp, SIG, arbetar med riktad uppsökande verksamhet mot de ungdomar i målgruppen 12-18 år som har bedömts vara i behov av stöd. Fyra av fem ungdomar som bedömts ha behov har erbjudits och tackat ja till insatsen.

För ökad vuxennärvaro och trygghet för barn och unga i stadsdelsområdet har nio så kallade natt- eller vuxenvandringar organiserats i samverkan med föreningen nattvandring.nu. I nattvandringarna har föräldrar och andra vuxna deltagit.

Förvaltningen samverkar med utbildningsförvaltningen och skolor med programmen Mentors in violence prevention (MVP) och Agera tillsammans (AT). Förvaltningens fritidsgårdar fortsätter arbetet med att implementera rutiner och arbets sätt från den trygghetsplan som upprättats. Kunskapen sprids vidare till förvaltningens parklekar. En plan mot alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) har påbörjats för fältassistenter, med samma utgångspunkter som trygghetsplanen.

För att etablera kontakt har en så kallad fältarskola utvecklats som innebär att fältassistenter besöker sjätteklassare i stadsdelsområdets skolor. Var femte elev har önskat kontakt med en fältassistent

Arbetet med att ta fram rutiner och metod för allvarssamtal har påbörjats, med fokus på en första kontakt, lyssna in behov, öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer för att hamna i kriminalitet och socialt utanförskap.

Socialförvaltningen utreder under 2019 om målgruppen för relationsvåldscentrums (RVC) uppdrag även ska omfatta stöd till barn som upplevt våld. Idag lyfts barnrättsperspektivet i samtal med klienter som har barn. I gruppbehandling lyfts hur barn påverkas av våld.

Strategiskt och operativt trygghetsarbete

Förvaltningens långsiktiga arbete med trygghet på såväl strategisk som operativ nivå fortsätter. Exempel på aktiviteter som genomförts under året är att etablera kontakt med unga som vistas i riskfyllda miljöer, kontakt har tagits med missbrukare på offentliga platser som skapar känslor av otrygghet med mera. Trygghetsarbetet har lett till en god samverkan med polis och snabbt stöd sätts in vid särskilda händelser. Detta blev tydligt i samband med skjutningen i Räcksta i slutet av augusti, då förvaltningens krisorganisation snabbt kunde aktiveras. Såväl polis och förvaltning konstaterade att trygghetsarbetet bidragit till kända och korta kommunikationsvägar, vilket underlättade ett snabbt och tillfredsställande agerande.

Förtroende för förvaltningen

För att öka förtroendet för förvaltningen har bland annat individ- och familjeomsorgen arbetat med familjer som är direkt berörda av orosanmälningar. 98 procent av de barn och vuxna som har genomgått en familjebehandling anser att de fått ett bra bemötande. Tillgängligheten inom försörjningsstöd har ökat. För att öka tillgängligheten för äldre och anhöriga har telefontiderna kunnat utökas genom att handläggare vid Äldre direkt besvarar alla inkommande samtal.

Trygghet i den fysiska miljön

I syfte att identifiera upplevda otrygga platser ur såväl barn-, äldre-, jämställdhets- som tillgänglighetsperspektiv, genomförs kontinuerligt trygghetsvandringar. För att stärka samordningen av trygghetsskapande åtgärder i stadsmiljön medverkar polis, representanter från fastighetsägare, trafikkontoret samt stadsdelsförvaltningen. Under april genomfördes en besiktning av utomhusmiljöer inom Hässelby gård. Trygghetsskapande slyröjning har också genomförts i större bostadsnära naturmark längs gång- och cykelvägar. För att skapa trygghet och aktivitet i stadsmiljön rustas lekplatser upp med sittplatser och ny lekutrustning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)						100 %	100 %	2019
  Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor				62 %		77 %	77 %	2019
  Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning				59 %		71 %	71 %	2019
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden				63 %		71 %	71 %	2019
  Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön						88 %	88 %	2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med bostadsbolagen och stadsdelsnämnderna utveckla samverkan mot våldbejakande extremism.	2019-01-01	2019-08-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna inventera behovet och lämplig geografisk placering av nya parklekar.	2019-01-01	2019-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna och de ekonomiska konsekvenserna för fler parklekar med djur i staden.	2019-01-01	2019-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att utreda vilka områden som kan läggas till - och utöka redan godkända områden – som platser där stadens	2019-01-01	2019-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
ordningsvakter verkar för att skapa trygghet för medborgarna.			
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och i samverkan med polis och fritidsverksamhet inrätta och bidra till lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31	
  Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna till utveckling av Stockholms stadsmiljöer genom exempelvis brukaravtal för skötsel av parklekar eller stadsodling.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Barn och unga har trygga och attraktiva fritidsarenor

 Uppfylls helt

Beskrivning

För att ge barn och unga möjligheter att utveckla en positiv livsstil erbjuds ett brett utbud av kostnadsfria ledarledda fritids-, idrotts- och kulturaktiviteter med utgångspunkt i barn och ungas behov och levnadsmönster. Förvaltningen samverkar med kulturskolan, idrottsförvaltningen, grundskolor och civilsamhället för att skapa god tillgång till prova på-aktiviteter. För att öka föräldrars tillit till fritidsverksamheten får de information om verksamheterna och bjuds in för dialog och verksamhetsbesök.

Verksamheten bedrivs i ändamålsenliga lokaler i en vålds- och drogfri miljö. Rutiner för hantering av tobak, alkohol och narkotika samt hot och våld utvecklas och tydliggörs. Parklekarna arbetar våldsförebyggande genom att barn på ett lekfullt sätt tar del av strategier inom det våldspreventiva programmet "Agera tillsammans". Den våldspreventiva metoden Mentors in violence (MVP) anpassas till de öppna fritidsgårdsverksamheterna.

Fysiska miljöer på fritidsgårdar och parklekar förbättras kontinuerligt. Fritidsgården i Vällingby utvecklas till en modern mötesplats för unga som är tillgänglig för en bred målgrupp med flera funktioner såsom samhällsvägledning och förenings- och kulturverksamheter med mera.

I syfte att utveckla en sammanhållen fritid för målgrupperna 10-12 år och 13-17 år har medarbetare på fritidsgårdar och parklekar ett gemensamt uppdrag att nå barn och ungdomar som idag inte besöker fritidsarenorna. Kompetensutveckling för fritidsledare på parklekar och fritidsgårdar prioriteras.

Förväntat resultat

Barn och unga som besöker och deltar i förvaltningens öppna fritidsverksamhet upplever att mötesplatsen är trygg och att aktiviteterna är meningsfulla och attraktiva.

Analys

Trygghetsplan för fritidsgårdar

För att öka tryggheten och bli mer attraktiva fortsätter förvaltningens fritidsgårdar arbetet med att implementera rutiner och arbetssätt från den trygghetsplan som färdigställdes under våren. De delar i trygghetsplanen som verksamheten nu fokuserar på att införa är gårdskort (medlemskort) till samtliga besökare, kontakt med vårdnadshavare och upprätthållande av

ny åldersgräns (17 år). Arbetet med att kommunicera verksamhetens trivselregler och rutiner till besökare och vårdnadshavare har påbörjats och fortlöper under hösten. Personal på stadsdelsförvaltningens parklekar har utbildats i fritidsgårdarnas trygghetsplan vilket ska ligga till grund för trygghetsarbetet inom dessa verksamheter.

Ledarledda fritidsaktiviteter

Ett gott exempel på en attraktiv fritidsarena är familjedagskollot på parkleken Gulsippan som genomfördes i två veckor under sommaren. Totalt nåddes 26 föräldrar med 44 barn och majoriteten av deltagarna har bott i Sverige kortare tid än två år. Redan i april kom frågor från föräldrar om anmälan, och när anmälan blev tillgänglig köade föräldrar hos föräldralotsen för att få hjälp. Båda grupperna var fullbokade innan anmälningstiden gick ut. Familjedagskollot genomfördes i samverkan med kulturförvaltningen och föreningen Individuell människohjälp. Familjerna erbjöds olika aktiviteter såsom sagostund och kunskap om djur och natur.

Parklekarna arrangerade en badvecka, en efterfrågad aktivitet med utflykter till olika badplatser runt om i Stockholm där en av medarbetarna som är utbildad simlärare inledde med genomgång av badvett och hur man betar sig i vattnet för att undvika olyckor. Under sommaren har parklekarna även haft olika aktiviteter och utflykter såsom firande av skolavslutning och midsommar, besök på Naturhistoriska riksmuseet, minigolf, utflykt till Skansen samt kanotpaddling. I genomsnitt har parklekarna haft sju barn per parklek och utflykt varav 54 procent flickor och 46 procent pojkar.

Fritidsgårdarna har under sommaren varit utomhus och haft aktiviteter utifrån olika teman såsom lek, turnering, utflykt och hälsa. Det har varit fotbollsturneringar, brännboll, poddcast, utflykt med picknick, bio vid regn med mera. Vissa dagar har inga ungdomar dykt upp till den förutbestämda mötesplatsen, då har fritidsledarna rört sig i området och oftast stött på ungdomar på skolgårdarna och vid baden. "Sommar i Smedshagen" arrangerades under två veckor under ledning av fritidsverksamheten dit barn kunde komma till olika aktiviteter, spela spel, rita, leka med mera. Varje dag deltog i snitt 25 barn, de flesta i mellanstadieåldern. Förvaltningen har kunnat konstatera att målgruppen 13-15 år generellt inte tar del av fritidsgårdarnas verksamheter och aktiviteter eftersom dessa främst besöks av äldre ungdomar. Under sommaren har dock majoriteten av barnen på fritidsgårdarnas aktiviteter, som då till stor del genomförts på olika platser i stadsdelsområdet utanför fritidsgårdarna, tillhört denna åldersgrupp. Det tyder på att det finns ett behov av ledarledda, organiserade aktiviteter som riktar sig till åldrarna 13-15 och förvaltningen undersöker möjligheten att genomföra sådana vid fler tillfällen än under sommarmånaderna. Fler flickor har nåtts under sommaren, 30,4 procent jämfört med vårterminens 26,4 procent.

På parklekar, mötesplatser och andra platser runt om i stadsdelsområdet ordnades aktiviteter såsom dagkollo, summercamp, basketkollo, prova på paddling och läs- och sagostunder. Genom samverkan med civilsamhället nåddes över 200 barn och ungdomar. Ett gott exempel på sådan samverkan är Duo Stockholm och Cykelfrämjandet som bedrev verksamhet på Hässelby torg under det årligen återkommande och uppskattade Sommar på torget. Cykelfrämjandet har erbjudit cykelskola för nyanlända och dialog om samarbete till hösten pågår.

Fritidsgården Tegelhögens nyrenoverade och ombyggda lokaler invigdes som en ny mötesplats och attraktiv fritidsarena den 4 september.

Inom ramen för det idéburna offentliga partnerskapet med Brommapojkarna har Nattpollen bedrivits på fredagar och lördagar för två åldersgrupper, 7-14 år respektive 15

år och äldre. I genomsnitt nåddes cirka 50 unika barn i verksamheten. Partnerskapet med Brommapojkarna har även lett till fotboll för målgruppen tjejer och personer som identifierar sig som tjejer. Aktiviteten riktar sig främst till årskurs 4-6 och genomförs på tre grundskolor i stadsdelsområdet.

"Efter skolan" är en verksamhet för unga vuxna mellan 16 och 24 år med fokus på arbete och studier. Under våren har verksamheten haft samarbete med bland andra jobbtorg som bistår med hjälp vid CV-skrivning samt Västerorts trafikskola som har bistått med material och föreläsningar. För att få fler i målgruppen att delta i "Efter skolan" samarbetar man med fritidsgårdarna.

Förvaltningen bedömer att åtgärderna som genomförts för att utveckla fritidsverksamheten inte är tillräckliga och att behovet av fortsatt utvecklingsarbete är stort. Detta kan komma att kräva en mängd olika åtgärder, inklusive översyn av befintliga arenor, effektivisering av användandet med mera.

För att åstadkomma en systematisk uppföljning och ge underlag för analys och utveckling av verksamheterna har ett system införts i parklekar och fritidsgårdar. Systemet och arbetssätten kommer från Kvalitet och kompetens i samverkan (KEKS) och skapar möjlighet att följa antal timmar, tidpunkter, besökstoppar med mera i såväl slutna som öppna verksamheter. Samtliga verksamheter har kommit igång med användandet av systemet och arbetet med att säkerställa loggning och ge stöd till medarbetarna i införandet fortsätter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel unga som går på fritidsgårdar där kontakt med vårdnadshavare finns	30 %				100 %	100 %		Tertial 2 2019
 Ungdomars nöjdhet med trygghet och bemötande inom fritidsgårdsverksamheter						70 %		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barn, unga, föräldrar tar del av och får kunskap om fritidsverksamhetens trygghetsplan med rutiner för bland annat misskötsel, gårdskort, och alkohol-, tobak- och narkotikaanvändning	2019-01-01	2019-08-31	
 Fritidsverksamheten ska teckna medlemskap i KEKS, kvalitet och kompetens i samverkan, för att bättre följa upp besökarnas upplevelse av fritidsverksamheten.	2019-01-01	2019-03-31	

Nämndmål:

Barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet har tidiga insatser

 Uppfylls helt

Beskrivning

Att riskera att hamna i kriminalitet innebär att begå ett brott för första gången eller befinna sig i riskzon för att hamna i en kriminell livsstil. Till ett förstagångsbrott räknas exempelvis snatteri och att vara riskzon innebär bland annat att riskera att bli rekryterad till kriminella handlingar och kriminella gäng. För att öka vuxennärvaron i stadsdelsområdet engageras föräldrar och civilsamhälle i det trygghetsskapande arbetet. Verksamheten sammankallar till möten där medarbetare i fält, föräldrar och andra vuxna som vill delta i nattvandringar med mera samverkar för att utforma och fördela uppdrag. Även polis kan delta i dessa möten och dela med sig av aktuella lägesbilder.

Förvaltningen har en sammanhållen socialtjänst där alla medarbetare inom socialtjänstens enheter utgår ifrån individens behov och säkerställer att ingen invånare som söker stöd hamnar mellan stolarna. Det förebyggande arbetet prioriteras för att tidigt fånga upp barn och ungdomar som befinner sig i riskzonen och förstärks genom att utöka antalet fältassistenter med två tjänster.

För att nå den yngre målgruppen i åldersgruppen 12-18 år samt deras föräldrar arbetar Sociala insatsgruppen (SIG) med ett riktat uppsökande arbete. Syftet är att bryta vidare kontakter med kriminella och att minska risken för att utveckla ett kriminellt beteende. I detta arbete ges också stöd till anhöriga.

Förväntat resultat

Fler barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet identifieras och nås av tidiga insatser. De tidiga insatserna leder till att färre brott begås bland barn och unga.

Analys

Under våren har förvaltningens sociala insatsgrupp, SIG, arbetat med riktad uppsökande verksamhet mot de ungdomar i målgruppen 12-18 år som har bedömts vara i behov av stöd. Bedömningen om behov av stöd görs utifrån en samlad bild av fältassistenter, skola, förvaltningens barn- och ungdomsverksamheter, polis och den sociala insatsgruppens egen kartläggning. SIG har en samordnare inriktad på målgruppen som har arbetat för att skapa en relation med ungdomarna och motivera dem till att ta emot stöd. Fyra av fem ungdomar som bedömts ha ett behov har under perioden erbjudits stöd och tackat ja till insatsen. I insatsen ingår även stöd till anhöriga.

För ökad trygghet med vuxennärvaro i stadsdelsområdet har förvaltningen organiserat nio nattvandringar under året. Fältassistenter sammankallar och ger information och lägesrapport inför varje vandring. Föreningen Nattvandring.nu ansvarar för organisationen och genomförandet av vandringarna där föräldrar, vaktbolag samt vid några tillfällen även polis deltar. Målsättningen är att fler ska medverka och arbete pågår med att hitta fler samverkansaktörer.

Arbetet med en plan för fältassistenter mot alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT-plan) har påbörjats med bland annat rutiner för hur fältassistenter ska agera när de möter en ungdom som till exempel är berusad eller röker cigaretter. ANDT-planen har samma utgångspunkter och förhållningssätt som fritidsgårdarnas trygghetsplan.

För att ge tidigt stöd och etablera en kontakt har förvaltningens fältassistenter utvecklat en så kallad fältarskola för samtliga elever i stadsdelsområdets årskurs sex. Det innebär att vid ett lektionstillfälle informerar fältassistenter om sitt arbete och om hur elever kan använda sig

av fältassistenter och få kontakt med dem. Totalt har 694 elever fått ta del av fältarskolan, 645 elever i årskurs sex och 49 från förberedelseaktiviteter och var femte elev har önskat kontakt med en fältassistent.

Arbetet med att ta fram en rutin och metod för allvarssamtal har påbörjats. Fokus i modellen är en första kontakt, lyssna in behov, kunna erbjuda och matcha tidigt stöd, öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorerna för att hamna i kriminalitet och socialt utanförskap. I relation till ungdom och föräldrar kommer samtalen att kallas för trygghetssamtal och utgår från metoden motiverande samtal (MI). Allvarssamtalen kommer att genomföras under en avgränsad period under hösten 2019 och kommer att följas upp i samband med verksamhetsberättelse.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
	Andel försäljningsställen där godkända kontrollköp av tobak genomförts					80 %		2019
	Andel försäljningsställen där tillsynsbesök genomförts					100 %		2019
	Andel unga som inte har begått ett brott på nytt efter allvarssamtal					80 %		2019
Analys								
Mätningen av andel unga som inte begått ett brott på nytt efter allvarssamtal kommer inte att kunna genomföras. Detta på grund av att det inte går att följa upp om samma individ återkommer. Allvarssamtal kommer att genomföras under hösten 2019. Mätning av andel genomförda samtal och om stödet varit till hjälp för ungdom och förälder kommer att göras.								
	Andel ungdomar och vuxna som upplever att de har fått stöd genom sociala insatsgrupper (SIG)					80 %		2019
	Antal externa aktörer såsom ideella organisationer och föreningar som deltar i vuxenvandringar					3		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Inventera vilka externa aktörer (ideella organisationer, föreningar med flera) som är beredda att samverka och delta i vuxenvandringar i stadsdelsområdet.	2019-01-01	2019-04-30	

Nämndmål:

Barn och vuxna lever ett liv utan våld

 Uppfylls helt

Beskrivning

Att leva ett liv utan våld innebär ett liv utan psykiskt, fysiskt, sexuellt, materiellt, ekonomiskt våld eller försummelse, hedersrelaterat förtryck eller våld. Ett liv utan våld innebär även att leva utan risk för våld. Relationsvårdscentrum i Västerort har en central roll

i arbetet och vidareutvecklar verksamheten utifrån ett barnrättsperspektiv för barn som har bevittnat våld. För att bryta mönster och utsatthet hos de som utsätts för, eller utsätter någon för, hedersförtryck och/eller våld utbildar förvaltningens relationsvårdsteam medarbetare i alla verksamheter. För att hjälpa den som har brutit med sin familj och sitt nätverk på grund av hedersförtryck och våld att skapa ett nytt liv utvecklas stödinsatser i samverkan med Relationsvårdscentrum, bland annat i form av nätverksskapande gruppaktiviteter.

För att minska användning av våld och kränkningar bland barn och unga fortsätter ett tidigt och sammanhållet våldsförebyggande arbete på grundskolor, parklekar och fritidsgårdar. Arbetet riktas till barn och unga i åldern 10-17 år med utgångspunkt från programmen Mentors in violence prevention, MVP och Agera tillsammans, AT. De våldspreventiva programmen ökar medvetenheten om våld och utmanar vedertagna normer kring kön, relationer och våld samt inspirerar till åskådaringripanden där barn och unga kan ingripa före, under eller efter en kränkande eller våldsamt situation.

Arbetet med MVP och "Agera tillsammans" genomförs i årskurs 4 och 7 och utökas under året från tre till sex skolor i stadsdelsområdet. På samtliga parklekar och fritidsgårdar pågår ett våldsförebyggande arbete som beskrivs närmare under nämndmålet Barn och unga har trygga och attraktiva fritidsarenor. För att utveckla ett gemensamt förhållningssätt och agerande kopplat till våld och normer kring kön arbetar medarbetare på skolor och stadsdelsförvaltning i nära samverkan.

Förväntat resultat

Andel barn och vuxna som lever ett liv med förtryck och våld minskar. Barn och unga som deltar i de våldspreventiva programmen tar avstånd från våld.

Analys

Socialförvaltningen har i uppdrag att under 2019 utreda om Relationsvårdscentrums, RVC, målgrupp ska utvecklas till att även omfatta stöd till barn som upplevt våld. I dagsläget ger RVC inte stöd och behandling till barn men de lyfter barnrättsperspektivet i alla ärenden där klienter har barn. I gruppbehandlingar för våldsutsatta respektive våldsutövare finns temat hur barn påverkas av våld med som en del i behandlingen.

För att våldsutsatta ska få stöd och hjälp i syfte att leva ett liv utan våld ställs frågor om våldsutsatthet vid indikation på att våld förekommer, bland annat i form av Freda kortfrågor. Antalet våldsutsatta eller våldsutövare som kommer i kontakt med förvaltningens relationsvårdsteam har ökat under januari till juli 2019. Antalet inledda utredningar avseende våldsutsatta och våldsutövare har ökat från 36 till 56 inledda utredningar under perioden januari till juli. Bedömningen är att ökningen bland annat är ett resultat av arbetet med att tidigt ställa frågor om våld och Freda kortfrågor, samtidigt som kunskapen och medvetenheten om våld i nära relationer har ökat inom förvaltningen och i samhället i stort. Ytterligare en orsak till ökningen är RVC's roll som kontaktyta och förmedlare till stadsdelsförvaltningens eget relationsvårdsteam.

Förvaltningen samverkar med utbildningsförvaltningen och de skolor i stadsdelen som arbetar riktat i årskurs 4 och 7 med programmen Mentors in Violence Prevention (MVP) och Agera Tillsammans (AT). Under hösten kommer förvaltningens fältassistenter att medverka på utvalda lektioner för att synliggöra det gemensamma förhållningssättet.

För att samla erfarenheter och lärdomar av arbetet med programmen (MVP och AT) har en

checklista tagits fram i samarbete med stadsdelsförvaltningarna Rinkeby-Kista och Älvsjö och utbildningsförvaltningen. Minst 200 medarbetare från skolor och 25 av förvaltningens medarbetare planeras delta i en grundutbildning för preventionsprogrammen.

För att möjliggöra ett systematiskt våldsförebyggande arbete inom parkleksverksamheten fortgår arbetet med att anpassa material från metoden Agera Tillsammans. Materialet kommer under hösten att testas på samtliga parklekar innan en sista revidering sker. I samband med att materialet har utvecklats har 20 barn testats i de olika delarna i programmet. På parklekarna har arbetet med Agera tillsammans (AT)- materialet startats upp. Barnen har suttit i grupper och samtalat kring ämnet våld. Detta har resulterat i att ämnet aktualiserats och både barn och vuxna pratar om ämnet i det dagliga arbetet. Medarbetare reagerar nu tidigt enligt våldstrappan. Barnen har i utvärdering uttryckt att de tycker det är viktigt att prata om våld och kränkningar.

Vid en observationsstudie på fritidsgårdarna framkom det att förekomsten av våld och våldsuttryck handlar mest om kränkande ord av sexistisk, rasistisk och homofobisk karaktär. Dessa observationer är viktiga i det fortsatta arbetet för att minska och förebygga kränkningar och mobbning på fritidsgårdarna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn som inte upplever att de har blivit illa behandlad (kränkta/trakasserad)					70 %	70 %		Tertial 2 2019
Analys Undersöks i årets skolenkät, resultatet redovisas i verksamhetsberättelse.								
 Andel orosanmälningar som rör barn som upplevt våld i nära relation.	29 %					30 %		Tertial 2 2019
 Andel utredningar där Freda kortfrågor har ställts.	100 %				80 %	80 %		Tertial 2 2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 I samverkan med grundskolor i stadsdelsområdet utveckla arbetet med mentors in violence preventions våldsförebyggande arbete kopplat till rasism, hedersrelaterat våld och förtryck samt pornografi	2019-01-01	2019-08-31	Avvikelse
Analys Aktiviteten hänvisar till de nya lektionsmodulerna som Stockholms stad tagit fram i samarbete med organisationen MÄN på temat rasism, hedersrelaterat våld och förtryck samt pornografi. Lektionerna färdigställdes i slutet på 2018 men under våren har det framkommit att lektionerna är i behov av justering. I samverkan med utbildningsförvaltningen har beslut tagits om att avvakta implementering av de nya lektionerna.			
 Implementera arbetssätt och verktyg som säkerställer att Freda kortfrågor för vuxna ställs i utredningar.	2019-01-01	2019-04-30	
 Tillsätta arbetsgrupp med representanter från varje avdelning i syfte att planera stadsdelsförvaltningens tema om "våldsförebyggande vecka"	2019-01-01	2019-04-30	
 Work shops genomförs av relationsvårdsteamet tillsammans med berörda verksamheter för att höja kunskap om att tidigt upptäcka våld i nära relation samt stöd i hantering och åtgärder.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Hässelby-Vällingby är tryggt

● Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens trygghetsråd består av representanter från förvaltningen, polisen, trafikkontoret, utbildningsförvaltningen, brandförsvaret, SL och fastighetsägarföreningen. Trygghetsarbetet styrs av Trygghetsrådet och dess strategi och plan utgör grunden för arbetet med tydliga mål, prioriteringar och uppföljningar. Rådets prioriteringar för 2019 är att ungdomar har en trygg fritid, att offentliga platser är trygga och välskötta, fria från drogmisbruk och försäljning av droger. Förskolan och skolan har en central roll i trygghetsarbetet. Planen, som även beskriver rådets organisation, biläggs förvaltningens verksamhetsplan för 2019. Rådet innefattar en operativ arbetsgrupp med uppdrag att på kort och lång sikt genomföra aktiviteter utifrån de mål och indikatorer som trygghetsrådet beslutat. Arbetsgruppen gör löpande trygghetsinventeringar för att styra arbetet effektivt och vid behov lyfta frågor till rådet för beslut och prioriteringar.

Förväntat resultat

Den upplevda tryggheten i stadsdelsområdet ökar genom samverkan kring såväl långsiktiga och förebyggande som akuta och riktade insatser.

Analys

Trygghetsrådet

Arbetet med trygghet fortsätter enligt plan. Den strategiska ledningsgruppen sätter mål och följer upp hur arbetet fortlöper för att målen ska nås. Det första mötet i september fokuserade helt på uppföljning, dels för att identifiera framgångsfaktorer men också för att se vilka utmaningar som finns. Vid mötet konstaterades bland annat att samverkan mellan de olika aktörerna fungerar mycket bra. Utmaningar rör att finna lösningar när en problemsituation involverar flera olika aktörer och resurser, budgetmässiga som personella, måste avsättas och samordnas.

Operativa ledningsgruppen tar löpande fram lägesbilder. Utifrån aktuell lägesbild görs en orsaksanalys och aktiviteter planeras. Respektive deltagande organisation skapar förutsättningar för att aktiviteterna ska kunna genomföras inom respektive organisation eller i samverkan med andra. Exempel på vad som gjorts under året är att etablera kontakt med unga som vistas i riskfyllda miljöer för att lotsa vidare till aktiviteter. Missbrukare på platser där medborgarna signalerat att de bidrar till en otrygg miljö har kontaktats. Vidare har gruppens arbete bidragit till en god samverkan med polis vilket gör att förvaltningen snabbt kan få stöd vid särskilda händelser. I sammanhanget kan nämnas att en god samverkan även finns med stadens mobila ordningsvakter kring Hässelby torg.

Den operativa ledningsgruppen fokuserar på socialprevention till skillnad från platssamverkansgruppen vars fokus är situationell prevention. Frågorna går ofta i varandra och därför deltar ett par personer i båda grupperna för att garantera samordning.

Platssamverkan

Platssamverkan inleddes i februari och har därefter haft månadsmöten med representanter från berörda fastighetsägare, fastighetsägarföreningen, polisen, Nokas Security, Trafikförvaltningen (SL), tunnelbanan (MTR) och Trafikkontoret. Rapportering av

oroligheter i tunnelbanans biljetthall har förenklats och förbättrats. Som en del i att få ett renare torg har fågelskyddet förbättrats vilket minskat fågelspillning på torget. Garaget under torget har blivit renare och snyggare och problem med övernattningar har försvunnit. Pågående och kommande uppgifter är bland annat städning, klottersanering, fortsatt arbete kring fågelspillning samt tillsyn av torghandeln. Dessutom diskuteras praktiska hållbara samverkansrutiner där frågor om resurser, personella som budgetmässiga, från respektive aktör kommer belysas.

Platssamverkanens gruppens fokus är situationell prevention, medan den tidigare beskrivna operativa ledningsgruppen fokuserar på socialprevention. Frågorna går ofta i varandra och därför deltar ett par personer i båda grupperna för att säkra samordningen.

Trygghetskapande vid särskilda händelser

I slutet av augusti inträffade en skjutning i Råcksta. Förvaltningens krisorganisation aktiverades och i samverkan med polisen konstaterades att ett behov fanns av närvaro av förvaltningen. Förvaltningens resursgrupp kunde inom kort vara på plats för att lyssna och samtala samt vid behov lotsa vidare till stödinsatser. Resursgruppen fick mycket positiv återkoppling på plats och människor uttryckte att närvaron visade att samhället brydde sig och att det gav trygghet. Vid förvaltningens uppföljningsmöte dagen efter kunde konstateras att krisorganisationen fungerat enligt plan. Polisen meddelade också att de var mycket nöjda med förvaltningens insats. Polis och förvaltning var enade i att trygghetsarbetet som pågår gjorde att kommunikationsvägarna var kända och korta vilket gjorde att förvaltningen kunde agera snabbt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel ungdomar som upplever ordningsproblem i bostadsområdet		20	20			20 %		2019
Analys Indikatorn baseras på stockholmsenkäten som inte genomförs under 2019, utfall kommer alltså inte att kunna rapporteras förrän tidigast tertiäl 2 2020.								
 Oro för våld eller överfall i den offentliga miljön						12 %		2019
Analys Indikatorn baseras på stockholmsenkäten som inte genomförs under 2019, utfall kommer alltså inte att kunna rapporteras förrän tidigast tertiäl 2 2020.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Uppstart av platssamverkan med polis- och brandmyndigheterna, trafikkontoret samt berörda fastighetsägare om ökad trygghet vid Hässelby torg.	2019-01-01	2019-03-15	

Nämndmål:

Invånarna har förtroende för stadsdelsförvaltningen

 Uppfylls helt

Beskrivning

Tillgänglighet, bemötande, god information och kommunikation är grundläggande för att skapa förtroende för stadsdelsförvaltningen, och därmed kommunen som myndighet, hos invånarna. Tillgängligheten i verksamheterna är hög, exempelvis avseende telefontider och snabba svar på mejl. För att invånarna ska ha tillgång till och nås av relevant och viktig information utvecklar förvaltningen kontinuerligt kommunikationsstrategier och -kanaler.

Tillgängligheten för funktionsnedsatta är viktig och alla verksamheter arbetar för att minimera tillgänglighetshinder i sina lokaler. Även kommunikationen utformas så att den är tillgänglig för alla oavsett exempelvis kön, etnisk tillhörighet, utbildningsbakgrund, funktionsnedsättning eller ålder. Som en del i detta arbete använder alla förvaltningens verksamheter klarspråk för att göra informationstexter mer tillgängliga och begripliga. Ett gott och respektfullt bemötande är en självklarhet för alla medarbetare, och alla verksamheter arbetar med att ytterligare förbättra sitt bemötande, bland annat med utgångspunkt ur stadens bemötandeguide.

Förväntat resultat

Invånarnas förtroende för stadsdelsförvaltningen ökar

Analys

För att öka förtroendet har Individ och familjeomsorgens verksamheter under året arbetat bland annat med tydligheten i när klienter och medborgare kan förvänta en återkoppling i frågor och ärenden. Ett arbete har även pågått för att ytterligare öka rättssäkerheten och därmed förtroendet för förvaltningen som myndighet. För familjer som är direkt berörda av orosanmälningar har verksamheten arbetat för att bygga förtroendeingivande relationer. 98 procent av de barn och vuxna som har genomgått en familjebehandling anser att de fått ett bra bemötande. Vuxna som har fått behandling för sitt missbruk har genomgående varit nöjda med insatsens genomförande. Vuxna som har ringt till försörjningsstödsenhetens tidsbokning har i snitt fått vänta i knappt sju minuter och i 96 procent av tidsbokningarna har de fått en tid inom två veckor.

För att invånare i Hässelby-Vällingby ska vara informerade gällande vilka rättigheter de har som konsumenter har medborgarkontoret utvecklat konsumentvägledningen då verksamheten under år 2018 endast nådde tolv unika besökare. Under våren 2019 har konsumentvägledaren nått 112 besökare (59 procent kvinnor och 41 procent män). Konsumentvägledning erbjuds på olika språk och på flera fysiska platser.

För god informationsspridning och för att bidra till verksamhetens tillgänglighet har vård- och omsorgsboende och servicehus digitala informationsskärmar med kontaktuppgifter till medarbetare och sjuksköterskor. Hemtjänstens brukare får liknande uppgifter hemskickade till sig. Vid samtliga verksamheter inom äldreomsorgen finns tydlig information om hur synpunkter och klagomål förs fram. Flera verksamheter, exempelvis Koppargårdens vård- och omsorgsboende och de öppna mötesplatserna, uppdaterar sina sociala medier dagligen med information om aktuella program med mera.

För att öka tillgängligheten har äldreomsorgens beställare från och med juni utökat sina telefontider genom att handläggare vid Äldre direkt besvarar alla inkommande samtal. Inom beställarverksamheten har en rutin tagits fram som säkerställer att den äldre får kontakt med sin handläggare som snabbast samma dag, men senast inom två enligt förvaltningens policy.

Stadens digitala utveckling har gjort att invånare på ett enkelt sätt kan anmäla exempelvis skadegörelse och upprustningsbehov i den offentliga miljön. Detta är välkommet eftersom det ger ansvariga förvaltningar möjlighet att snabbt genomföra eller fatta beslut om åtgärder. De digitala tjänsterna är också ett bidrag till att öka förtroendet för staden. Förvaltningen har sedan tidigare en systematisk uppföljning av park- och naturmark. En utmaning för förvaltningen är att i den ökade takt som synpunkter kommer in hinna handlägga i tid. Flertalet av synpunkterna måste inspekteras på plats och det är inte ovanligt att det i förlängningen inte är något som ska åtgärdas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel invånare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen						80		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 All tillgänglighetsinformation på Stockholm.se går igenom och uppdateras	2019-01-01	2019-08-31	
Analys Alla verksamheter har ännu inte gått igenom sin tillgänglighetsinformation på Stockholm.se			
 En rutin/arbetsätt tas fram för att säkerställa att klarspråk används i informationstexter	2019-01-01	2019-08-31	
Analys En plan och ett upplägg har tagits fram men ytterligare arbete samt implementering återstår.			
 Två arbetssätt väljs ut från stadens Bemötandeguide och bryts ned för varje enhet	2019-01-01	2019-08-31	

Nämndmål:

Trygghetsaspekterna genomsyrar all planering och skötsel av stadsmiljön.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Vid alla åtgärder som görs i stadsdelsområdets fysiska miljö vägs trygghetsaspekterna in. Det gäller såväl större projekt som drivs i samverkan med stadens fackförvaltningar som i den dagliga skötseln. I större projekt är det förvaltningens ansvar att i processen lyfta in den lokala kännedomen om området för att försäkra sig om att projektet bidrar till ökad trygghet. Större projekt under 2019 är den fortsatta upprustningen av Solursparken respektive upprustningen av Ormängstorget och intilliggande parkstråk. Dessutom påbörjas under hösten arbetet med att göra en ny stadsdelspark av Melonparken. I arbetet med Melonparken är trygghetsfaktorn avgörande eftersom syftet är att göra parken till en välbesökt trygg plats som binder ihop Hässelby gård, Hässelby strand och Hässelby villastad. Prioriteringar av trygghetskapande åtgärder som belysningsförbättringar och slyröjningar utgår från trygghetsinventeringar och synpunkter från invånare.

Förvaltningen ansöker om trygghetsmedel för trygghetskapande åtgärder vid lekplatserna Oxtungan, Fyrfärgspennan och Kassakvittot. I dessa områden finns ett stort behov av trygga, tillgängliga lek- och vistelsemiljöer.

En känd upplevd otrygghetsfaktor är klotter, därför råder nolltolerans för klotter på förvaltningens lokaler. Förvaltningen lyfter också behovet av klottersanering till samverkansparter som fastighetsägare och näringsidkare.

Förväntat resultat

Andelen invånare som är nöjda med skötseln av park- och naturområden samt den upplevda tryggheten i stadsdelsområdet ökar.

Analys

Park- och naturområden är en del av stadsdelsområdets offentliga rum som kopplar ihop stadsdelarna och bidrar till ett levande, tillgängligt och tryggt stadsdelsområde för alla. Trygghetsvandringar i park- och stadsmiljö genomförs kontinuerligt för att identifiera upplevda otrygga platser ur såväl barn-, äldre-, jämställdhets- som tillgänglighetsperspektiv. För att stärka samordningen av trygghetsskapande åtgärder i stadsmiljön medverkar polis, representanter från fastighetsägare, trafikkontoret samt stadsdelsförvaltningen. Under april genomfördes en vandring i Hässelby gård. I likhet med tidigare vandringar konstaterades att de flesta åtgärdsbehov i första hand avser klotter, dålig belysning, nedskräpning och behov av slyröjning i huvudsak på mark som förvaltas av trafikkontoret och olika fastighetsbolag. Vid ett par områden inom parkmark konstaterades behov av slyröjning samt städning av nedskräpning, detta har åtgärdats av stadsdelsförvaltningen.

Trygghetsskapande åtgärder med slyröjning, avlägsnande av viss vegetation samt mindre kompletterande upprustning av lekredskap och sittplatser har genomförts vid lekplatserna Blomsterhuset, Ekotemplet, Galleriet, Lövverket och Skänkrummet i Hässelby. I Vällingby har motsvarande åtgärder vidtagits vid lekplatserna Brudgummen och Ritbrädet. Vid lekplatserna Brevkopian och Kassakvittot i Vällingby har omfattande trygghetsskapande åtgärder genomförts. För ökad tillgänglighet, trygghet och genomsiktighet grävdes stora ytor av högt buskage bort och ersattes av bruksgräsmatta. Tre lektrum omvandlades till en lekplats med nya sittplatser samt förbättrad lekmiljö med en variation av lekredskap som lockar fler besökare. Målet är att befolka och aktivera platsen och locka en mångfald av besökare. Med en välskött och välbesökt miljö ökar den upplevda tryggheten. Upprustningen färdigställdes under juni.

Trygghetsskapande slyröjning är genomförd i större bostadsnära naturmark längs gång- och cykelvägen i Nälstastråket mellan Vinstavägen och Räckstavägen. Vid Aprikosgatan - Krikongränd samt Selångersgränd genomfördes slyröjning, nedskärning av buskage samt avlägsnande av hängande och fallna träd. Vid Strandliden har slyröjning samt nedskärning av buskar intill lekpark utförts under våren. Vid Fornkullen pågår arbete med omfattande upprepning av vegetationen för att öka genomsiktligheten.

Under november 2018 invigdes en ny bikepark med pumptrack och skateramper inom Gulsippans parklek. Det dröjde emellertid inte länge innan klagomål på bullerstörningar från anläggningen inkom till förvaltningen. Bullerstörningarna anmäldes också till miljöförvaltningen som ställde krav på bullerdämpande åtgärder. Förvaltningen lät genomföra en bullerutredning som visade att bullerstörningarna överskred gällande riktvärden för buller i bostadsmiljö och att enda lösningen för att eliminera ljudstörningar på ett godtagbart sätt var att flytta hela anläggningen. I samarbete med exploateringskontoret, som ansvarade för projektledning vid uppförandet av bikeparken, har förvaltningen innan sommaren monterat ned hela anläggningen. Förvaltningen utreder nu i samarbete med

idrottsförvaltningen möjligheten till omplacering inom stadsdelsområdet alternativt hitta annan lämplig placering inom staden. Befintlig asfaltsyta vid den tidigare platsen för bikeparken kommer att tas bort, dels för att undvika fortsatt skateåkning men också som markförberedelse inför annan användning av platsen. För närvarande pågår framtagande av nytt förslag till hur platsen kan användas på bästa sätt till glädje för alla besökare i parkleken.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ansöker om trygghetsmedel för trygghetsskapande åtgärder vid lekplatserna Oxtungan, Fyrfärgspennan och Kassakvittot. I dessa områden finns ett stort behov av trygga, tillgängliga lek- och vistelsemiljöer.	2019-01-01	2019-01-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under året. Bedömningen baseras på att fyra av fem av kommunfullmäktiges indikatorer uppfylls helt och en delvis samt att aktiviteter genomförs. Förvaltningen menar även att det målinriktade utvecklingsarbetet, arbetet med att implementera läroplanen och det kontinuerliga, systematiska kvalitetsarbetet bidrar till måluppfyllelsen.

Många goda exempel visar att den målstyrda undervisningen, ledd av förskollärare, har fått ett större genomslag. Barns förändrade kunnande inom språkutveckling, naturvetenskap och digitala kunskaper lyfts fram tydligare i förskolornas systematiska kvalitetsarbete. Vad matematik för små barn kan vara är fortfarande ett utvecklingsområde och kommer därmed att vara i fokus på den gemensamma utvecklingsdagen för all pedagogisk personal i höst. Resultatet i förskoleundersökningen visar på en marginell minskning i antal nöjda vårdnadshavare, 84 % jämfört med 2018 års resultat; 85 %. Arbetet med att analysera resultatet har påbörjats, och resultat och analyser kommer att kommuniceras med vårdnadshavarna under höstens föräldramöten.

Förskolorna fortsätter arbetet med att skapa medvetna lärmiljöer med målet att erbjuda alla barn mötesplatser där de utmanas och stärks utifrån sina förmågor. En stor del av verksamheten ägnas åt lek som har en central betydelse för barns utveckling, lärande och välbefinnande.

En förskola av hög kvalitet har alla barn rätt till och för att säkra att rätt stöd sätts in för barn i behov av särskilt stöd upprättas handlingsplaner i samverkan med vårdnadshavare. Förvaltningen har ansökt och beviljats statsbidrag för minskade barngrupper vilket möjliggör att en avdelning med barn delas in i två mindre grupper. Effekterna av detta arbetssätt blir att barnens utveckling, lärande och trivsel synliggörs i högre grad då personalen kan fokusera på ett färre antal barn. Det har också förstärkt barnens relationer med de vuxna i förskolan.

Barnperspektivet och barns rättigheter beaktas särskilt i verksamheten genom arbetet med Barnkonventionens artiklar samt upprättande av Plan mot diskriminering och kränkande behandling. Förskolorna gör barnen delaktiga i beslut som rör dem som exempelvis val av

aktiviteter, inköp av material och utformning av miljön. Vid förändringar i verksamheten genomförs konsekvens- och riskanalyser kopplade till barngruppen eller det enskilda barnet.

Antalet barn i åldern 1-5 år minskar och under hösten finns cirka 100 lediga förskoleplatser. Prognosen visar att minskningen fortsätter 2020. Det är särskilt i områdena Vällingby, Råcksta och Hässelby gård som antalet barn minskar. Även efterfrågan på platser har minskat vilket bland annat kan bero på att de barn som är skrivna i stadsdelen inte är bosatta här. Andra orsaker kan vara att en fristående förskola har öppnat i Hässelby gård och att ett boende för nyanlända familjer inte byggts. Förvaltningen har också öppnat en ny konceptförskola i Hässelby för att möta ett framtida behov för de familjer som flyttar till lägenheter som nu byggs. Åtgärder som genomförs är att hålla tjänster vakanta, organisera om befintlig personal samt vikariestopp. I ett längre perspektiv kommer beståndet av befintliga förskolor att ses över.

Insatser för att öka inskrivningsgraden är pågående. Bland annat arbetar förvaltningen uppsökande på öppen/introduktionsförskola samt genom information på BVC, medborgarkontor och via socialtjänst.

Barnomsorgsgarantin har under perioden uppfyllts.

Uppföljning av introduktionsförskola

Introduktionsförskolan organiseras under avdelningen för förskola sedan den 1/4 2019 och ingår i enheten Trollboda Smedshagens förskolor. Möjligheten att lära sig svenska samt möta andra föräldrar ses som positivt. Besökarna uppskattar sångstunderna och de regelbundna "språk-aktiviteter" som vänt sig till vårdnadshavarna. På introduktionsförskolan arbetar en "föräldralots" som har ett uppsökande uppdrag. Föräldralotsen besöker bland annat boenden, medborgarkontor och barnavårdscentral för att informera och bjuda in till introduktionsförskolan. Samarbetet med förvaltningens integrationssamordnare, föräldrarådgivare och socialtjänst har intensifierats under perioden och en kartläggning har genomförts. Genom denna har förvaltningen nått ut till 522 nyanlända varav 188 är barn mellan 1 och 18 år. Av dessa 188 är 11 barn under 1 år. Hälften av denna grupp uppger att de besöker introduktionsförskolan varje månad. Under hösten kommer verksamheten att öka öppettiderna från en dag till fem då introduktionsförskolan integreras i den Öppna förskolan med särskilt innehåll/program för målgruppen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Perio dens utfall VB 2018	Progno s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	38,9 %	2 %	37 %	39,6 %	41 %	41 %	41 %	Tertial 2 2019
Analys Andelen förskollärare inom förvaltningen har sjunkit en procentenhet. Rekryteringsmöjligheterna är begränsade då det råder stor brist på förskollärare i hela staden. Förvaltningen fortsätter ta emot förskollärestudenter i förskolorna och erbjuder barnskötare att utbildas till förskollärare med bibehållen lön. I dagsläget är det 9 personer som vidareutbildas till förskollärare.								
  Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan				85 %		90 %	90 %	2019
Analys Resultatet har sjunkit en procentenhet från föregående år. En fördjupad analys av förskoleundersökningen redovisas i kvalitetsredovisning och verksamhetsberättelse.								
  Antal barn per grupp	13,2			13,9	16 st	16	16	Tertial 2

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	barn/avd.			barn/avd.				2019
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,4 st			4,6 st	4,9 st	4,9	4,9	Tertial 2 2019
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget				3,8		3,8	3,8	2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda sommarkolloverksamhetens avgiftsmodell, både gällande dygnsavgiften per barn och de inkomstspann som ligger till grund för de olika avgiftsnivåerna	2019-01-01	2019-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla arbetssätt och rutiner för att säkerställa att utbildningsnämndens samordningsansvar för elever med upprepade och längre frånvaro är väl fungerande oavsett huvudman	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Barn deltar i en förskola med hög kvalitet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Flickor och pojkar deltar i en likvärdig förskola med hög pedagogisk kvalitet som ger trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande miljö. Utveckling och lärande främjas utifrån individuella förutsättningar med en kontinuerlig förskollärlärd undervisning där barnen möter läroplanens alla målområden. Förskolepersonalens kompetens har störst betydelse för förskolans likvärdighet. Den nya läroplanen där förskollärares respektive barnskötarens ansvar och uppdrag tydliggörs implementeras i varje arbetslag.

Barnen har tillgång till miljöer där de kan experimentera och utforska naturvetenskapliga och matematiska processer. Förskolan samverkar med skolan i projektet NTA-väst (Natur och Teknik för Alla) som ökar kunskapen om naturvetenskap och teknik men också stärka barnens språk genom att synliggöra och använda vetenskapliga begrepp. Samarbetet med Mediateket och förvaltningens Digitalstudio ger flickor och pojkar möjlighet att ta del av olika digitala verktyg och arbetssätt.

Förväntat resultat

Alla barn möter förskollärlärd undervisning utifrån läroplanens alla målområden. Förskolorna når kvalitetsindikatorns nivå 4 avseende områdena matematik och naturvetenskap.

Analys

Utifrån de kompetensutvecklingsinsatser i form av föreläsningar för förskolans ledning som genomfördes under våren har implementeringsarbetet av den nya läroplanen fortsatt. Många

goda exempel visar att den målstyrda undervisningen, ledd av förskollärare, har fått ett större genomslag. Bland annat sker ett fördjupat kvalitetsarbete där planering och uppföljning syftar till att barnen möter läroplanens alla målområden. Barns förändrade kunnande inom språkutveckling, naturvetenskap, och digitala kunskaper synliggörs därmed tydligare. Vad matematik för små barn kan vara är fortfarande ett utvecklingsområde och kommer därmed att vara i fokus på den gemensamma utvecklingsdagen för all pedagogisk personal i höst.

Ett gott exempel är Vällingby förskolor som arbetat med temat "Hållbar framtid"; ett längre projekt som är ämnesöverskridande och tar tillvara på barnens nyfikenhet och lust. Barnen kommenterar sitt eget förändrade kunnande i reflektioner och spontana samtal och vårdnadshavarna uttrycker att barnens utveckling och vetgirighet ökat väsentligt inom områdena naturvetenskap, matematik och språk.

Ett annat exempel är en förskola i Hässelbygårds förskolor som arbetat med geometriska former. Barnen såg former överallt; i bruksföremål, trafikmärken, landskapets utformning och i byggnader. Detta resulterade i att barnen lärde sig om trafikregler, byggnaders konstruktioner och matematiska spel. Barnen känner nu till kända byggnader i Sverige och världen men har också lärt sig konstruera stabila och täta kojor i skogen.

Ytterligare ett exempel är Nälsta Vinsta förskolor som vid ett undervisningstillfälle med antal, ordning och tal erbjöd barnen rörelselek med stora siffror som barnen kunde lyfta, bära och känna på. Barnen frågade varandra vad siffrorna hette, lade dem i olika ordning och började ramsräkna. Tillfället filmades och kunde sedan användas till reflektion med barnen. Barnen räknar nu det mesta som går att räkna. Bland annat har vårdnadshavare berättat att deras barn räknar russin till frukost eller vill att hela familjen ser på Keno så att barnet kan visa alla siffror hen kan.

Ett gott exempel på hur barnens digitala kunskaper ökar är Grimsta förskolor som arbetat med programmering och skapande av film. Barnen har lärt sig att programmera både analogt och digitalt. Analogt genom att ge varandra kommandon men också genom kort och pilar. Digitalt har barnen programmerat olika robotar med sekvenser att följa upp gjorda mönster och banor. Vetenskapliga ord och begrepp används mer frekvent av personalen vilket gör att barnen också får en förståelse för begreppen och använder dem i vardagen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Perio dens utfall VB 2018	Progno s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 All personal har grundutbildning.						95 %		2019
Analys Förvaltningen föreslår ändrat årsmål på denna indikator, då det bedöms som omöjligt att nå 100%, bland annat på grund av att vissa väljer att tacka nej till utbildning samt att andra saknar betyg i svenska vilket är ett behörighetskrav för gymnasiestudier. Under hösten kommer cirka tio utbildade barnskötare att genomgå barnskötareutbildning.								
 Andel nöjda föräldrar som upplever att deras barn utvecklar en förståelse för matematiskt tänkande.						80 %		2019
Analys Resultatet har sjunkit med två procentenheter i jämförelse med föregående år och når inte årsmålet. En fördjupad analys görs i förskolornas kvalitetsredovisning samt verksamhetsberättelse.								
 Andel nöjda vårdnadshavare som						85 %		2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period	
upplever att deras barn uppmuntras till att utveckla en förståelse för naturvetenskapliga fenomen.									
Analys Resultatet ligger på samma nivå som 2018; 83 procent nöjda föräldrar och når därmed inte det uppsatta årsmålet. En fördjupad analys görs i kvalitetsredovisning och verksamhetsberättelse.									
	Antal förskolor som ansöker om Skolverkets utmärkelse "Skola för hållbar utveckling"						15		2019
	Kvalitetsindikator-självvärdering utifrån läroplansuppdraget avseende området matematik.						4		2019
	Kvalitetsindikator-självvärdering utifrån läroplansuppdraget avseende området naturvetenskap och teknik.						4		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barnskötare med en äldre utbildning genomgår fördjupningsutbildning om förskolans uppdrag.	2019-09-02	2019-12-31	
 Fortbildningstillfälle för all personal om nya läroplanens målområden med särskilt fokus på matematik	2019-10-25	2019-10-25	
 Förskolans dag firas den 16 maj.	2019-05-16	2019-08-31	
 Gemensamma riktlinjer för pedagogisk utvecklingstid tas fram.	2019-01-01	2019-06-30	
 Införande av Skolplattformen.	2019-01-01	2019-06-30	
 Ledarutbildning för förskollärare.	2019-01-01	2019-03-29	

Nämndmål:

Barn i förskolan utvecklar det svenska språket och sitt modersmål

 Uppfylls helt

Beskrivning

Barns språkutveckling är ett prioriterat område som lägger en god grund för framtida skolresultat. Samspelet mellan de vuxna i förskolan och barnen är en avgörande faktor för bland annat barns språkutveckling. En viktig uppgift i förskolans språkutvecklande arbete är att ge varje enskilt barn förutsättningar för ett rikt språk oavsett modersmål.

För att stärka flickor och pojkars läs-och skrivutveckling fortsätter samarbetet med biblioteken. Barnen har tillgång till läsombud på varje förskola och ytterligare två förskolebibliotek ska byggas upp. Förskolorna använder "Före Bornholmsmodellen" för att utveckla barnens fonologiska medvetenhet. Förskolans personal genomgår utbildning i

flerspråkiga barns språk-och kunskapsutveckling i syfte att kunna stödja barn med andra modersmål. Personalen genomgår även utbildning i alternativ kompletterande kommunikation (TAKK) samt In-print bildstöd. Fler förskolor deltar i Skolverkets Läslyfts-satsning.

Förväntat resultat

Förskolornas språkutvecklande arbete leder till att barnen utvecklar ett rikt språk. Förskolorna använder "Före Bornholms"-modellen, språksamlingar i förskolan. Personalen genomgår utbildning i flerspråkiga barns språk -och kunskapsutveckling samt alternativ kompletterande kommunikation. Förskolorna når kvalitetsindikatorns nivå 4 avseende området språk och kommunikation.

Analys

Förskolorna beskriver hur barnens fonologiska medvetenhet har ökat. Arbetsätten varierar men "Före Bornholmsmodellen" har fått stort genomslag med sin tydliga systematik. Det innebär att högläsning och boksamtal, rim och ramsor men också sånger och lekar erbjuds vid samlingar varje dag. När barngrupperna är organiserade i mindre och bestämda grupper får varje enskilt barn större utrymme att utveckla sin språkliga förmåga och personalen kan också lättare anpassa den språkliga nivån och därmed utmana varje barn. Effekterna är bland annat att barnen "ljudar" och hittar på egna ord, sånger och ramsor. Flera barn har lärt sig att läsa. Barnens intresse för att ha samling har också ökat vilket säkerligen bero på att samlingarna har ett syfte, är välplanerade och roliga vilket skapar meningsfullhet hos barnen. Förskolorna beskriver att arbetet med skriftspråket fått större fokus. Barnen har tillverkat egna böcker; både sagor och faktaskrifter men också inbjudningar, instruktioner till spel och tekniska beskrivningar för hur exempelvis en hiss fungerar. Ett gott exempel är en förskola där barnen skrev brev till sig själva och även tillverkade frimärken. På så vis fick barnen också en förståelse för vad "tyst" kommunikation kan vara.

Förskolorna lyfter barnens flerspråkighet genom att uppmärksamma de olika språk som finns i barngrupperna. Det är viktigt att barnen känner sig trygga och stolta över att behärska flera språk. Barnen frågar varandra vad saker heter på olika modersmål och upptäcker likheter i språken i form av låneord men också olikheter som ger upphov till fler jämförande exempel och reflektioner. Vårdnadshavarna görs delaktiga genom att personalen berättar om ord och begrepp som deras barn håller på att lära sig om. Vårdnadshavarna översätter till sitt språk och på så vis lever språken och orden i vardagen.

Att läsa mycket men också återkomma till samma böcker under en längre tid ger goda resultat på barnens språkliga och kognitiva utveckling. Ett gott exempel är en barngrupp med fyra och femåringar som återkommande läst böckerna om "Mulle Meck berättar och bygger ett flygplan". Böckerna väckte barnens fantasi, nyfikenhet och lust. Trots att det var många komplicerade ord och begrepp lät de sig inte avskräckas. Barnen undersökte olika material som föll, flög och svävade, ställde hypoteser, reflekterade, sökte information på olika sätt och dokumenterade. På så vis lärde sig barnen om olika fysiklagar och komplicerade begrepp som energi, rotera och pendla.

I samverkan med Stadsbiblioteket fortgår projektet Förskolebibliotek. Dessa finns på två förskolor och två till är under uppbyggnad. Bokpåsarna som finns för utlåning är populära och bidrar till att böcker läses/berättas i större utsträckning i hemmet. Varianter av förskolebibliotek har uppstått även på förskolor som inte ingår i projektet. Förskolornas läsombud fortsätter sitt arbete om normkreativitet i bilderböckernas värld och kommer under

hösten också att fördjupa sig i barnkonventionen. Användandet av olika böcker i förskolans miljö har utvecklats och till exempel finns kokböcker i hemvrån, faktaböcker vid projektarbeten och naturböcker vid fönstren. Barnen erbjuds också digital litteratur, dels genom inläsningstjänsten Ugglo men också genom uppsatta QR-koder som barnen själva scannar av med hjälp av lärplattan.

Fyra förskoleenheter deltar i Skolverkets Läslyft där personalen utbildas i olika digitala moduler såsom bland annat flerspråkighet och högläsning/berättande. Denna fortbildning liksom utbildningen i flerspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling som cirka 30 medarbetare har genomgått bidrar till att kompetensen ökat avsevärt. För att stödja kommunikationen för de barn som har behov av detta används TAKK- tecken som alternativ och kompletterande kommunikation. Vartefter behovet uppstår erbjuds utbildning till förskolans personal.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognosis helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel nöjda vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras till att utveckla sitt språk.						85 %		2019
Analys								
Resultatet har sjunkit från 83 procent nöjda föräldrar 2018 till 80. En fördjupad analys redovisas i kvalitetsredovisning och verksamhetsberättelse.								
 Antal förskolor som använder "Före Bornholms-modellen"						47		2019
 Antal medarbetare som genomgått utbildning i flerspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling.						75		2019
 Kvalitetsindikator- självvärdering utifrån läroplansuppdraget avseende området språk och kommunikation.						4		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna påbörjar arbetet med Skolverkets Läslyft.	2019-01-01	2019-06-30	

Nämndmål:

Barn är trygga i förskolan och får tidiga insatser och anpassningar efter behov

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Samspelet mellan de vuxna i förskolan, barn och vårdnadshavare är en viktig faktor för den upplevda tryggheten. Olika former av dialog och sammankomster med vårdnadshavare erbjuds för att främja barns och vårdnadshavares delaktighet samt för att förmedla vad förskolan gör för att stödja det enskilda barnets utveckling och lärande.

I enlighet med läroplan och skollag bedrivs ett systematiskt arbete för jämställdhet och mot diskriminering. Respekten för mänskliga rättigheter och särskilt barns rättigheter utifrån barnkonventionen är levande i verksamheten. Förskolan uppmärksammar och säkerställer att barn som har behov av särskilt stöd eller far illa får riktade insatser. Handlingsplaner upprättas och följs upp i samråd med vårdnadshavare. Förskolans personal genomgår fortbildning om barn med olika former av funktionsnedsättning.

Samarbetet med socialtjänstens förebyggande arbete utvecklas genom att föräldrarådgivarna deltar på förskolans föräldrasammankomster och att fler förskollärare leder föräldrastödsgrupper.

I syfte att motverka ojämlika uppväxtvillkor behöver inskrivningsgraden i förskolan öka och redan inskrivna barns närvaro i förskolan främjas.

Förväntat resultat

Förskolan är en trygg plats för alla barn oavsett individuella förutsättningar. Anpassningar för det enskilda barnet ges tidigt och utifrån behov. Samverkan med hemmet och eventuella andra aktörer som hälso-och sjukvård samt socialtjänst är god. Inskrivningsgraden i förskolan ökar.

Analys

Alla barn har rätt till en förskola som innebär en trygg plats oavsett individuella förutsättningar. Trygghet kan upplevas på olika vis vilket den jämförande undersökning som Nälsta Vinsta förskolor genomfört visar. De utgick från förskoleundersökningen där vårdnadshavare svarar på påståenden om trygghet och anpassade sedan undersökningen med liknande frågor till barnen. Bland vårdnadshavare till pojkar ansåg 89 procent att deras barn var tryggt på förskolan jämfört med 92 procent för vårdnadshavare till flickor. Alla enhetens femåringar intervjuades och visade att alla, både pojkar och flickor, känner sig trygga. Bland annat uttryckte barnen det på detta vis: "Det finns alltid någon vuxen att vända sig till om man är ledsen eller rädd" och "Det känns kul och bra att komma till förskolan och jag har många kompisar". Undersökningen har resulterat i ett ökat informationsflöde mellan hem och förskola kring det enskilda barnets vardag med målet att trygghetskänslan hos vårdnadshavare ska öka.

Olika former av föräldrasammankomster har genomförts under våren. Bland annat firades Förskolans dag med utställningar på olika platser i stadsdelen men också med lekar, tipspromenader och experiment på förskolegårdarna. Dialoger i form av utvecklingssamtal för det enskilda barnet har genomförts. Likaså överlämnandesamtal med vårdnadshavare och skola för de barn som börjar i förskoleklass.

De barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd erbjuds det i verksamheten. Barnen erbjuds att delta i olika aktiviteter utifrån sina egna villkor vilket innebär att vissa barn är med en stund eller inte alls. Andra barn kan behöva ha en vuxen nära sig för att kunna delta i aktiviteten. Anpassningarna för det enskilda barnet beskrivs i de handlingsplaner som upprättas och följs upp i dialog med vårdnadshavare. De internföreläsningar som förskoleavdelningens stödteam erbjöd under våren har gett effekter som visar att kunskaperna och förhållningssättet till barn med exempelvis autism ökat. Bland annat används bildstöd och individuella dag/veckoscheman och/eller så anpassas miljön för att ta bort ljud eller alltför många intryck.

Tio av tio förskoleenheter har anställt specialpedagoger, vars uppdrag är att arbeta direkt mot barnen.

Samarbetet med socialtjänsten, barnavårdscentral och föräldrarådgivare fortsätter. Utbildningar för förskolans personal att leda föräldrastödsgrupper har genomförts och i dagsläget är sju förskollärare, en specialpedagog samt en biträdande förskolechef utbildade. Tre av dessa har tillsammans med föräldrarådgivare hållit i varsin föräldrastödsgrupp.

Barnperspektivet och barns rättigheter beaktas särskilt i verksamheten genom arbetet med Barnkonventionens artiklar samt upprättande av Plan mot diskriminering och kränkande behandling. Förskolorna gör barnen delaktiga i beslut som rör dem som exempelvis val av aktiviteter, inköp av material och utformning av miljön. Flera förskolor beskriver att barnen deltar i "barnronder" där den fysiska miljön går igenom men också diskuterar med barnen om otrygga platser på förskolan.

Arbetet med jämställdhet och normkritik fortsätter som planerat bland annat genom läsombudens studiecirkel men också genom annan fortbildning för personalen. För att alla barn ska få möjlighet att bli sedda, hörda och bekräftade delas barnen in i mindre grupper under större delen av dagen, vilket har förstärkt relationerna med de vuxna. Vid förändringar i verksamheten genomförs konsekvens- och riskanalyser för att kunna bedöma vilka konsekvenser ett visst beslut kan få för barngruppen eller det enskilda barnet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel nöjda vårdnadshavare avseende "Jag upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning".						90 %		2019
Analys Resultatet har sjunkit en procentenhet jämfört med föregående år och når därmed inte det uppsatta årsmålet. En fördjupad analys av förskoleundersökningen redovisas i kvalitetsredovisning och verksamhetsberättelse.								
 Andel nöjda vårdnadshavare som upplever att deras barn känner sig trygga på förskolan.						90 %		2019
Analys Resultatet har sjunkit från 89 % nöjda föräldrar 2018 till 87. En fördjupad analys av förskoleundersökningen redovisas i kvalitetsredovisning och verksamhetsberättelse.								
 Antal specialpedagoger/enhet						10		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barns rättigheter och barnkonventionen uppmärksammas den 20 november med en ljusmanifestation.	2019-11-20	2019-12-31	
 En barnkonferens genomförs under andra halvåret 2019	2019-08-31	2019-12-31	
 En barnkonferens genomförs under första halvåret 2019	2019-01-01	2019-06-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under året. Bedömningen baseras på att alla utom en av kommunfullmäktige beslutade indikatorer förväntas nås under året, samt att aktiviteter genomförs. Bedömningen stärks ytterligare av det systematiska arbete som bedrivs inom förvaltningen med bland annat en modell för tidigt stöd till barn och unga.

Tidiga samordnade insatser

För att barn och unga ska få insatser i ett tidigt skede och för att förebygga eller bryta en ogynnsam utveckling arbetar förvaltningen utifrån ett familjeorienterat arbetssätt. Familjer där både föräldrar och barn har behov får stöd av en case manager som samordnar insatser och säkerställer att alla nödvändiga kontakter tas och vidmakthålls. Under perioden har ett nytt arbetssätt utvecklats som innebär att förvaltning och nätverk träffas i anslutning till att barn eller ungdom placerats. Syftet med det nya arbetssättet är att barn eller ungdomar om möjligt, snarast ska få komma hem igen.

Samverkansgrupperna 6 till 16 år som arbetar runt barn och unga på individ-, grupp- och samhällsnivå visar på behovet av att göra deltagandet i meningsfulla fritidsaktiviteter för ungdomar lättare. Detta har lett till samverkan mellan föreningar och samverkansgruppernas aktörer.

Elever med problematisk skolnärvaro erbjuds samordnat stöd från skolsociologer. Utöver detta stöd sker även samverkan med barn- och ungdomspsykiatri, myndighetsutövande socialtjänst och första linjen sker utifrån elevens behov. Det samordnade stödet har lett till ett positivt resultat för eleven. Förvaltningens skolsociologer arbetar tillsammans med skolans personal för att initiera möten för samordnad individuell plan (SIP) där barn och unga har behov. Målet är att SIP-modellen ska vara ett levande verktyg som används allt oftare tillsammans med skolan

För barn som är placerade i familjehem har andelen som uppnår alla mål i skolan ökat från 58 till 63 procent.

Modell för tidigt stöd

För att utveckla arbetssätt som säkerställer att barn och unga får samordnat stöd tidigare än idag bedrivs under verksamhetsåret projektet "Modell för tidigt socialt stöd". I projektets styrgrupp deltar socialförvaltningen för att bidra med kunskap och följa utvecklingen. Projektet genomförs i samarbete med Uppdrag Psykisk Hälsa, Stockholms län och Uppdrag Psykisk Hälsa, Sveriges Kommuner och Landsting.

Stöd och insatser för personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar

För att personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning ska vara självständiga och trygga och få insatser av hög kvalitet har förvaltningen arbetat med bemötande, utveckling av uppföljningsmetoder samt kompetensutveckling för medarbetare. En ny metod för sammanhållen uppföljning har tagits fram, medarbetare har utbildats i motiverande samtal (MI) och verksamheterna har arbetat utifrån Bemötandeguiden och Program för delaktighet

för personer med funktionsnedsättning. Klarspråk används i besluten och kommunikationssätt och mötesformer anpassas utifrån klienters behov.

Barn och unga kommer till tals

I ärenden som direkt rör barn har drygt hälften av barnen kommit till tals genom barnsamtal. I övriga fall, där barnsamtal inte varit aktuella på grund av barnets ålder eller andra omständigheter, har deras synpunkter inhämtats från barnets nätverk som är insatta i barnets situation. I ärenden som direkt rör ungdomar har alla fått komma till tals och haft möjlighet att påverka beslut som rör dem.

Inom förvaltningens familjevård kommer samtal om barnets rättigheter och varför de har placerats genomföras och dokumenteras i alla ärenden.

Stöd till föräldrar

Under våren har sju ABC-grupper för föräldrar avslutats och utbildningen Föräldraskap i Sverige getts till 21 föräldrar. Föräldrarådgivare har träffat 115 nya familjer för individuella råd- och stödsamtal. I samverkan och samarbete med andra samordnas och breddas arbetet. Socialförvaltningen har i samverkan med de stadsdelsförvaltningar som ingår i STIS tagit fram ett systematiskt uppföljningsverktyg för att följa upp öppenvårdsinsatser utan biståndsbeslut. Inom ramen för STIS fortsätter arbetet med att stärka och bygga upp en nära samverkansstruktur mellan BVC, BMM, öppen förskola, förskola och förvaltningens föräldrarådgivare. Det utökade hembesöksprogrammet möjliggör att familjers skyddsfaktorer stärks.

Handlingsplan för socialsekreterare

Förvaltningen fortsätter att arbeta utifrån stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare. Arbetet bedrivs som en integrerad del av ordinarie verksamhet. Inom förvaltningen har man jobbat särskilt med att strukturera, förtydliga och individanpassa introduktionen av nyanställda biståndshandläggare. Inom ramen för den nyanställdes introduktion erbjuds handledning med mentor och uppföljningssamtal. Mentorerna har dagliga avstämningar med nyanställda för att fånga upp frågor som uppstår samt uppdaterar och reviderar även rutiner och lathundar för att underlätta biståndshandläggarnas arbete. För att ta till vara på varandras kompetens och skapa redundans organiseras arbetet ofta i team och arbetsgrupper. Genom ledarskapsutbildningar kompetensutvecklas och stärks enhetschefer i ett nära ledarskap.

Exempel på genomförda aktiviteter för socialsekreterare är social skyddsron, kompetensutveckling, studiebesök, administrativt extrastöd och minskning av mötestider. Ett annat exempel är enheten för försörjningsstöd som haft ett fokus på hälsofrämjande arbete. Arbetsmiljön följs upp genom tre frågeområden: att känna sig betydelsefull, ha kontroll över sin arbetssituation och att känna arbetsglädje och uppföljningarna leder vid behov till individuella samtal med åtgärder. I förvaltningen i stort har man fokuserat på att öka tydligheten kring vad som förväntas av medarbetaren i dennes roll och yrkesutövning. Särskild vikt har lagts vid att tydliggöra medarbetarens ansvar och arbetsgivarens förväntningar.

Platser för ungdomstjänst

Ungdomstjänst är en påföljd eller ett straff för unga i åldern 15-21 år som har blivit dömda för brott. Påföljden består av oavlönat arbete samt ett påverkansprogram innehållande individuella samtal. Stadsdelsförvaltningen ska bistå socialförvaltningen i att bereda plats för ungdomstjänst. Förvaltningen utreder i vilken eller vilka verksamheter sådana platser kan vara lämpliga, och konstaterar att detta är starkt beroende av den specifika ungdomens

förutsättningar, behov och önskemål. En möjlig verksamhet där plats för ungdomstjänst kan beredas plats är vaktmästeri.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och unga som bedöms ha skyddsbehov som har kunnat placeras under trygga förhållanden	100				100	100 %	100 %	Tertial 2 2019
   Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats.	85,9 %	86,1 %	85,7 %	86,2 %	87 %	87 %	84 %	Tertial 2 2019
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering				95 %		96 %	Öka	2019
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering				94 %		95 %	Öka	2019
   Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri				36,83		39 %	25 %	2019
   Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	64,3 %	58,8 %	78,9 %	64,6 %	42 %	42 %	42 %	Tertial 2 2019
  Andel meddelanden om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten som kunnat avvärjas	23,08 %				35 %	65 %	tas fram av nämnd	Tertial 2 2019
Analys								
<p>Prognos och årsmål för andel avhysningar som har kunnat avvärjas ligger högre än det nu prognosticerade resultatet för året. Anledningen till genomförda avhysningar är främst störningar. Det vräkningsförebyggande arbetet bedrivs genom ett uppsökande arbete för att nå personer som riskerar att få meddelande om avhysning. I samverkan med hyresvärderna arbetar förvaltningen stöttande i samverkan med personen och i enlighet med en åtgärdsplan. De insatser som ges är boendestöd, egna medel, budget- och skuldrådgivning, samt i vissa fall, att kontraktet omvandlas till ett korttidskontrakt om meddelande om avhysning är på väg att bli aktuellt.</p> <p>Antalet meddelanden om avhysning som har kunnat avvärjas gäller för tertial 1 januari fram till mars. Räknet på genomsnittligt antal avhysningar som har kunnat avvärjas är således i genomsnitt en per månad av 3 meddelanden om avhysning i genomsnitt per månad under perioden januari-juni.</p>								
   Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				94 %		95 %	90 %	2019
   Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				82 %		83 %	78 %	2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes				72 %		74 %	80 %	2019
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten skattar sin hälsa som god				80,5 %			-	2019
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol				73 %			-	2019
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika				92 %			-	2019
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak				91,94 %			-	2019
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld							-	2019
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte burit vapen							-	2019
  Antal vräkningar som berör barn	0				0	0	tas fram av nämnd	Tertial 2 2019
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				100 %		92 %	92 %	2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut ungdomsgymnasiet och gymnasiesärskolan.	2019-01-01	2019-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att barnskötare, socialsekreterare och medarbetare inom äldreomsorgen erbjuds vidareutbildning och kompetensutveckling.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp konsekvenser av nya utskrivningsregler för brukare som kommer från slutenvård.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en översyn av gällande riktlinjer med inriktning att alla	2019-01-01	2019-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
stadsdelsnämnder ska inrätta lokala operativa samverkansforum för samverkan mellan skola, socialtjänst och polis.			
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med landstinget utveckla en stadsövergripande handlingsplan för att förebygga självmord.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda en komplettering av stadens relationsvårdcentrums verksamhet så att den även inkluderar stöd till barn som upplevt våld.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda om det är möjligt att utveckla boendestöd inom missbruksområdet.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka möjligheter det finns och vilka insatser som skulle krävas, i fall av våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten och inte våldsutövaren som bor kvar i det gemensamma boendet.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av riktlinjerna för hur socialtjänsten agerar när ett barn eller en ungdom stängs av från skolan med sikte på snabbare insatser.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn avseende stadens ungdomsmottagningar gällande bland annat organisation och huvudmannaskap.	2019-01-01	2019-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna att införa kompetenshöjande insatser om könsstämpning genom att införa en särskild utbildning som riktas till personal inom skola, vård och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetssätt för att säkerställa att allvarssamtal med ungdomar och deras föräldrar samt polis ska hållas inom 48 timmar efter det att det kom socialtjänsten till kännedom att den unge för första gången begått eller misstänkts ha begått brott.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Barn och unga har sina behov tillgodosedda genom tidiga samordnade insatser

 Uppfylld helt

Beskrivning

För att barn och unga ska få rätt insatser i rätt tid sker ett strukturerat arbete med intern och extern samverkan, med samordnade insatser mellan vuxen- och barnhandläggning. Barn och unga med psykologiska, medicinska, sociala eller pedagogiska behov får samordnade insatser i ett tidigt skede för att bryta en ogynnsam utveckling. Insatserna ska vara främjande, förebyggande eller åtgärdande i form av frivilliga stödinsatser eller biståndsbedömda insatser. Utredningar genomförs med korta ledtider och insatserna är samordnade, vilket innebär att de utformas utifrån en helhetssyn där planering av stödet sker tillsammans med berörda aktörer och familjen.

För att utveckla samverkan mellan socialtjänst, förskola, grundskola och landsting kring barn som är i behov av stöd arbetar förvaltningen med samverkansforumet BUS, Barn i behov av särskilt stöd. Under året tas en handlingsplan med tydliga mätbara mål för arbetet fram. Inom ramen för BUS arbetar socialtjänsten aktivt med grundskolorna för att barn och unga ska nå målen i skolan. Detta görs genom att utveckla skolsociala arbetssätt för att öka skolnärvaron, föräldrasamverkan genom utbildningar och information, samverkansmöten för

att upptäcka barn och unga i riskzon samt ett sammanhållet och långsiktigt våldspreventivt arbete. Barn som både har behov av stöd för att klara skolresultaten och stöd från socialtjänsten möts av medarbetare med hög kompetens och samsyn omkring barnets specifika behov. För att på bästa sätt tillgodose barnens behov utreder därför förvaltningen nya arbetssätt i samverkan med interna och externa aktörer. För att barn som är placerade ska ha likvärdiga möjligheter att nå goda skolresultat följs barnens skolnärvaro och skolresultat upp och riktade insatser sätts in efter behov. Socialtjänsten stärker även samverkan med förskolan inom ramen för forumet STIS, Stärkt Tidigt Stöd I Samverkan, bland annat genom konsultation för tidig upptäckt och ABC-föräldrträffar.

I syfte att utveckla samverkan får enskilda som har samordnad individuell plan lämna synpunkter kring hur samverkan har fungerat. Även de professionella aktörerna kring den samordnade individuella planen får lämna sina synpunkter.

Förväntat resultat

Förvaltningen har en ny modell för samordnade tidiga insatser och stöd för att tillgodose barns och ungas behov. Föräldrar och barn är nöjda med det stöd som ges.

Analys

För att barn och unga ska få insatser i ett tidigt skede och för att förebygga eller bryta en ogynnsam utveckling samordnar barn-, ungdoms- och vuxenverksamheterna sina insatser utifrån ett familjeorienterat arbetssätt. Ett projekt med så kallade case managers pågår med fokus på både barn och vuxna i familjen. För att samordna insatser och säkerställa att alla nödvändiga kontakter tas och vidmakthålls finns en case manager för de familjer där både föräldrar och barn har behov.

Skolresultaten för familjehemsplacerade barn har förbättrats: andelen som uppnår alla mål har ökat från 58 procent år 2018 till 63 procent år 2019. Av de barn som klarade alla mål var 81 procent flickor. Av de familjehemsplacerade ensamkommande barnen är det 28 procent, 4 pojkar, som klarar alla mål. Det beror främst på att barnet börjat sent i svensk skola. Om barnet har problem i skolan initierar barnsekreterarna inom familjevården möte med alla aktörer kring barnet för att få till ett samordnat stöd. Familjehemssekreterarna pratar med familjehemmet om vikten av att stödja barnet med deras läxor. Under perioden har studiecoacher beviljats till två barn för att stärka skolresultaten. Familjevården har skickat ut hälsokort till familjehemmen som har kommit tillbaka ifyllda och bedömningen är att familjehemmen generellt har en god kännedom om barnens hälsa. Det finns dock en lägre kännedom om barnets hälsa i de familjehem som tagit emot ensamkommande barn. Fortsatt planering görs för att säkerställa att alla barn ska ha genomgått en hälsoundersökning och en tandvårdskonsultation vid årets slut.

För att tidigt upptäcka barn och ungdomar i behov av stöd och för att samverka runt barn och unga på individ-, grupp och samhällsnivå arbetar förvaltningen i samverkansgrupper där polis, skola och förvaltningens fritidsverksamheter ingår. Grupperna träffas var sjätte vecka för att skapa gemensamma lägesbilder och besluta om åtgärder som sedan genomförs i respektive ordinarie verksamhet. Arbetet i samverkansgrupperna har bland annat visat på behovet av att underlätta deltagandet i meningsfulla fritidsaktiviteter för ungdomar, vilket bland annat resulterat i en utvecklad samverkan mellan föreningar och samverkansgruppernas aktörer. Med anledning av bränder under våren och försommaren har möte med berörda unga samt deras föräldrar hållits med syfte att medvetandegöra

ungdomarna om vilka konsekvenser lek med eld kan få.

Elever med en skolfrånvaro över 20 procent erbjuds stöd av skolsociala team på fyra skolor. Det har under perioden beslutats om att utöka arbetet till ytterligare en skola, Trollbodaskolan, med start under hösten 2019. Elever med problematisk skolnärvaro erbjuds samordnat stöd från skolsociologer, där även samverkan med barn- och ungdomspsykiatri, myndighetsutövande socialtjänst och första linjen skett utifrån elevens behov. Detta har lett till ett positivt resultat för eleven. Skolsociologer arbetar tillsammans med skolans personal för att initiera möten för samordnad individuell plan (SIP) där barn och unga har behov. Målet är att SIP-modellen ska vara ett levande verktyg som används allt oftare tillsammans med skolan. Två skolsociologer har under perioden gett 16 individer på fyra olika skolor stöd. Nio elevärenden (67 procent flickor och 33 procent pojkar) har avslutats då positiva resultat uppnåtts eller årskurs nio avslutats.

Arbetet med samordnade individuella planer (SIP) fortsätter och uppföljningar visar att nöjdheten med SIP-mötena är mycket hög, 4,9 på en femgradig skala.

Modell för tidigt socialt stöd

För att utveckla arbetssätt som säkerställer att barn och unga får samordnat stöd tidigare än idag bedrivs under verksamhetsåret projektet Modell för tidigt socialt stöd. I projektets styrgrupp deltar socialförvaltningen för att bidra med kunskap och följa utvecklingen. Projektet genomförs i samarbete med Uppdrag Psykisk Hälsa, Stockholms län och Uppdrag Psykisk Hälsa, Sveriges Kommuner och Landsting.

Den behovsanalys som påbörjades under våren, inom ramen för projektet, är nu slutförd. Den innebär att förvaltningen har kartlagt förhandsbedömningar och utredningar samt genomfört intervjuer och workshops med referenspersoner. Resultatet visar att i cirka 70 procent av utredningarna utreds barnet eller den unge mer än en gång i förvaltningen. Resultatet visar även att cirka 30 procent av utredningarna avslutas med en erbjuden insats och att cirka 68 procent tackar ja till insatsen.

Behovsanalysen visar på behov av att utveckla utredningsarbetet och samordna insatserna, samverka med andra aktörer och anpassa tillgången av insatser till behovet. Två målgrupper som framträder, där förvaltningen i samverkan med andra aktörer behöver utveckla tidiga stödinsatser, är yngre barn med föräldrar som har en missbruksproblematik och/eller psykisk ohälsa samt unga som begått brott.

En modell för nivåuppdelning av socialtjänstens insatser för barns och ungas psykiska och sociala hälsa arbetades fram under projektets första fas och har beslutats av styrgruppen. Modellen ska utgöra ett stöd för rätt behovsbedömning i tidigt skede och utgöra en grund för vidare arbete med rätt förebyggande insatser.

Socialförvaltningen har i samverkan med de stadsdelsförvaltningar som ingår i STIS (Stärkt Tidigt Stöd i Samverkan) tagit fram ett systematiskt uppföljningsverktyg för att följa upp öppenvårdsinsatser utan biståndsbeslut, inom ramen för stöd och service. Det nya systematiska uppföljningsverktyget används av föräldrarådgivarna sedan början av januari. I systemet finns fyra skattningsfrågor som alla föräldrar som deltar i råd- och stödsamtal fyller i. Varje fråga kan besvaras i en femgradig skattningsskala där fem är högsta värde. På frågan om det var lätt att nå oss uppgav 77 procent av föräldrarna högsta värdet (siffran fem) medan 17 procent av föräldrarna uppgav näst högsta värdet (siffran fyra). På frågan om föräldern kan rekommendera någon annan att ta kontakt med föräldrarådgivarna skattade 94 procent av föräldrarna det högsta värdet (siffran fem).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel aktuella ärenden där intern-SIP erbjudits						100 %		2019
 Andel placerade barn som har behörighet till gymnasiet.						60 %		2019
 Nöjdhet med SIP-möten						4,8		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbeta fram en modell för hur barn och unga ska kunna erbjudas tidiga samordnade insatser inklusive frivilliga stödinsatser.	2019-01-01	2019-12-31	
 I samverkan med utbildningsförvaltningen utreda möjligheter till att starta "skol- och behandlingsverksamhet" inom stadsdelsområdet	2019-01-01	2019-06-30	
 Utveckla och förtydliga samt implementera rutiner och arbetssätt för att vid behov erbjuda intern-SIP eller SIP	2019-01-01	2019-08-31	

Nämndmål:

Barn och unga kommer till tals i ärenden som rör dem

 Uppfylls helt

Beskrivning

Med att komma till tals menas att barn och unga upp till 18 år har möjlighet att vara delaktiga och framföra sina åsikter i ärenden som direkt eller indirekt berör dem. Det gäller barn och unga som är direkt eller indirekt aktuella inom socialtjänsten, socialpsykiatri eller inom stöd och omsorg till funktionsnedsatta. Att vara indirekt berörd av ett ärende kan vara att en förälder är i behov av insatser och att barnet eller den unge är direkt eller indirekt berörd.

För att få kunskap om barnets perspektiv och behov i familjer som är aktuella inom socialtjänsten arbetar förvaltningen familjecentrerat vilket innebär att barnet alltid får möjlighet att själv få prata med handläggare. Barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor används för att säkerställa att barn och unga kommer till tals och görs delaktiga. Uppföljning och egenkontroll görs inom hela verksamheten i syfte att säkerställa att barnets röst hörs och att deras behov tillgodoses under hela insatsen.

Förväntat resultat

I den sociala dokumentationen framgår det att barnet eller den unge har kommit till tals genom att barnet eller den unge varit delaktig och framfört sina åsikter.

Analys

Inom familjebehandling har 86 procent av barnen och ungdomarna fått komma till tals under perioden, i övriga fall har inte barnet eller ungdomen velat medverka i familjebehandlingen. I barnärenden har 54 procent av barnen kommit till tals genom barnsamtal. I övriga fall, där barnsamtal inte varit aktuella på grund av barnets ålder eller andra omständigheter, har deras synpunkter inhämtats från barnets nätverk som är insatta i barnets situation. I ärenden som

rör ungdomar är det 100 procent som har fått komma till tals och haft möjlighet att påverka beslut som rör dem. Inom familjerätten har familjerättssekreterarna arbetat för att möjliggöra avslutningssamtal med barn i utredningar som rör vårdnad, boende eller umgänge. I många fall har det funnits svårigheter att få till att barnet ska komma en gång med respektive förälder på grund av exempelvis konfliktsituationer eller ovilja hos barnet.

Familjevården kommer under hösten säkerställa att samtal om barnets rättigheter och varför de har placerats, genomförs och dokumenteras i alla ärenden. Vid placering i skyddat boende, där ett barn är direkt eller indirekt berörd av placeringen, görs en barnkonsekvensanalys. Barnets upplevelse av våldet har beskrivits i de utredningar som följts upp under perioden. Vuxenenheten har genomfört en granskning av ärenden där det fanns barn som var berörda av den vuxnes situation. Granskningen ledde till att samordningsmöten initierades med barn- och ungdomshandläggarna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel ärenden där barn och unga kommer till tals.						90 %		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ordna en föreläsning om barn som rättighetsbärare	2019-01-01	2019-12-31	
 Ta fram en mall för barnkonsekvensanalys och barnchecklista för ärenden som avser en vuxen där ett barn påverkas direkt eller indirekt av ett myndighetsbeslut.	2019-01-01	2019-06-30	
 Ta fram en plan för implementering av barnrättsperspektivet i verksamheten	2019-01-01	2019-04-30	

Nämndmål:

Föräldrar har verktyg för att hantera sin föräldraroll

 Uppfylls helt

Beskrivning

En förtroendefull relation mellan föräldrar och barn fungerar som en skyddsfaktor för barn samtidigt som brister i hemmiljön är en riskfaktor. Olika former av föräldraskapsstöd är därför ett prioriterat förebyggande arbete som har betydelse för barnets hälsa och utveckling.

Stöd till föräldrar finns på mödra- och barnhälsovården, skola, förskola och fritidsverksamhet. Föräldraskapsstödet är varierat och består bland annat av föräldraträffar såsom ABC (alla barn i centrum) och ”Att vara förälder i Sverige”, gruppstöd samt enskild föräldrarådgivning. Förstföderskor inskrivna vid Hässelby gårds barnavårdscentral erbjuds hembesök vid 6 tillfällen under barnets första 15 månader. Med barnets bästa i fokus och med lyhördhet för familjens egen kultur förebyggs ohälsa hos barn genom att stärka familjens tillit till sin egen förmåga och familjer med behov av extra stöd upptäcks i tid.

Förväntat resultat

Föräldrar som deltagit på föräldraskapsstöd har fått hjälp och verktyg för att hantera sin föräldraroll.

Analys

Föräldraskapsstödsprogram

Under våren har sju ABC-grupper för föräldrar avslutats. Av de deltagande föräldrarna var 64,5 procent kvinnor och 35,5 procent män. Verksamheten har kunnat erbjuda alla föräldrar som anmält sig till ABC-grupp en plats utom de som önskat delta i en grupp hållen på annat språk. Dessa föräldrar kommer erbjudas ABC-grupp med tolk. 57 föräldrar tackade ja till ABC och av dessa fullföljde 35 utbildningen. Orsaken till varför endast 61 procent av föräldrarna deltog i alla fyra träffarna kommer att analyseras under hösten för vidare åtgärder.

Under våren deltog totalt 21 föräldrar i två utbildningsomgångar av *Föräldraskap i Sverige*, varav 11 män och 10 kvinnor. Medborgarkontoret höll en utbildning där medarbetare med olika språkkunskaper erbjöd språkstöd till deltagarna. En av utbildningsomgångarna riktade sig till enbart kvinnor och en utvärdering i denna grupp visade att alla ansåg att utbildningen var intressant, att det känts bra att säga vad man tycker i gruppen och att man hade lärt sig något nytt. Dessutom vill deltagarna rekommendera utbildningen till andra utlandsfödda. Genom deltagarna har information om utbildningen spridit sig vilket har lett till att det nu är många fler som vill komma till utbildningen och även till språkfikat. Det har identifierats behov av fler grupper i *Föräldraskap i Sverige* och förberedelser har påbörjats för utbildning av medarbetare och genomförande.

Individuellt föräldraskapsstöd

Föräldrarådgivarna har träffat 115 nya familjer under perioden 1 januari till och med 30 juni och 262 samtal har genomförts. I genomsnitt består kontakten av två till tre råd- och stödsamtal. I 37 procent av samtalen har en man deltagit och vid 92 procent av samtalen en kvinna. Det har skett en liten minskning av antal män som deltagit i samtalen jämfört med helår 2018 (40 procent). En möjlig orsak är att fler föräldrar med barn under ett år har hänvisats från BVC, och att det fortfarande är fler kvinnor än män som tar ut föräldraledighet under barnets första år. Från föräldrarådgivarna finns en följsamhet att möta upp den önskan föräldern själv har.

Inom ramen för stärkt tidigt stöd i samverkan för barn mellan noll och fem år (STIS) fortsätter arbetet med att stärka och bygga upp en nära samverkansstruktur mellan barnavårdscentral (BVC), barnmorskemottagning (BMM), öppen förskola, förskola och förvaltningens föräldrarådgivare. Arbetet har bland annat resulterat i att fler föräldrar från förskola och barnavårdscentral fått tillgång till tidigt stöd från socialtjänstens förebyggande arbete. Under perioden januari-juni har 25 procent av samtalen kommit från BVC och BMM. Tio procent av samtalen kom från förskolan, 2018 var det fem procent.

Uppföljningen tyder på att nära samverkan mellan aktörer som möter små barns föräldrar skapar förutsättningar för att barn ska få tillgång till rätt stöd, i rätt tid, från rätt instans.

Ett gott exempel från en förälder som ger uttryck för vinster med samverkan är följande citat: "För mig har det varit ett enormt stöd att få träffa en kunnig och förstående person under en period som känts otroligt tuff. Jag upplever att föräldrarådgivaren är väldigt förstående, empatiskt och en god lyssnare. Hon har kommit med många värdefulla tips och råd. Jag är också glad över att BVC tipsade om föräldrarådgivarna. Innan hade jag ingen aning om att denna strålande hjälp finns att få. Hoppas att detta är en roll man kommer fortsätta satsa på så att fler föräldrar kan få samma fantastiska stöd som jag".

Hembesöksprogram

Genom det utökade uppdraget hos BVC, hembesöksprogrammet, har barn och familjer fått

möjlighet till mycket tidigt stöd där skyddsfaktorer har kunnat stärkas. Föräldrarådgivare har under perioden kommit i kontakt med familjer där det finns flera riskfaktorer. Under perioden januari-juli 2019 har 35 nya familjer tillkommit inom hembesöksprogrammet och 150 hembesök genomfördes. Vid 98 procent av hembesöken har en kvinna deltagit, och vid 53 procent av besöken har en man deltagit. Antalet deltagande män har sjunkit med åtta procent sedan första tertialet vilket kan bero på att det varit färre förstagångsbesök. Första hembesöket är det besök flest män deltar vid då de ofta också är föräldralediga i samband med barnets födelse.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel föräldrar som deltagit i föräldraträffar och upplever att kontakten har lett till positiv förändring	88,89 %					90 %		2019
Analys Föräldrar fyller i enkät efter avslutat deltagande i föräldraträffar genom PLUS portalen. Det är få föräldrar som svarat på enkäten under våren. Totalt har 42 enkäter skickas ut och 9 personer har svarat. Medelvärdet för föräldrarnas svar är 4,2 att jämföra med medelvärde för alla svar under perioden 2012-2018 som är 3,8. Baserat på att det är få svaranden är det svårt att uttala sig om ökningen. Under hösten kommer gruppleddare få förstärkt information vid gruppleddarträffar för att säkerställa att fler föräldrar svarar.								
 Andel föräldrar som upplever att kontakten har lett till positiv förändring efter avslutad föräldrarådgivning	98 %				98 %	90 %		Tertial 2 2019
 Andel genomförda hembesök i samverkan med BVC	100 %				90 %	90 %		Tertial 2 2019

Nämndmål:

Personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning har insatser av hög kvalitet

 Uppfylls helt

Beskrivning

För att personer med insatser inom socialpsykiatri och inom stöd och omsorg till personer med funktionsnedsättning ska ha insatser av hög kvalitet fortsätter förvaltningen att arbeta med bemötande genom att utgå från stadens bemötandeguide. Bemötandeguiden är en vägledning framtagen av Stockholms stad för alla som i sitt arbete eller i sin vardag möter människor med funktionsnedsättning.

Analyser av synpunkter, klagomål, avvikelser och lex Sarahrapporter fördjupas och utvecklas för att på ett strukturerat sätt bidra till att anpassa och utveckla arbetssätt och bemötande utifrån målgruppens behov. Kunskapen om evidensbaserade arbetssätt höjs och fler evidensbaserade metoder införs successivt under året. Medarbetarna får kontinuerligt kompetensutveckling inom de områden som är aktuella för målgruppen. Uppföljningen av verksamheter som utför insatser, utifrån avtal och styrdokument, skärps och leder till kvalitetshöjningar. Individuella insatser följs upp och utvecklas för att nå uppsatta mål för individen.

Förväntat resultat

Uppföljningar på övergripande och individuell nivå sker strukturerat och bidrar till utveckling av verksamheten och till kvalitetshöjningar. Kvalitetshöjningen leder till att andelen brukare som är nöjda med bemötandet och trivs ökar.

Analys

För att personer med insatser inom socialpsykiatri och inom stöd och omsorg till personer med funktionsnedsättning ska få ett bra bemötande har förvaltningen arbetat med bemötandeguiden. Medarbetarna har i olika arbetsgrupper bearbetat informationsmaterial och därefter anpassat kommunikationssätt och mötesformer utifrån brukarens behov. En arbetsgrupp har diskuterat och reviderat rutinen för användning av klarspråk där stor vikt har lagts på att använda ett vårdat och begripligt språk. Det har resulterat i att biståndsbesluten har förtydligats med rubriker för att det ska vara enkelt att förstå beslut och bedömning av insats. Medarbetare får kontinuerligt utbildning om bemötande, nya medarbetare får information om betydelsen av bemötande i introduktionen.

Uppföljningen av verksamheter som utför insatser, utifrån avtal och styrdokument kommer att utvecklas i och med att en ny metod för uppföljning har tagits fram. Metoden innebär att fler underlag som är kopplade till verksamheten sammanställs och analyseras för att leda till utveckling av verksamheten. Underlag kan exempelvis vara resultat från brukarenkät, sammanställningar från individuppföljningar, sammanställningar av synpunkter och klagomål och inspektioner som gjorts i verksamheten.

Synpunkter och klagomål sammanställs och kategoriseras utifrån bemötande, kvalité, etc. Sammanställningen analyseras och tas upp på metodmöten och APT. Detta arbetssätt har implementerats på flera verksamheter, dock ännu ej samtliga.

Inom gruppboende funktionsnedsättning har chef och biträdande chef samt en medarbetare per gruppboende genomgått utbildning i metoden kollegial observation. Två utbildningstillfällen har genomförts och de utbildade medarbetarna har utsetts till observatörer. Inom gruppboende socialpsykiatri undersöks möjligheten att anpassa metoden till denna verksamhet. Några medarbetare har påbörjat en utbildning inom specialpedagogik.

Verksamhetschefen på ett boende har deltagit i "Framtidens LSS-boende" där föreläsare inom funktionsnedsättning berättat om innovativa idéer och projekt inför framtiden som grundar sig på önskemål från olika målgrupper inom funktionsnedsättning.

Beställarverksamheten funktionsnedsättning har undersökt om det finns skillnader mellan flickor och pojkar. Resultatet visar att det är fler pojkar än flickor som ansöker om insatserna. En möjlig förklaring till könsskillnaden är att fler pojkar diagnostiseras (av BUP) inom autismspektrumtillstånd. Flickor diagnostiseras oftare inom psykiatriska diagnoser som inte berättigar till insatser inom LSS.

Även inom beställarverksamheten socialpsykiatri har vissa könsskillnader identifierats. Analyser visar att fler kvinnor än män har insatserna boendestöd, hemtjänst och sysselsättning. Vidare framgick att en större andel kvinnor än män upplever att de med hjälp av dessa insatser klarar mer på egen hand och att deras vardag fungerar. Skillnaderna kommer att diskuteras och jämföras med resultaten från stadens brukarundersökning som kommer senare i höst.

Barn görs även delaktiga genom arbetet med barnkonsekvensanalyser, som beskrivs närmare

under nämndmål Barn och unga kommer till tals i ärenden som rör dem.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Ta fram en modell för sammanhållen uppföljning	2019-01-01	2019-05-31	
! Ta fram och införa ett arbetssätt för att löpande analysera och ta tillvara synpunkter, klagomål, avvikelser och andra underlag på varje enhet.	2019-01-01	2019-08-31	
Analys Arbetet med att ta fram och införa ett arbetssätt för att löpande analysera och tillvarata synpunkter har framskridit men ännu inte helt slutförts inom alla verksamheter. Förvaltningen bedömer dock att ett arbetssätt kommer finnas på plats innan året är slut.			
✓ Välj ut och arbeta vidare med arbetssätt utifrån Bemötandeguiden	2019-01-01	2019-03-31	

Nämndmål:

Personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning är självständiga

● Uppfylls helt

Beskrivning

För att personer med insatser inom socialpsykiatri och inom stöd och omsorg till personer med funktionsnedsättning ska vara självständiga stärks delaktigheten i hela processen, från ansökan och utredning till val av insats och delaktighet i insatsens utförande. För de personer som är utan sysselsättning ligger fokus på att motivera till ett första steg in i sysselsättningsinsatser inom socialpsykiatri eller daglig verksamhet. De individer som har sysselsättningsinsatser motiveras till att komma vidare till nästa steg som kan vara andra arbetsförberedande aktiviteter i nära samverkan med Jobbtorg och Arbetsförmedlingen. Daglig verksamhet i egen regi ses över och utvecklas för att bättre matcha målgruppens behov. För att göra personer mer självständiga arbetar förvaltningen även med att motivera och stödja personer med funktionsnedsättning till en meningsfull fritid. Det handlar både om att ge stöd för att delta i befintliga aktiviteter och att utveckla utbudet av kultur-, idrotts- och andra hälsofrämjande fritidsaktiviteter.

Förväntat resultat

Andelen nöjda brukare ökar och fler personer med funktionsnedsättning upplever att de är delaktiga i insatsens utformning. Andelen enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri ökar.

Analys

För att bidra till att flickor och pojkar ska bli mer delaktiga i sin egen utredning har förvaltningen tagit fram lättförståeliga informations- och presentationsbrev inför möten med barn. Medarbetarna använder sig av framtagna mallar när de skriver barnkonsekvensanalyser, arbetssättet beskrivs närmare under nämndmål Barn och unga kommer till tals i ärenden som rör dem.

Insatsen daglig verksamhet är ett sätt att stärka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att delta på arbetsmarknaden. Vid uppföljning av beslut arbetar verksamheten med att, i det nya beslutet, skriva tydligare mål i beställningarna för personer som bedöms ha möjlighet och har som eget mål att gå vidare till exempelvis studier, praktik eller en anställning med lönebidrag. Genom tydliga beställningar och mål underlättas utförarverksamhetens möjlighet att följa upp insatserna. För att personer med

funktionsnedsättning ska komma närmare den ordinarie arbetsmarknaden samarbetar förvaltningen också med gymnasieskolor, arbetsförmedlingen och försäkringskassan.

För att bidra till en meningsfull fritid informerar medarbetare på boenden kontinuerligt om de olika kultur- och hälsofrämjande aktiviteterna i Stockholm. Verksamheterna har även genomfört egna utflykter både i närområdet och till Åland. Utmaningen i att säkerställa en meningsfull fritid och tillvaro för personer inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri ligger i motivationsarbetet. För att ge medarbetarna bättre metoder och verktyg har utbildningar genomförts i motiverande samtal (MI).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 För in frågor om fysisk aktivitet och hälsa när genomförandeplan, individuell plan eller samordnad individuell plan upprättas och följs upp.	2019-01-01	2019-12-31	
 Informera om verksamheternas tillgänglighet	2019-01-01	2019-03-31	
 Medarbetare känner till Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023	2019-01-01	2019-03-31	

Nämndmål:

Personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning är trygga

 Uppfylls helt

Beskrivning

För att personer med insatser inom socialpsykiatri och inom stöd och omsorg till personer med funktionsnedsättning ska känna sig trygga är dokumentationen om den enskildes behov, utredning och beslutade insatser fullständig och aktuell. Brukarna har kunskap om den egna dokumentationens innehåll. Medarbetarnas kunskap och arbetssätt för att uppmärksamma och ge stöd till personer som är utsatta för våld i nära relationer utvecklas i samverkan med och med stöd av förvaltningens relationsvårdsteam. Personer med funktionsnedsättning som har barn är trygga med att deras barn ses och tas hänsyn till i utredningsprocessen och när insatserna utförs. Under året genomförs utbildningar för att höja kompetensen hos medarbetarna med fokus på dokumentation, våld i nära relationer och barnrättsperspektivet.

Förväntat resultat

Hög brukardelaktighet i utredning och insats samt ökad kompetens hos medarbetarna om våld i nära relationer höjer andelen personer som upplever att de inte blivit diskriminerade och som känner sig trygga.

Analys

För att medarbetare ska få kunskap och verktyg/arbetssätt att uppmärksamma och ge stöd vid våld i nära relationer har förvaltningens relationsvårdsteam bjudit in medarbetare inom beställarverksamheten till utbildningar/work shops. Hittills har 10 av 16 medarbetare från beställarverksamheten deltagit, nya tillfällen planeras under hösten då även utförarverksamheterna bjuds in.

Information om Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck har presenterats och diskuterats vid en arbetsplatsträff.

Inom gruppboendena har kvalitetsobservatörer utbildats. Syftet med metoden är att synliggöra det faktiska mötet mellan brukare och personal samt hur personal tillämpar

personcentrering och individanpassning i det dagliga arbetet. Arbets sättet kommer att genomföras i höst.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medarbetare som har deltagit i utbildning kring våld i nära relation						90 %		2019

Nämndmål:

Unga, vuxna och familjer med missbruksproblematik får tidigt stöd

 Uppfylls helt

Beskrivning

För att tidigt nå personer med missbruksproblematik samt riskbruk och därmed kunna erbjuda stöd och motivera till att ta emot hjälp utvecklar förvaltningen fler kontaktytor. Kontakterna leder till främjande, förebyggande eller åtgärdande insatser i form av frivilliga stödinsatser eller biståndsbedömda insatser. Arbets sättet förväntas leda till att fler unga, vuxna och familjer med missbruksproblematik fångas i ett tidigt skede och får stöd och hjälp i sin situation. För att unga, vuxna och familjer med missbruksproblematik ska få rätt insatser i rätt tid krävs ett strukturerat arbete med samverkan mellan såväl egna verksamheter som med bland annat landstinget, ideella organisationer och föreningar. Ett samarbetsprojekt, Nya Vägar, är ett samarbete mellan socialtjänst, förskola och Ersta värdpunkt som fokuserar på att ge samlat stöd och behandling till barnfamiljer med missbruksproblematik.

I syfte att minska risken för att unga, vuxna och barnfamiljer lever under osäkra boendeförhållanden eller riskerar att bli vräkta intensifieras det vräkningsförebyggande arbetet samtidigt som arbetet med budget- och skuldrådgivning samt arbetet med kompensatoriska åtgärder stärks. För att öka möjligheterna till en fast bostad för den som lever i hemlöshet eller i osäkra boendeförhållanden ska boendestödet utvecklas i försöks- och träningslägenheter.

Förväntat resultat

Andelen unga, vuxna och familjer med missbruksproblematik minskar. Antalet unga som blir omhändertagna enligt lag om omhändertagande av berusade personer, LOB, minskar.

Analys

För att nå personer med missbruksproblematik i behov av stöd finns kontaktytor genom de öppna verksamheterna för målgruppen i stadsdelsområdet, där personalen uppmärksammar behov och stödjer besökare vidare till socialtjänst och andra aktörer.

Förvaltningen har deltagit i Ersta värdpunkts projekt Nya Vägar. Syftet med projektet har varit att öka kunskapen hos förskolepersonal kring anmälningsrutiner och hur socialtjänsten arbetar med ärenden som berör barn som får illa. Såväl stadsdelsförvaltningen som Ersta värdpunkt är mycket nöjda med projektets resultat.

Under perioden har härbärgeskostnaderna sjunkit vilket är ett trendbrott. En bidragande orsak är att verksamheten sedan maj 2019 har en LVM-lots, med uppdrag att stödja klienter vidare i boendekedjan. I LVM-lotsens uppdrag ingår även att arbeta ute på härbärgen. I verksamheten finns också en budget- och skuldrådgivare som arbetar med att motverka vräkning och att stödja klienter då det finns möjlighet att överta ett hyreskontrakt. Budget- och skuldrådgivaren har prioriterat ärenden där det förekommer barn samt ärenden som gäller hemlöshet. Förvaltningen fortsätter arbetet med Bosupport, tidigare Boskola, för personer boende i försöks- och träningslägenhet.

För att öka kunskapen om regler och förväntningar har Bosupport hållit kurser för de som fått erbjudande om försöks- eller träningslägenhet. Nio personer har fått bosupport under perioden januari till juli 2019. De klienter som har varit i behov av boendestöd i försöks- och träningslägenheter har erbjudits det genom förvaltningens boendestödsverksamhet.

Under årets första sex månader har 10 avhysningar verkställts av Kronofogden. Tre avhysningar har kunnat förhindras genom det vräkningsförebyggande arbetet. Förvaltningen fortsätter med ett aktivt uppsökande arbete och samarbetar med hyresvärdar i stadsdelsområdet för att förhindra avhysningar.

För personer som är i behov av försörjningsstöd har förändringsplaner skrivits i 60 procent av ärendena där försörjningsstöd har beviljats. Vid en enkätuppföljning har resultatet visat att klienterna anser att förändringsplaner bidrar till en tydlighet och en ökad delaktighet vilket är en grund för förändring. Ett intensivt stöd till bostadslösa har gett resultat och fyra familjer som tidigare bott i joulägenhet har kunnat flytta vidare till ett mer stadigvarande boende.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal personer per dag som deltar i Café gemenskaps verksamhet.	70	51	19			60		Tertial 2 2019
 Antalet unga som har omhändertagits enligt LOB.	35				50	50		Tertial 2 2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ett förebyggande arbetssätt tas fram för att upptäcka och stödja personer med spelmissbruk (periodicitet behöver sättas)	2019-01-01	2020-03-31	
 Utveckla samarbetet med Café i gemenskap inom ramen för det idéburna offentliga partnerskapet så att fler i målgruppen deltar i verksamheten	2019-01-01	2019-06-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas delvis under

året. Att måluppfyllelsen bedöms som delvis, trots att alla av kommunfullmäktige beslutade indikatorer bedöms uppnås helt, beror på att det systematiska och grundliga förbättrings- och utvecklingsarbete som pågår inte hinner ge önskad effekt under innevarande år.

För att säkerställa att den äldre har rätt insats och har ett boende som passar har under perioden individuppföljningar på särskilt boende genomförts. För att ytterligare förbättra och kvalitetshöja demensvården har Koppargården till största delen genomfört sin Silviahemscertifiering, en utbildning i demensvård.

Uppföljningar visar att en fokuserad satsning krävs för att säkerställa att alla äldre har aktuella genomförandeplaner där de äldre är delaktiga i utformningen av sina insatser.

Under våren och sommaren har många aktiviteter och social samvaro erbjudits både till brukare inom särskilt boende och till andra äldre i stadsdelsområdet. Populära aktiviteter så som fysisk träning har hållits på förvaltningens öppna mötesplatser och aktivitetscenter.

Under perioden har Skolörtens vård- och omsorgsboende omstrukturerats. Beslutet om omstruktureringen grundar sig på att behovet av vård- och omsorgsplats är mindre än befintliga platser. Skolörten har nu ett servicehus kvar i sin verksamhet och organisationsförändring pågår efter de nya förutsättningarna. Flera medarbetare från vård- och omsorgsboendet har börjat inom andra verksamheter inom avdelningen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen ♀				69 %		70 %	70 %	2019
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra ♀				51 %		53 %	57 %	2019
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten ♀						80 %	85 %	2019
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende ♀						72 %	76 %	2019
  Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten ♀						78 %	81 %	2019
  Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende ♀						90 %	87 %	2019
  Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet ♀						95 %	92 %	2019
  Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst ♀						78 %	84 %	2019
  Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende ♀						78 %	81 %	2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
♀ omsorgsboende								
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod				11,3		11	10	2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med Stockholms läns landsting utreda hur biståndsbedömarrollen kan utvecklas mot en renodling av å ena sidan myndighetsutövning, å andra sidan rådgivning och vägledning. Detta ska säkerställa en sammanhållen planering och tillgänglig uppföljning av samhällets insatser som utgår från den enskilde äldres behov och perspektiv.	2019-01-01	2019-12-31	
  Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att få äldreomsorg på sitt modersmål.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Äldre har insatser av hög kvalitet

 Uppfylls helt

Beskrivning

För att utveckla och anpassa insatser efter de äldres behov och önskemål görs löpande strukturerade uppföljningar på individ- och verksamhetsnivå. Synpunkter, klagomål och avvikelser samt Lex Sarah och Lex Maria analyseras.

Hög kompetens hos medarbetare är centralt för att ge stöd och insatser av hög kvalitet. Kompetensutveckling sker kontinuerligt inom bland annat demenssjukdomar, hygien och nutrition. Kunskaperna i det svenska språket förbättras genom språkutbildningar. Ett gott bemötande har stor betydelse för att de äldre ska känna sig nöjda med kvaliteten i äldreomsorgen. Kunskap och förståelse för hur vi ska bemöta de äldre på bästa sätt fördjupas och utvecklas med utgångspunkt i stadens bemötandeguide.

De verksamheter där hälso- och sjukvårdsinsatser ges fortsätter sitt arbete för att ge en säker och god vård. Sjuksköterskor och undersköterskor ges kompetensutveckling inom exempelvis läkemedelshantering, nutrition, dokumentation och demens. Genom att använda de kvalitetsregister som finns kan verksamheterna analysera, åtgärda och följa upp kvaliteten i verksamheterna.

Förväntat resultat

Strukturerade uppföljningar och analyser leder till kvalitetshöjande verksamhetsutveckling och bidrar till att andelen äldre som är nöjda med sina insatser ökar.

Analys

För att säkerställa att brukare på särskilda boenden har rätt insats och boende efter behov har

individuppföljningar genomförts under perioden. Uppföljningarna syftar till att få kännedom om de äldres upplevelse av insatserna och omfattar bland annat frågor om bemötande, delaktighet och kontinuitet.

För att höja kompetensen inom demensvård fortsätter Koppargården sin satsning på att Silviahemscertifiera avdelningarna med inriktning demens. Utbildningen är en tredagars grundutbildning i demensvård enligt Silviahemmets filosofi. Medarbetare i alla yrkeskategorier har genomgått utbildningen, certifieringen av Koppargården beräknas vara slutförd i oktober.

För att den äldre ska få stöd och insatser av hög kvalitet har kompetenshöjande insatser och utbildningar genomförts inom flera verksamheter. Exempelvis har utbildning inom psykiatri och gruppdynamik genomförts för Liviagårdens medarbetare samt ledarskap för chefer och administratörer på Koppargården. Koppargårdens omvårdnadspersonal har även fått aktuella utbildningar i hygien och läkemedelshantering.

För att medarbetare ska ta del av, diskutera och analysera synpunkter och avvikelser fortsätter arbetet med kvalitetsråd på Koppargården och Skolörten. Den ökning av medicinavvikelser som noterades i början av året på Koppargården har minskat efter vidtagna åtgärder.

För att höja andelen medarbetare med någon form av adekvat grundutbildning har ett antal anmälts till vårdbiträdesutbildning inom det stadsövergripande projektet Spången. Projektet syftar till att ge utbildningar som leder till jobb inom Stockholms stads bristyrken. Inom hemtjänstverksamheterna har medarbetare fått vidareutbildning i förflyttningsteknik

I syfte att skapa förutsättningar för ett närmare ledarskap, tydligare styrning och bättre möjlighet att stödja medarbetare i det dagliga arbetet har hemtjänstverksamheten omvandlats från två till fyra enheter. Förändringen analyseras för att utvärdera om de förväntade effekterna kan förväntas uppnås.

Tillsammans med ekonomiavdelningen har nyckeltal gällande ekonomi, medarbetare och verksamhet tagits fram för att säkerställa kvaliteten i samtliga verksamheter. Nyckeltalen följs upp och utvärderas regelbundet på respektive verksamhet tillsammans med economicontroller och avdelningschef.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel registreringar i systemet Senior alert där samtycke med den äldre finns						90 %		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Informera medarbetare om samt säkerställa registrering i BPSD på berörda enheter	2019-01-01	2019-12-31	
 Ta fram och införa ett arbetssätt för att löpande analysera och ta tillvara synpunkter, klagomål och avvikelser och andra underlag.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Äldre är delaktiga i utredningen och hur insatserna utförs

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Den äldre ges möjlighet att vara delaktig i sin utredning, att välja utförare av insatsen samt ha inflytande över hur och när insatserna utförs. Den äldres delaktighet i hur och när insatserna utförs nås bland annat genom att genomförandeplanen upprättas tillsammans med den äldre, innehåller rätt information om behov och önskemål samt är aktuell. Såväl den äldre som utföraren av insatser har god kännedom om genomförandeplanens innehåll. Inom hemtjänsten utvecklas arbetet med ramtid ytterligare för att den enskilde ska kunna ha mer inflytande över sin beviljade tid.

Förväntat resultat

De äldre är delaktiga i sina genomförandeplaner, som är aktuella och kända, vilket leder till att andelen som känner sig delaktiga ökar.

Analys

Genomförandeplanerna är ett viktigt redskap för att säkerställa att den äldre får den hjälp och det stöd som beviljats. Verksamheterna arbetar på olika sätt mot målet att alla brukare ska ha en aktuell genomförandeplan. Bland annat har flera utförarverksamheter dokumentationsombud som är behjälpliga vid upprättandet av genomförandeplan.

Andelen genomförandeplaner som återkopplas till handläggare inom 14 dagar är i nuläget lågt, och analyser och åtgärder krävs för att åstadkomma förbättringar inom området.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andelen beställningar där genomförandeplaner har återkopplats till handläggare inom 14 dagar						80 %		2019
Analys								
Det arbete som krävs för att systematisera och förbättra arbetet med genomförandeplaner inom äldreomsorgen har inte kunnat prioriteras hittills under året och därför kommer inte årsmålet att uppnås.								

Nämndmål:

Äldre är trygga med det stöd och de aktiviteter som ges

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

För att den äldre ska känna trygghet är en hög personalkontinuitet och medarbetarnas kompetens centralt. För att öka personalkontinuiteten fokuserar förvaltningen på att rekrytera tillsvidareanställda med rätt kompetens och kvalifikationer. Antalet visstidsanställda och timanställda minskar. Även inom hälso- och sjukvården för äldre ska kontinuiteten avseende sjuksköterskor vara hög och alla boenden har en patientansvarig

sjuusköterska.

Medarbetarnas kunskaper om våld i nära relationer och förmåga att tidigt upptäcka signaler på att någon utsätts för våld höjs genom kompetensutveckling inom såväl myndighetsutövning som utförarverksamheter. För att fördjupa kunskapen och få stöd i detta arbete påbörjas ett samarbete med förvaltningens relationsvårdsteam. Utbudet av program och aktiviteter på förvaltningens öppna mötesplatser och aktivitetscenter utvecklas och anhörigombud finns både inom myndighets- och utförarsidan.

Dokumentationen är central för att medarbetare som möter de äldre ska ha kunskap och förståelse för den enskildes behov och specifika situation. Arbetet med att utveckla och förbättra dokumentationens kvalitet och innehåll, som beskrivs under nämndmålet om delaktighet, har därmed påverkan även på den äldres upplevelse av trygghet.

Förväntat resultat

Andelen tillsvidareanställda ökar och därmed minskar visstids- samt timanställda. Aktiviteter på mötesplatser utvecklas. Personalkontinuiteten ökar inom hälso- och sjukvården. Kompetensen inom våld i nära relationer ökar.

Analys

För att öka brukarens trygghet och nöjdhet har kontaktpersonens roll och ansvarsområden utvecklats och förtydligats. Genom att kontaktpersonen utför hjälpinsatserna hos den äldre så ofta som möjligt skapas en helhetssyn på brukaren. Det förväntas även bidra till den äldres upplevelse av personalkontinuitet. Inom Vällingby hemtjänst utses exempelvis kontaktpersonen utifrån behov, personalens kompetens och geografiskt område.

Förvaltningen har erhållit medel för att starta Tryggt mottagande i hemmet. Tryggt mottagande i hemmet är en insats som kan beviljas till äldre som skrivs ut från slutenvård eller korttidsvård till ordinärt boende. Under två veckors tid får den äldre insatser från hemtjänst där en och samma undersköterska ansvarar för att koordinera olika aktörer, så som hemtjänst, hemsjukvård och primärvård. Planering för att påbörja projektet har påbörjats under perioden.

För att höja kompetensen inom upptäckt och agerande vid våld i nära relation har fem medarbetare från beställarverksamheten hittills deltagit i en utbildning/work shop som genomförts av förvaltningens relationsvårdsteam. Fler tillfällen genomförs under hösten, då även utförarverksamheten bjuds in. Vidare har rutiner arbetats fram för hantering av våld i nära relation. För att skapa trygghet och för att alla ska inkluderas i de öppna mötesplatsernas och aktivitetscentrens verksamheter och aktiviteter fortsätter arbetet med HBTQ-diplomering.

För att bryta isolering och ensamhet pågår och utvecklas arbetet med att erbjuda trygga aktiviteter till äldre vid förvaltningens öppna mötesplatser och aktivitetscentra. Öppetiderna har anpassats under sommaren, med minst två verksamheter som varit öppna med program hela sommaren. I mitten av maj deltog den öppna mötesplatsen Växthuset i kulturveckan i Vällingby centrum där information gavs om aktivitetscenter/mötesplatser för seniorer, anhörigstöd och kontaktverksamhet. Verksamhetens satsning på kulturaktiviteter sker ofta i samverkan med civilsamhället och andra aktörer.

Växthuset har ansökt och beviljats medel via projektet Matlyftet. Syftet med projektet är att lyfta måltidens sociala betydelse. För Växthusets besökare innebär deltagandet i projektet

mer fokus på de äldres måltid, fysisk aktivitet och social samvaro. Verksamhetens fysioterapeut är en av föreläsarna på Matlyftets stadsövergripande utbildningsprogram och flera utförarverksamheters medarbetare deltar. Fysioterapeuten har också varit delaktig i framtagandet av träningsinformationen Hållbar hälsa: Via en e-tjänst kan den äldre se foton och få råd om evidensbaserad träning för större muskelgrupper utifrån rörlighet, balans och styrka.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Perio dens utfall VB 2018	Progno s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andelen medarbetare som har deltagit i utbildning kring våld i nära relation						90 %		2019

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Förvaltningen bedömer att det arbete som hittills genomförts och pågår bidrar till inriktningsmålet.

Förvaltningens samarbete med näringslivet fortlöper och det har bildats ett nätverk där förvaltningen ingår som träffas regelbundet.

En ny förskola byggd enligt konceptet "Framtidens förskola" har färdigställts och arbetet med att bygga ytterligare en förskola har påbörjats. Arbetet med att bidra till effektiva och hållbara transporter har medfört att en verksamhet avyttrat sin bil. Solursparken i Vällingby har rustats upp med bland annat nya sittplatser och promenadstråk. En rad aktiviteter och evenemang för unga anordnades på olika platser under sommaren.

En ny, tillgänglig mötesplats för alla invigdes i början av september på den ombyggda fritidsgården Tegelhögen i Vällingby.

Stadsdelsförvaltningen deltog i planering och genomförande av kulturdagen i Vällingby centrum och arrangerade det traditionsenliga nationaldagsfirandet i Hesselby slotts-parken. På "Sommar på torget" anordnades i samverkan med Cykelfrämjandets cykelskola för nyanlända och Duo Stockholm hade kompismatchning mellan nya och etablerade stockholmare. Där fanns även tillgång till dagliga aktiviteter i form av olika idrotter, lekar, spel och pyssel.

För att förbättra miljön för barn och ungdomar fortsätter arbetet med att byta ut miljö- och hälsofarliga varor. Arbetet med att höja beredskapen för de pågående klimatförändringarna har gjort att en av parkerna nu är bättre förberedda för att klara av skyfall.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under

året. Bedömningen baseras på att den av kommunfullmäktige beslutade indikatorn förväntas uppfyllas helt samt att förvaltningens samarbete med näringslivet fortlöper. Det har bildats nätverk med företagare som förvaltningen regelbundet träffas. Samarbetet med näringslivet har särskilt fokus på området kring Hässelby torg.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel upphandlad verksamhet i konkurrens						35 %	Tas fram av nämnd/styrelse	2019

Nämndmål:

Näringslivet i Hässelby-Vällingby är aktivt och bidrar till ett tryggt stadsdelsområde

 Uppfylls helt

Beskrivning

Det lokala näringslivet är en viktig aktör i utvecklingen av stadsdelsområdet. Det bidrar till fler arbetstillfällen samtidigt som det har stor betydelse för trygghetsarbetet, dels som en aktör som bidrar till trygghet men också som en aktör som är beroende av en trygg miljö för att kunna utveckla sin verksamhet. I arbetet med näringslivet samverkar förvaltningen med Stockholm Business Region (SBR) som har expertkunskap inom området. Näringslivsrådet genomför under året näringslivsdialoger kring angelägna frågor som till exempel trygghet och stadsplanering.

Förväntat resultat

Näringslivet bidrar till stadsdelsområdets utveckling och trygghetsarbete.

Analys

Förvaltningens samarbete med näringslivet fortlöper och det har bildats nätverk med företagare som förvaltningen regelbundet träffas. Samarbetet med näringslivet har ett särskilt fokus på området kring Hässelby torg. Samarbetet kring Hässelby torg sker till betydande del inom ramen för Trygghetsrådet och Platssamverkan vilket står att läsa om under nämndmålet "Hässelby-Vällingby är tryggt". I april hölls ett möte där sexton företag eller representanter för företagarföreningar deltog. Förvaltningen har fortsatt kontinuerlig kontakt med Vinsta företagarförening. Som ett resultat av den fortsatta kontakten planeras en lunch där olika företagare och representanter för företagarföreningar samt ordförande och vice ordförande i stadsdelsnämnden ska delta. Vinsta företagarförening har uttryckt en ambition om att samarbeta närmare med stadsdelsnämnden med bland gemensamma städdagar. Samtal pågår kring hur formerna för det samarbetet kan se ut.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ett nätverk bestående av näringsidkare etableras för att delta i trygghetsarbetet	2019-01-01	2019-03-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under året. Bedömningen baseras på att den av kommunfullmäktige beslutade indikatorn förväntas nås under året samt övrigt arbete inom förvaltningen.

De nya förskolelokalerna på Snårvindevägen tas i bruk i slutet av augusti. Den planerade förskolan på Kaprifolvägen är byggstartad och vid fritidsgården Tegelhögen i Vällingby är ombyggnationen avslutad. I övrigt pågår omflyttningar av verksamheter mellan de olika förvaltningsbyggnaderna runt Hässelby torg för ett effektivare utnyttjande av förvaltningens lokaler.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				6		0	tas fram av nämnden	2019

Nämndmål:

Verksamhetens lokaler är ändamålsenliga och tillgänglighetsanpassade.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen har anmält behov av service- och gruppboheter inom planprojekten för Riddersvik och Åkermyntan men dessa projekt kommer inte att färdigställas under 2019.

Under 2019 färdigställs en "Framtidens förskola" med 6 avdelningar (108 barn) på Snårvindevägen. Den nya förskolan ersätter förskolorna på Drivbänksvägen och Snödropsgränd. Under sommaren 2019 byggstartas en "Framtidens förskola" med 8 avdelningar (144 barn) på Kaprifolvägen 12. Den nya förskolan ersätter den förskola som 2015 brann ner och som bestod av 2 avdelningar.

Förväntat resultat

Verksamhetens behov av lokaler tillgodoses.

Analys

De nya förskolelokalerna på Snårvindevägen togs i bruk i slutet av augusti. Den planerade förskolan på Kaprifolvägen är byggstartad men på grund av entreprenörsbyte bedöms projektet bli cirka 6 månader försenat, planerat tillträde till lokalerna beräknas ske årsskiftet 2020/2021.

För att skapa en tillgänglig mötesplats har fritidsgården Tegelhögen i Vällingby byggts om och renoverats. De nya lokalerna, som invigdes i början av september, omfattar bland annat ett nytt medborgarkontor samt en språkverkstad för nyanlända.

I övrigt pågår omflyttningar av verksamheter mellan de olika förvaltningsbyggnaderna runt Hässelby torg för ett effektivare utnyttjande av förvaltningens lokaler.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under året. Bedömningen baseras på att den av kommunfullmäktige beslutade indikatorn förväntas nås under året samt övrigt arbete inom förvaltningen.

Arbete pågår för en förbättrad samordning av den befintliga fordonsparken med syfte att uppnå fullt utnyttjande och på sikt minska antalet bilar i förhållande till antalet enheter som i sin verksamhet använder fordon. Med anledning av verksamhetsförändringar har Skolörtens serviceboende under sommaren avyttrat verksamhetens bil som tidigare använts för transport av mat till andra verksamheter. Förvaltningens verksamheter disponerar nu sammanlagt nitton bilar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	95,9 %			80,8 %		86 %	86 %	Halvår 1 2019

Nämndmål:

Fossilbränslefria resor och transporter prioriteras.

● Uppfylls helt

Beskrivning

Resor via gång- cykel och kollektivtrafik prioriteras. Verksamheten genomför successivt långsiktiga förändringar för att uppnå fossilbränslefria resor och transporter. När avtal för befintliga tjänstebilar löper ut ersätts dessa med bättre alternativ såsom elbilar, elcyklar eller cyklar. Krav på fossilbränslefria drivmedel ställs när nya avtal skrivs för leasing av fordon, transporter i förvaltningens regi samt vid upphandling av tjänster där fordon ingår. Förvaltningens fordonspark samordnas för att uppnå fullt utnyttjande. Förvaltningen utreder möjligheten att med stöd av miljöförvaltningen få fler laddstationer för elbilar till stadsdelsområdet.

Förväntat resultat

Förvaltningens fordonspark minskar i förhållande till antalet enheter som i sin verksamhet använder fordon.

Krav på fossilbränslefria drivmedel ställs när nya avtal skrivs för leasing av fordon, transporter i förvaltningens regi samt vid upphandling av tjänster där fordon ingår. Andelen fossilbränslefria resor och transporter ökar.

Analys

Med anledning av verksamhetsförändringar har Skolörtens serviceboende under sommaren avyttrat verksamhetens bil som tidigare användes för transport av mat till andra verksamheter. Förvaltningens verksamheter disponerar nu sammanlagt nitton bilar.

Staden har nytt bilpoolsavtal sedan slutet av 2018. Förvaltningens verksamheter som har behov av bil bör nu överväga möjligheten att ersätta ett eller flera fordon i verksamheten med poolbil istället för att köpa eller leasa bil med fleråriga bindande avtal som omöjliggör en övergång till bilpool för lång tid framåt. Stadens poolbilar drivs av el och kostar 34,50 kr per timme, inga fasta kostnader tillkommer. Priset gäller endast elbilar, bilpoolens övriga fordonsutbud ingår inte i ramavtalet och ska endast bokas i undantagsfall, exempelvis om alla elbilar är upptagna. Poolbilarna placeras på högst 400 meters avstånd från de förvaltningar och bolag som skaffar poolbil. Bilpoolen medverkar till att staden kan minska antalet egna fordon samtidigt som fordonen används effektivare, den interna administrationen minskar och kostnaderna sjunker för verksamheterna. Det medverkar också till att stockholmarna får större tillgång till bilpoolsbilar genom att poolbilarna även kan användas av invånare som bor i närheten.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Förvaltningen tar fram riktlinjer för verksamhetens transporter och tjänsteresor.	2019-01-01	2019-06-30	Avvikelse
	Analys Aktiviteten är försenad. I stadens miljöprogram anges mål och riktlinjer avseende transporter och tjänsteresor för stadens förvaltningar och bolag. Med utgångspunkt från miljöprogrammet antog stadsdelsnämnden senast 2015 riktlinjer för förvaltningens verksamheter. Förvaltningen avser att under 2019 ta fram nytt förslag till riktlinjer baserat på stadens miljöprogram.			
	Förvaltningen utreder förutsättningarna för att skapa en bilpool för effektivare utnyttjande av fordon.	2019-01-01	2019-06-30	
	Analys Staden har nytt bilpoolsavtal sedan slutet av 2018. Förvaltningens verksamheter som har behov av bil bör nu överväga möjligheten att ersätta ett eller flera fordon i verksamheten med poolbil istället för att köpa eller leasa bil med fleråriga bindande avtal. Bilpoolen medverkar till att staden kan minska antalet egna fordon samtidigt som fordonen används effektivare, den interna administrationen minskar och kostnaderna sjunker för verksamheterna.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under året. Bedömningen baseras på att alla av kommunfullmäktige beslutade indikatorer förväntas nås samt övrigt arbete inom förvaltningen.

I samarbete med trafikkontoret pågår projektering för upprustning och utveckling av Hässelby torg inklusive Ormängstorget samt parkstråket mellan torgen. Hela sträckan med torg och parkstråk ska kopplas samman till ett nätverk av trygga, attraktiva och upplevelserika platser. Upprustningen av Ormängstorget och intilliggande parkstråk pågår och färdigställs under 2019. Parallellt pågår programutveckling för upprustningen av Hässelby torg samt gångtunneln mot parkstråket, byggstart för den etappen beräknas till våren 2020.

Upprustning och utveckling av Solursparken med sittplatser, promenadstråk samt förnyad vegetation med växtbäddar av biokol för ökad rening av dagvatten samt minskad påverkan vid skyfall, avslutas med beräknad slutbesiktning under augusti/september. I samarbete med trafikkontoret har även ett program färdigställts för Melonparken, en ny stadsdelspark. Projektet byggstartade under augusti och invånarna informeras på plats via anslagstavlor.

Stadsdelsförvaltningen deltog i kulturdagen i Vällingby centrum och arrangerade det traditionsenliga nationaldagsfirandet i Hesselby slotts-parken.

I samverkan med civilsamhället satsades det på "Sommar på torget" där bland annat Cykelfrämjandet erbjöd cykelskola för nyanlända och Duo Stockholm kompismatchning mellan nya och etablerade stockholmare. Idrottsföreningar arrangerade handbolls- och basketspel med mera och feriearbetande ungdomar bidrog till aktiviteterna genom lekar, spel och pyssel för alla åldrar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar som deltar i föreningsliv ♀							-	2019
  Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter ♀						74 %	74 %	2019
  Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter ♀						75 %	75 %	2019

Nämndmål:

Förvaltningen bidrar till ett levande stadsdelsområde med aktiviteter och evenemang som är tillgängliga för alla

 Uppfylls helt

Beskrivning

En levande och aktiv stadsmiljö är viktig för att skapa en känsla av trygghet, gemenskap och tillit till varandra och staden. Förvaltningen arbetar aktivt med att möjliggöra evenemang och aktiviteter för invånarna inom stadsdelsområdet. Detta sker bland annat genom arbetet med föreningar och föreningsbidrag men även genom egna insatser i samband med kulturdagar, nationaldagen och andra firanden.

Boende och besökare har god tillgång till parker, grönområden och bad med höga rekreativvärden. Park- och naturområden är en del av stadsdelsområdets offentliga rum

som kopplar ihop stadsdelarna och som bidrar till ett levande, tillgängligt och tryggt stadsdelsområde för alla. Park- och naturområden har hög kvalitet och svarar mot olika typer av behov. Barnperspektivet beaktas i all planering av stadsmiljön och invånarna är delaktiga kring utvecklingen av park- och naturområden. Planering, utveckling och drift av parker, promenadstråk och bad främjar livskvalitet och hälsa genom att underlätta för sociala aktiviteter och utomhusvistelse.

Förväntat resultat

Invånarnas nöjdhet med stadsmiljön ökar.

Analys

Nationaldagsfirandet genomfördes traditionsenligt i Hesselby Slotts-parken med flagghissning, uppträdanden av orkester från Kulturskolan, barnkörer och föreningar. Mellan uppträdanden stämde det upp till allsång och allt avslutades med gästartisten Wictoria. Planering och genomförande skedde i samverkan med slottet, som hade servering av lunch och kaffe samt anordnade guidade turer. Även koloniträdgårdsföreningen hade servering och för barn anordnades ponnyridning. Cirka 3 000 personer deltog i firandet.

I slutet av maj gick Stockholms stads kulturdag av stapeln, då stadsdelsförvaltningen deltar i planering och genomförande i arrangemangen i Vällingby centrum. Kulturskolan, Vällingby Folkets Hus, Västerorts kyrkan, Sankt Tomaskyrkan, Kulturhuset Stadsteatern Vällingby, Växthuset och Vällingby idrottshall är några exempel på aktörer som deltog. På två scener i centrum hade man bland annat uppvisning av senorgympa, dans, musik, teater och mycket mer. Antalet besökare uppskattades till 45 000.

Sommarlov 2019

I samverkan med civilsamhället har satsningar gjorts under sommaren. För att bidra till ett levande stadsdelsområde och den upplevda tryggheten anordnades en rad olika aktiviteter och evenemang i stadsdelsområdet. Det var allt ifrån äventyrskollo för barn och unga, bokfika och idrottsaktiviteter till uppträdanden av olika slag som arrangerades på torg och i parker.

Ett gott exempel från förvaltningens sommarsatsning "Sommar på torget" på Hesselby torg är Duo Stockholm och Cykelfrämjandet som bedrev verksamhet på torget. Duo Stockholm drivs av Individuell Människohjälpen genom ett idéburet offentligt partnerskap med arbetsförmedlingen. Verksamheten syftar till att skapa möten mellan nya och etablerade stockholmare genom kompismatchning. Cykelfrämjandet har erbjudit cykelskola för nyanlända. Dialog om samarbete till hösten pågår.

Projekt inom "Grönare Stockholm"

För att möjliggöra en fortsatt utveckling av stadens befintliga grönstruktur avsatte kommunfullmäktige under 2017, 300 mnkr över tre år i samband med beslutet om riktlinjer för ett "Grönare Stockholm". I beslutet påtalades att stadens ytterområden särskilt ska prioriteras.

Programutveckling och projektering pågår i samarbete med trafikkontoret för upprustning och utveckling av Hesselby torg inklusive Ormängstorget samt parkstråket mellan torgen. Hela sträckan med torg och parkstråk ska kopplas samman till ett nätverk av trygga, attraktiva och upplevelserika platser som ska locka alla åldrar att vilja stanna till och använda ytorna. Vid Ormängstorget pågår avslutande upprustningsarbeten. Plattläggning av torgytan är avslutad, torget har fått ny belysning samt en central yta för planteringar,

sittplatser samt utrymme för exempelvis spontanboule. Trafiksäkerheten på torget har förbättrats genom att den centrala ytan har anlagts. Torget rustas fram till trottoaren, nya cykelställ är placerade mot Ormängsgatan, övergångstället har breddats och utfarterna från närliggande fastigheter ses över. Renovering sker av växtbäddar för befintliga träd där regnvatten samlas och leds till växtbäddarna. I intilliggande parkstråk pågår schaktningsarbeten och uppsättning av fler belysningsmaster för ökad trygghet. Befintlig gång- och cykelväg har flyttats och nya lektyor har skapats. Hela parkstråket får ny och bättre belysning samt nya sittplatser, planteringar samt en konstinstallation. Upprustningen av Ormängstorget och intilliggande parkstråk färdigställs under 2019, slutbesiktning beräknas till november 2019. Parallellt pågår programutveckling för upprustningen av Hässelby torg samt gångtunneln mot parkstråket, byggstart för den etappen beräknas till våren 2020.

Upprustning och utveckling av Solursparken med sittplatser, promenadstråk samt förnyad vegetation med växtbäddar av biokol för ökad rening av dagvatten samt minskad påverkan vid skyfall, avslutas med beräknad slutbesiktning under augusti/september. Med anledning av att upprustningen av Solursparken blev försenad och de färdigställda odlingslådorna tidvis under sommaren låg inom inhägnat arbetsområde blev det inte möjligt för invånare att odla i dessa lådor. De färdigställda odlingslådorna i Solursparken har därför även denna sommar planterats med blommor inspirerat av stadens blomsterprogram med en blandning av kryddor och blommor.

Park- och naturområden

I samarbete med trafikkontoret har ett program färdigställts för en ny stadsdelspark i parkstråket mellan Friherregatan och Melongatan. Syftet är att koppla ihop Hässelby gård och Hässelby strand för att skapa en mötesplats för olika målgrupper och åldrar. Projektering och framtagande av förfrågningsunderlag blev klart under våren, projektet byggstartade i enlighet med planerna under augusti. Innan byggstart har tre informationstavlor utplacerats på plats med information till invånarna om det kommande upprustningsprojektet.

Strandliden är en dryg kilometer lång strandpromenad utmed Mälaren som sträcker sig från Hässelbyverket till Maltesholmsbadet. I framtaget utvecklingsprogram prioriteras förändringar med syfte att binda ihop hela stråket, ta tillvara och tillgängliggöra vattnet, främja möten och förstärka kopplingarna till omgivande bebyggelse och grönstruktur. Under våren har omfattande vegetationsröjning av Udden avslutats. Projektering av arbetshandlingar för upprustning av Udden i enlighet med framtaget utvecklingsprogram pågår. Under hösten rustas gång- och cykelvägen in i området med ny asfalt samt nya sittplatser och avfallskärl. Belysningen av Udden förnyas. Vid sittplatserna i befintliga rundlar restaureras murarna och markbeläggning och sittplatser byts ut. Längst ut på Udden färdigställs ytor för växter och konstverk. Samtliga växtbäddar renoveras och kompletteras med ny vegetation. Arbetet beräknas vara färdigställt under 2019.

Den 31 augusti arrangerades gratisaktiviteter i samband med firandet av ”Parkernas dag”. I Solursparken anordnades ponnyridning för barn samt att det fanns möjlighet att prova på de båda träningsformerna Qigong och Tai Chi. I Grimsta naturreservat erbjöds guidad vandring i det gamla by- och herrgårdslandskapet med start vid Hässelby slott.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En ny stadsdelspark projekteras i Melonparken.	2019-08-01	2019-12-31	
Analys Projektet byggstartade i enlighet med planerna under augusti.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ En tillgänglighetsanpassad ramp anläggs i vattnet vid Kanaanbadet med syfte att möjliggöra bad för personer med funktionsnedsättning.	2019-01-01	2019-08-31	
Analys En tillgänglighetsanpassad ramp anlades i vattnet innan årets badsäsong.			
▶ Fortsatt utveckling av Solursparken med sittplatser, promenadstråk samt förnyad vegetation med växtbäddar av biokol för ökad rening av dagvatten samt minskad påverkan vid skyfall.	2019-01-01	2019-12-31	
Analys Slutbesiktning av genomförd upprustning beräknas ske under augusti/september.			
▶ Upprustning av lekplatserna Ekotemplet, Skänkrummet, Galleriet och Blomsterhuset i Hässelby. Utsliten lekutrustning tas bort och ersätts av ny, komplettering av ytterligare lekutrustning för mer variation och ökat lekvärde.	2019-01-01	2019-12-31	
▶ Utveckling och upprustning av Ormängstorget och intilliggande parkstråk.	2019-01-01	2019-12-31	
Analys Slutbesiktning av projektet beräknas ske under november.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under året. Bedömningen baseras på att alla av kommunfullmäktige beslutade indikatorer förväntas nås under året, samt att aktiviteten genomförs.

Förvaltningen har beviljats medel för ytterligare utbyte av miljö- och hälsofarliga varor och produkter för en bättre miljö för barn och ungdomar. Samtliga förskolor har deltagit i en inspirationsföreläsning om ekologiska inköp och matlagning med ekologiska råvaror.

Beviljade klimatinvesteringsmedel om 5,3 mnkr för Solursparken har möjliggjort klimatinvesteringsåtgärder som bidrar till en hög beredskap för kommande klimatförändringar. Åtgärderna omfattar bland annat växtbäddsrenovering och ny, restaurerad gräsyta med luftig växtbädd i delar som förväntas belastas vid skyfall. Upprustningen avslutas med beräknad slutbesiktning under augusti/september.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola				100 %		100 %	75%	2019
● Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav				100 %		100 %	100%	2019

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system								
 	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling					60 %	60 %	2019
 	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel			43,96		50 %	50%	2019
 	Köpt energi (GWh)			1,5 GWh		1,7 GWh	1735 GWh	2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och berörda bolag utreda om flytande papperskorgar i anslutning till stadens strandbad kan förbättra den lokala stadsmiljön och minska plasten i stadens vattendrag	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Avfall källsorteras och engångsmaterial och matsvinn undviks genom välplanerade inköp.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Arbetet med resurseffektiva kretslopp handlar framför allt om att förebygga uppkomsten av avfall, öka återanvändning samt återvinning med minskat resursslöseri som följd. Vid inköp av varor och tjänster undviks engångsmaterial och onödiga förpackningar. Det avfall som ändå uppkommer tas om hand resurseffektivt genom källsortering.

Matsvinnet minskar med genomtänkt planering av inköp, tillagning och servering. I verksamheter som serverar/tillhandahåller livsmedel sker utsortering av matavfall för biologisk behandling. Vid nyproducerade förskolor används "Stockholmsmodellen" med separation av matavfall och fett i avloppssystemet för vidare transport till biogasanläggning och utvinning av biogas.

Förväntat resultat

Verksamheter som serverar/tillhandahåller livsmedel, sorterar ut sitt matavfall för biologisk behandling.

Analys

Arbetet med att uppnå resurseffektiva kretslopp fortsätter. Förvaltningen upplever att källsorteringen i de tre utplacerade Bigbelly avfallskärnen vid Maltesholmsbadet har fungerat tillfredsställande. Med anledning av nödvändiga omprioriteringar är utplaceringen av

motsvarande två källsorteringsstationer vid Kanaanbadet försenad, kärnen beräknas emellertid vara på plats under oktober. Varje avfallsstation kommer att inkludera fyra avfallskärl för sortering av fraktionerna papper, plast, metall samt övrigt. Bigbelly's avfallskärl för fraktionen "övrigt" drivs av solceller och återanvänder sin energi för komprimering av avfallet. Komprimeringen gör att varje kärl rymmer avfall motsvarande fem till sju gånger sin storlek vilket medverkar till att antalet transporter för tömning av dessa kärl kan minskas avsevärt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Utplacering av avfallskärl för källsortering vid Kanaanbadet.	2019-01-01	2019-06-30	Avvikelse
Analys Med anledning av nödvändiga omprioriteringar av arbetsuppgifterna är aktiviteten försenad men beräknas utföras under oktober.			

Nämndmål:

Miljömässigt bättre alternativ ersätter skadliga kemikalier, varor och produkter.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Vid upphandlingar och inköp av tjänster, varor och kemiska produkter som inkluderar miljö- och hälsofarliga ämnen ersätts dessa med miljömässigt bättre alternativ. Verksamheten arbetar för att rensa bort kemikalier med farliga egenskaper samt ombesörjer en säker hantering av de produkter och varor med farligt kemiskt innehåll som av olika anledningar ändå används.

Genom en ökad användning av ekologiska livsmedel bidrar verksamheten till en minskad kemikalieanvändning. Vid upphandling och under löpande avtalsperiod ställs krav på redovisning från leverantören om andelen ekologiska livsmedel i färdigproducerade måltider.

Verksamheten har genomgående fokus på att minska barns och ungdomars exponering för miljö- och hälsofarliga kemikalier. Arbetet bedrivs i enlighet med "Vägledning för kemikaliesmart förskola" som ger kunskap och råd om hur skadliga kemikalier ska fasas ut från miljöer där barn vistas i förskolor, parklekar och fritidsgårdar. Vägledningen är indelad i tre olika nivåer baserat på risk, effekt, svårighetsgrad och kostnader. Samtliga förskolor och parklekar har tagit fram handlingsplaner för hur varor och produkter ska bytas ut. Under 2019 är åtgärder enligt nivå 2 angelägna att om möjligt slutföra. Detta arbete rymms emellertid inte inom ordinarie budget varför förvaltningen ansöker om 2 mnkr i budgetjustering, se även avsnittet Budgetjusteringar under Uppföljning av ekonomi.

Berörda enheter redovisar sin kemikalieanvändning i Chemsoft kemikaliehanteringssystem.

Förväntat resultat

Andelen inköp av ekologiska livsmedel/kostentreprenader uppgår till minst hälften av totalt inköpta livsmedel. Nivå 2 enligt "Vägledning för kemikaliesmart förskola" genomförs i förskolor, parklekar och fritidsgårdar. Chemsoft kemikaliehanteringssystem används av berörda enheter.

Analys

Arbetet med nivå 2 enligt "Vägledning för kemikaliesmart förskola" fortsätter, beviljade medel möjliggör ytterligare utbyte av miljö- och hälsofarliga varor och produkter för en bättre miljö för barn och ungdomar. Med syfte att öka andelen inköp av ekologiska livsmedel har samtliga förskolor deltagit i en inspirationsföreläsning om ekologiska inköp samt matlagning med ekologiska råvaror.

Ytterligare informationsdag om Chemsoft kemikaliehanteringssystem planeras att genomföras under hösten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognosis helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel enheter som redovisar i Chemsoft kemikaliehanteringssystem.						100 %		2019

Nämndmål:

Utveckling och skötsel av park- och naturområden främjar biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadsdelsområdets park- och naturområden utvecklas med inriktning mot flerfunktionalitet för såväl sociala möten, fysisk aktivitet som klimatanpassningsåtgärder. Planering och skötsel sker med utgångspunkt från den lokala parkplanen. Behov av förbättringar i befintlig grönstruktur identifieras med syfte att stärka den biologiska mångfalden och tillvarata de reglerande ekosystemtjänsterna. Genom att olika slags grönytor och våtmarker bevaras och utvecklas fungerar ekosystemen som buffert vid exempelvis extrema regn. Växtligheten bidrar till att jämna ut temperaturen och till ljudabsorption i stadsmiljön. Förvaltningen samverkar kontinuerligt med berörda förvaltningar och bolag inom staden för planering, utveckling och kunskapsåterföring.

Arbetet med att ta fram ett "Lokalt åtgärdsprogram" för Råcksta träsk fortsätter i samverkan med Stockholm Vatten och Avfall AB samt miljöförvaltningen. Vattenkvaliteten i Råcksta träsk måste förbättras avsevärt för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska uppnås. Syftet med åtgärdsprogrammet är att föreslå åtgärder utifrån de behov som identifieras inom Råcksta träsk tillrinningsområde och i själva recipienten.

Med syfte att skapa en känsla för naturen och dess kretslopp fortsätter parkleks- och förskoleverksamheterna med pedagogisk odling.

Förväntat resultat

Åtgärder med syfte att stärka den biologiska mångfalden inkluderas i samtliga parkutvecklingsprojekt.

Analys

Beviljade klimatinvesteringsmedel om 5,3 mnkr för Solursparken har möjliggjort klimatinvesteringsåtgärder som bidrar till en hög beredskap för kommande klimatförändringar avseende utökad hantering av dagvatten, såväl normala som stora flöden. Åtgärderna omfattar bland annat växtbäddsrenovering av alléträden samt ny restaurerad gräsyta med luftig växtbädd av kolmakadam (kross och biokol) i den del av parken som med hög sannolikhet belastas vid skyfall. Biokolen bidrar också till en rening av dagvatten. Målet är att kunna ta hand om regn på ett bättre sätt samtidigt som parken blir tillgängligare. Etapp 2 med anläggning av sittplatser, promenadstråk samt växtbäddsrenovering har slutförts och slutbesiktning av upprustningen genomförs i augusti/september.

Inom Stockholms stads projekt för ”Grönare Stockholm”, deltar förvaltningen i ett projekt med uppdrag att utreda ett antal förstärkande åtgärder för groddjur runt om i Stockholm. Ett av åtgärdsförslagen är att anlägga en groddjursdamm samt övervintringskullar på fältet bakom Räcksta krematorium i Grimsta naturreservat. Under våren inventerades möjliga placeringar av en groddjursdamm inom naturreservatet.

I samverkansprojektet med Stockholm Vatten AB och miljöförvaltningen om ett ”Lokalt åtgärdsprogram” (LÅP) för Räcksta träsk finns också planer på att inom samma område anlägga en dagvattendamm. LÅP ska belysa de huvudsakliga utmaningarna för att Räcksta träsk ska uppnå ”god vattenstatus” samt utgöra ett underlag för prioritering av åtgärder inom tillrinningsområdet för Räcksta träsk. En föreslagen åtgärd är att anlägga en dagvattendamm i Grimsta, beroende på hur dammarna utformas kan de två projekten möjligen samordnas.

LÅP för Räcksta träsk är för närvarande ute på kontorsremiss, när denna remissrunda är avslutad kommer eventuellt nya förslag att arbetas in i remissförslaget. Därefter följer en ny remissrunda när berörda nämnder får ta ställningen till ett förslag till ”Lokalt åtgärdsprogram för Räcksta träsk”.

I övrigt har pop-up planteringar med insektsfrämjande växter anlagts längs Lövstavägens norra sida. Planerad frösådd vid Bergslagsrondellen genomfördes inte på grund av pågående vägarbeten med ”Förbifarten”.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Förvaltningen samverkar med Stockholm Vatten och Avfall AB samt miljöförvaltningen i framtagandet av ett "Lokalt åtgärdsprogram" för Räcksta träsk.	2019-01-01	2019-12-31	
	Klimatinvesteringsåtgärder genomförs med utbyte av gammal utomhusbelysning till LED-belysning vid parklekarna, Hässelängen, Ripvidet, Starbo, Stråket och Ådalen.	2019-01-01	2019-12-31	
	Pop-up planteringar med insektsfrämjande växter anläggs vid utvalda stråk.	2019-01-01	2019-12-31	
	Utbildning i kemikaliehanteringssystemet Chemsoft för berörda enheter.	2019-02-06	2019-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Förvaltningen bedömer att det arbete som hittills genomförts och pågår bidrar till att inriktningsmålet uppnås helt. I avsikt att säkerställa att inköp av varor och tjänster primärt görs utifrån upphandlade avtal används system för e-handel. Förvaltningen har i syfte att öka andelen inköp via e-system erbjudit extra utbildningar samt månatligen följt upp chefernas inköp, resultatet visar på en förbättring med 5 procent sedan förra tertiet.

För att stärka förvaltningens chefer i yrkesrollen har utbildningar i bland annat administration genomförts. Fortsatt arbete pågår med genomförandet av utbildningar i syfte att höja kunskaperna och ge verktyg till chefer att genomföra kompetensbaserade rekryteringar. Förvaltningens totala sjukfrånvaro fortsätter att sjunka.

Exempel på enheters arbete med att följa upp den systematiska arbetsmiljön är enheten för försörjningsstöd som har arbetat efter metoden ”människor växer”. Med hjälp av kontinuerliga dialoger och förbättringsidéer har medarbetare varit med och utvecklat verksamheten. En sammanhållen socialtjänst som syftar till att ett tidigt stöd för barn och unga är resultatet av ett effektivt samarbete och arbetssätt mellan avdelningarna tidigt socialt arbete samt individ och familjeomsorg.

Ett digitalt förvaltningsgemensamt introduktionsprogram har tagits fram och finns nu på intranätet för medarbetare. Programmet ska bidra till att medarbetare får ett aktivt medarbetarskap med hjälp av en strukturerad, välfungerande och lättillgänglig introduktion.

För att förbättra och effektivisera arbetet med hantering av synpunkter och avvikelser har ett gemensamt arbetssätt för hela förvaltningen tagits fram för implementering i höst.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under året. Bedömningen baseras på att två av kommunfullmäktige beslutade indikatorer förväntas nås helt under året, den tredje uppnås delvis.

Andelen elektroniska inköp har ökat med fem procentenheter jämfört med första tertialet 2019 och målet om 65 procent förväntas därmed uppnås. Förvaltningen har under året arbetat aktivt med att höja kompetens och medvetenhet omkring god budgethållning och prognossäkerhet. Åtgärdsplaner har upprättats och följts upp vilket i vissa fall lett till omprioriteringar och nya åtgärder för att uppnå önskad effekt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %			99,9 %		100 %	100 %	Tertial 2 2019
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100,4 %			100 %		100 %	100 %	Tertial 2 2019
  Nämndens prognossäkerhet T2				1 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2019

Nämndmål:

Förvaltningens inköpsprocess är effektiv genom att verksamheterna använder stadens system för e-handel

 Uppfylls helt

Beskrivning

Vid inköp av varor och tjänster avropar verksamheterna i första hand från avtal som upphandlats. För detta används stadens system för e-handel för inköp från anslutna leverantörer. Genom att använda det elektroniska inköpsstödet ökar förutsättningarna för att inköpen sker på rätt sätt och avtalstroheten ökar gentemot leverantörer. De som hanterar tjänstebeställningar i e-handelssystemet och de som har rollen som superanvändare utbildar sig i samverkan med serviceförvaltningens e-handelsfunktion.

Förväntat resultat

Förvaltningens avtalstrohet ökar genom inköp i stadens system för e-handel.

Analys

Vid inköp av varor och tjänster avropar verksamheterna i första hand från avtal som upphandlats. För detta används stadens system för e-handel för inköp från anslutna leverantörer. Förvaltningen genomför extra utbildningar utöver de som serviceförvaltningen erbjuder. Dessutom får förvaltningens chefer månadsvisa uppföljningar avseende andelen elektroniska inköp. Uppföljningen av periodens utfall visar att andelen elektroniska inköp uppgår till 65 procent vilket är en förbättring med 5% sedan första tertialet. Utifrån dessa satsningar görs bedömningen att årsmålet kommer att uppfyllas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel elektroniska inköp						65 %		2019
Analys								
Vid inköp av varor och tjänster avropar verksamheterna i första hand från avtal som upphandlats. För detta används stadens system för e-handel för inköp från anslutna leverantörer. Förutom utbildningar i stadens inköpssystem får förvaltningens chefer månadsvisa uppföljningar. Uppföljningen av periodens utfall visar att andelen elektroniska inköp uppgår till 65 procent.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Öka antalet utbildningsinsatser inom e-handelssystemet	2019-01-01	2020-08-31	
Analys			
Under första halvåret har det genomförts tre utbildnings tillfällen vilket är en ökning jämfört med samma period föregående år. För en del av de enheter med låg andel köp via e-handelssystemet har genomförts riktade extra utbildningsinsatser för att öka kunskapen, detta har inneburit ökad andel inköp av inköp via e-handelssystemet för enheterna.			

Nämndmål:

Verksamheternas budget är i balans och har hög prognossäkerhet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Verksamheterna är kostnadseffektiva, tar ansvar för sin budgethållning och har hög prognossäkerhet. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att höja kompetensen avseende ekonomistyrning samtidigt som chefer har tillgång till det stöd och de verktyg de behöver. Befarade budgetunderskott uppmärksammas tidigt, åtgärdsplaner upprättas och åtgärder sätts in snarast möjligt. Genom täta uppföljningar säkerställs att åtgärder får önskad effekt.

Förväntat resultat

Stadsdelsförvaltningen har god budgethållning och hög prognossäkerhet.

Analys

Förvaltningen har under året arbetat systematiskt och i nära kontakt med verksamheterna för att höja kompetens och medvetenhet om god budgethållning och korrekt ekonomisk prognostisering. Åtgärdsplaner har upprättats och täta uppföljningar har lett till att planerade åtgärder omprioriterats och i vissa fall nya planer har upprättats.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flicko r	Perio dens utfall VB 2018	Progno s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Minskning av kostnader som uppstår på grund av brister i administration och rutiner	20				20	20 %		Tertial 2 2019

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under året. Bedömningen baseras på att fyra av de av kommunfullmäktige beslutade indikatorerna förväntas nås under året och tre uppnås delvis, samt att aktiviteter genomförs.

För att stärka förvaltningens chefer i rollen som arbetsgivare har ett första utbildningsblock genomförts, som bland annat behandlade administrativa rutiner i samband med ingående och avslut av anställning. För att höja kunskaperna och ge verktyg till chefer att genomföra kompetensbaserade rekryteringar har förvaltningen beslutat att använda sig av serviceförvaltningens öppna utbildningar. För att få bättre kunskap och underlag om chefers organisatoriska och sociala arbetsmiljö har en enkät riktad till chefer utformats.

Den totala sjukfrånvaron i förvaltningen fortsätter att sjunka och uppgår nu till 6,6 procent, att jämföra med 7,3 procent för motsvarande period 2018. Den ökning av korttidssjukfrånvaron som noterades under första tertialet har vänt och är nere på 2,4 procent, vilket är detsamma som samma period föregående år.

Föranalys och planering har påbörjats för genomlysning av ytterligare en verksamhetsprocess, äldreomsorg. För att bidra till hela förvaltningens hantering av

synpunkter och avvikelser har en process- och arbetsättsbeskrivning tagits fram för implementering under hösten.

För att medarbetare ska kunna bidra till verksamheternas utveckling har exempelvis vissa verksamheten tillämpat strukturerade och kontinuerliga dialogsamtal där arbetssituationen diskuteras och tankar och idéer fångas upp. Ett digitalt förvaltningsgemensamt introduktionsprogram har tagits fram och implementeringen har påbörjats.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex ♀	79	76	79	80		81	82	2019
Analys Jämfört med föregående år beror det längre resultatet på ett försämrat utfall i huvudsak på två frågor: "Min arbetsplats mål följs upp på ett bra sätt" och "Min chef ger mig förutsättningar att ta ansvar i mitt arbete".								
  Andel elektroniska inköp	65 %			54 %	65 %	65 %	tas fram av nämnden	Tertial 2 2019
  Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	90 %			75 %	95 %	100 %	tas fram av nämnden	Tertial 2 2019
Analys Ett tjänsteutlåtande om riktlinjer för direktupphandling saknade motivering till varför en jämställdhetsanalys inte var relevant.								
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %			100 %		100 %	87%	2019
  Index Bra arbetsgivare	78			78		81	85	2019
Analys Periodens utfall är detsamma som föregående år. Den mest positiva förändringen är inom delindex <i>jämställdhet</i> , som har en ökning på fem indexpunkter. Delindex <i>attraktiv arbetsgivare</i> är oförändrat sett utifrån föregående års resultat. Delindex <i>rekommendera arbetsplats</i> , har ett minskat värde på två indexpunkter. Den lägsta variabeln inom detta delindex är <i>att jag har en bra arbetssituation</i> .								
  Sjukfrånvaro ♀	6,6 %	3,7 %	7,2 %	7 %	6,8 %	6,9 %	tas fram av nämnden	Tertial 2 2019
  Sjukfrånvaro dag 1-14 ♀	2,4 %	1,8 %	2,6 %	2,6 %	2,5 %	2,5 %	tas fram av nämnden	Tertial 2 2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av resursfördelningssystem inom funktionshindersområdet	2019-01-01	2019-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare	2019-01-01	2019-08-31	

Nämndmål:

Chefer har rätt kompetens och förutsättningar för sitt chefsuppdrag

● Uppfylls helt

Beskrivning

För att nå resultat och målpåfyllelse till största nytta för invånarna är det centralt att chefer har kompetens och förutsättningar för att leda och styra sina verksamheter. För att stärka chefers kompetens i rollen som chef och arbetsgivare erbjuds utbildningsblock inom bland annat arbetsrättsliga lagar och avtal, lönebildning, arbetsmiljö- och rehabiliteringsfrågor, kompetensbaserad rekrytering, digitala lösningar samt ekonomi. Utbildningsblocken erbjuds löpande och är en obligatorisk del i introduktionen av nya chefer men även redan anställda chefer kan delta i utbildningsblocken som repetition. Kompetensen i ekonomistyrning och ekonomiskt prognosarbete höjs och förvaltningens chefer får stöd i att skapa tydlighet i styrning, ledning och utveckling av verksamheten.

I syfte att skapa rätt förutsättningar för chefers uppdrag görs en kartläggning och riskbedömning av chefers organisatoriska och sociala arbetsmiljö. En del i detta är att förtydliga roller och ansvarsfördelning mellan enhetschefer och biträdande enhetschefer.

Förväntat resultat

Chefernas kompetens i sitt uppdrag som chef har ökat och deras organisatoriska förutsättningar förbättrats.

Analys

För att stärka förvaltningens chefer i deras roll som arbetsgivare har under perioden ett första utbildningsblock genomförts. Utbildningarna behandlade administrativa rutiner i samband med ingående och avslut av anställning. Eftersom även administratörer vid enheterna är involverade i dessa processer erbjuds utbildningen även dem. Utbildningen blev snabbt fulltecknad och fler utbildningstillfällen kommer att erbjudas. Planering har även påbörjats för ytterligare utbildningsblock som kommer att genomföras under hösten.

Inbjudan har gått ut till chefer och skyddsombud till en arbetsmiljöutbildning som genomförs i september. För att höja kunskaperna och ge verktyg till chefer att genomföra kompetensbaserade rekryteringar har förvaltningen beslutat att använda sig av Serviceförvaltningens öppna utbildningar i kompetensbaserad rekrytering som genomförs under hösten.

Förvaltningen har under ett antal år genomfört kartläggning av medarbetarnas organisatoriska och sociala arbetsmiljö via en enkät. För att få en förbättrad kunskap och underlag om chefers organisatoriska och sociala arbetsmiljö har en enkät riktad specifikt till chefer utformats, enkäten kommer att genomföras under hösten.

Arbetet med att uppdatera och vidareutveckla förvaltningens introduktionsprogram för chefer är slutfört och programmet finns tillgängligt på intranätet.

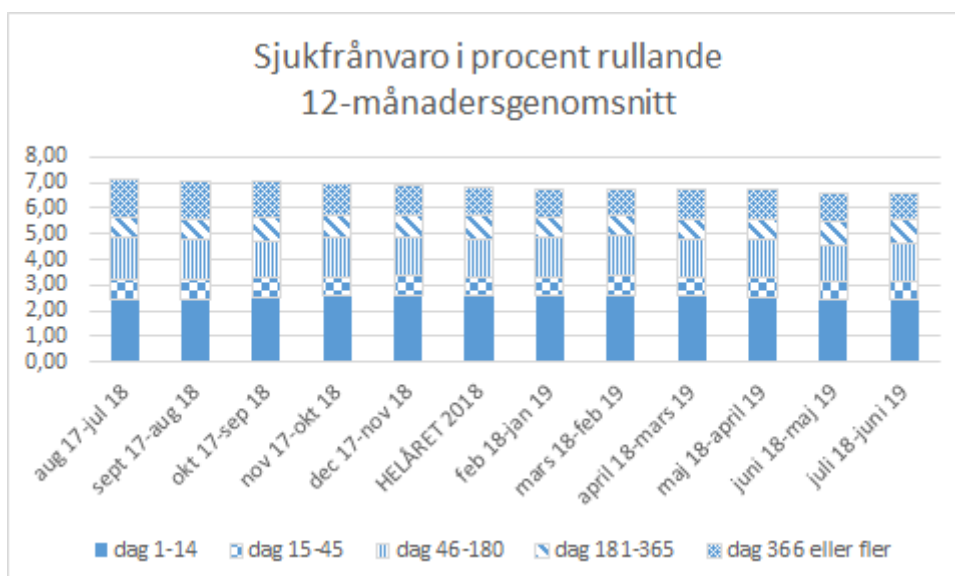
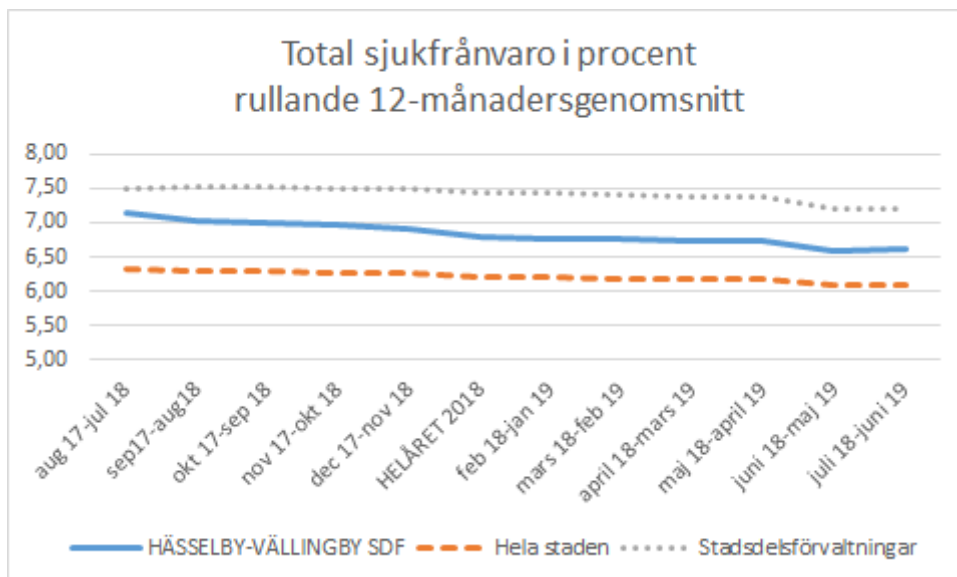
I samband med tertialrapport 1 redovisade förvaltningen ett AMI som sjunkit från 80 till 79 jämfört med 2018, med stora skillnader i utfall mellan olika avdelningar.

Förvaltningsövergripande är det inom områdena ledarskap och styrning som ett lägre resultat redovisats. Med utgång från detta har förvaltningen bland annat arbetat med att

förtydliga arbetsbeskrivningar, strukturera och förtydliga introduktion av nyanställda medarbetare samt kompetensutveckla förvaltningens chefer. För att förtydliga rollerna och ansvarsfördelningen mellan enhetschefer och biträdande enhetschefer har en rollfördelning tagits fram. Den har behandlats av förvaltningsledningen och analysarbete pågår. Vid två enheter, som haft ett betydligt lägre utfall än övriga enheter inom samma avdelning, har HR genomfört workshops. Syftet med dessa har varit att stärka chefer och samordnare i sin roll och yrkesutövning.

Sjukfrånvarons utveckling

Den totala sjukfrånvaron har under perioden fortsatt att sjunka och uppgår till 6,6 procent i juli vilket kan jämföras med 7,3 procent vid motsvarande tidpunkt 2018. Från tertial 1 till idag ser vi en fortsatt nedgång i sjukfrånvaro dock ej lika kraftig som föregående års nedgång. Korttidssjukfrånvaron som ökade under det första tertialet tycks åter ha vänt nedåt och mäter nu 2,4 procent. Det är samma nivå som uppmättes i juli förra året och prognosen är att årsmålet 2,5 procent kommer att nås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genomföra utbildning i kompetensbaserad rekrytering för chefer	2019-04-01	2019-11-30	
 Genomföra utbildning inom arbetsgivarfrågor så som lagar och avtal för chefer	2019-08-01	2019-12-31	
 Genomföra utbildning inom arbetsmiljö och rehabilitering för chefer och skyddsombud	2019-01-01	2019-06-30	
 Genomföra utbildning inom lönebildning för lönesättande chefer	2019-01-01	2019-03-31	
 Undersöka och riskbedöma chefers organisatoriska och sociala arbetsmiljö	2019-01-01	2019-10-31	
 Vidareutveckla introduktionsprogram för nya chefer	2019-01-01	2019-04-30	

Nämndmål:

Förvaltningen utvecklar smarta och effektiva arbetssätt

 Uppfylls helt

Beskrivning

Organisation, styrning och uppföljning är tydlig och ändamålsenlig och bidra till verksamheternas måluppfyllelse. Förvaltningen förbättrar processer, arbetssätt och rutiner för att upptäcka och ta tillvara på möjligheter till kvalitetshöjande förbättringar och förenklingar inom alla verksamheter. Kunskap om och efterlevnad av rutiner är god i alla verksamheter.

Förvaltningsledningen inför metoder för bland annat uppföljning och resultatdialoger i syfte att skapa tydlighet i styrningen mot måluppfyllelse för alla verksamheter. Under året görs genomlysningar av ett antal prioriterade processer eller verksamhetsområden för att utveckla effektiva arbetssätt som bidrar till hög nytta till invånarna.

Förväntat resultat

Tydlig styrning samt förbättrade processer och arbetssätt bidrar till måluppfyllelse och nytta för invånarna.

Analys

Under perioden har prioriteringar gjorts avseende vilka av förvaltningens stora, verksamhetsnära processer som ska genomlysas och utvecklas under verksamhetsåret. Under första halvåret gjordes arbete med processer och arbetssätt avseende funktionsnedsättning och socialpsykiatri och arbetet fortsätter för att ytterligare bryta ner och arbeta igenom på rutin- och verktygsnivå. Den andra prioriterade processen är äldreomsorgen, och planering har startat för genomförandet av genomlysningen.

För att bidra till hela förvaltningens hantering av synpunkter och avvikelser har en detaljerad processbeskrivning med tillhörande rutiner och manualer arbetats fram. Utbildning och implementering av arbetssätten planeras ske tidigt under hösten.

Som rapporterades i tertialrapport 1 har förvaltningen under 2019 delvis nya arbetssätt avseende uppföljning och rapportering till förvaltningsledning och nämnd. Bedömningen är att de nya arbetssätten har lett till en ökad kvalitet och tydlighet i det som redovisas.

Det arbete som bedrivs inom individ- och familjeomsorgen samt avdelningen för tidigt

socialt arbete som ska leda till en sammanhållen socialtjänst med tidigt samordnat stöd för barn och unga är ett mycket gott exempel på utveckling av smarta och effektiva arbetssätt.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	En prioriterad verksamhetsprocess (A) genomlysas och utvecklas	2019-01-01	2019-06-30	
🟢	En prioriterad verksamhetsprocess (B) genomlysas och utvecklas	2019-07-01	2019-12-31	
🟢	Förbättrade arbetssätt, rutiner och verktyg i verksamhetsprocessen (A) implementeras	2019-07-01	2019-12-31	
🟢	Månatliga resultatdialoger införs	2019-02-01	2019-12-31	
✓	Struktur, metod och plan för resultatdialoger fastställs	2019-01-01	2019-01-31	

Nämndmål:

Förvaltningens lokalanvändning är kostnadseffektiv

● Uppfylls helt

Beskrivning

Hyror är en stor del av förvaltningens utgifter och därför ska inga lokaler stå tomma. Tomma lokaler i stadsdelsområdet skapar även en känsla av otrygghet. I syfte att säkerställa ett optimalt nyttjande av förvaltningens lokaler går lokalbeståndet igenom minst två gånger per termin för att bevaka och vidta åtgärder utifrån uppsägningstider, flytt eller avveckling/utveckling av verksamhet. I de fall förvaltningen får tomma lokaler under pågående hyresavtal undersöks alltid möjligheten att överlåta lokalen till annan verksamhet.

Analys

Förvaltningen ser löpande över lokalbeståndet för att ha ett effektivt lokalutnyttjande. Under perioden har effektivisering av förvaltningens administrativa lokaler skett. Det innebär att fler besöksrum kan göras tillgängliga för verksamheten. I Vällingby har tidigare fritidsgården Tegelhögen upprustats och till viss del byggts om. Detta gör att lokalen nu, förutom att fortsätta vara fritidsgård, även rymmer medborgarkontor samt lokaler för föreningslivet.

Nämndmål:

Medarbetare bidrar till utveckling av den egna verksamheten

● Uppfylls helt

Beskrivning

Medarbetare med rätt kompetens och förståelse för uppdraget är en förutsättning för att bedriva en verksamhet med god kvalitet. Det förutsätter medarbetare som aktivt deltar i att utveckla verksamheten och tar vara på möjligheterna till inflytande. Förvaltningens medarbetare ges möjlighet att ta egna initiativ till att utveckla sin kompetens utifrån verksamhetens behov och uppdrag. Förvaltningens chefer arbetar aktivt för delaktighet, inflytande och öppenhet på arbetsplatsen. I förvaltningen råder nolltolerans mot kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminering.

En god arbetsmiljö och ett gott arbetsklimat råder, bland annat genom dialog kring mål, resultat och förväntningar. Lärande, kreativitet, utveckling och ansvarstagande uppmuntras i

dialoger kring hur enhetens resultat ska uppnås. Det systematiska arbetsmiljöarbetet sker löpande i samverkan med medarbetare på bland annat arbetsplatsträffar och till stöd finns årshjulet för samverkan och arbetsmiljö. Fackliga organisationer har en viktig roll i samverkan med arbetsgivaren i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

En välfungerande introduktion lägger grunden till ett aktivt medarbetarskap. Förvaltningen vidareutvecklar den förvaltningsgemensamma introduktionen bland annat genom ett digitalt introduktionsprogram.

Förvaltningen fortsätter arbeta utifrån stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare. Arbetet bedrivs som en integrerad del av ordinarie verksamhet och följs löpande upp av stadsdelsdirektör och avdelningschefer. I syfte att öka förskoleyrkenas attraktivitet kommer förvaltningen aktivt bidra till framtagande och implementering av den handlingsplan som staden under året arbetar fram.

Förväntat resultat

Förvaltningens medarbetare har goda förutsättningar för att aktivt bidra till den egna verksamheten bland annat genom kompetenshöjande insatser.

Analys

För att få medarbetare att bidra till utvecklingen av den egna verksamheten har man på flera håll i förvaltningen arbetat med att strukturera och förbättra introduktionen av nyanställda. Inom vissa verksamheter tillämpas även strukturerade och kontinuerliga dialogsamtal med närmaste chef, i syfte att se över arbetssituation samt fånga upp tankar och idéer som kan utveckla verksamheten. En metod som använts inom försörjningsstöd, i syfte att fånga upp förbättringsidéer för effektivare arbetssätt, är metoden *"Människor växer"*. Metoden används för att följa upp den systematiska arbetsmiljön och består av tre frågeområden: Att känna sig betydelsefull, ha kontroll över sin arbetssituation och att känna arbetsglädje. På veckomöten graderar varje medarbetare grön, gul eller röd inom frågeområdena och möjlighet ges att kommentera sitt val. Om någon medarbetare graderar sig röd tar närmsta chef ett individuellt samtal för att fånga upp förbättringsåtgärder och stödbehov.

Alla verksamheter arbetar också aktivt inom ramen för sina APT och skyddsombud för att stärka delaktighet och utveckling av den egna verksamheten. APT och andra gruppmöten genomförs ofta med resultaten från medarbetarenkäten som utgångspunkt. Vid Hässelby hemtjänst har det aktiva arbetet med att öka delaktighet och inflytande, genom gruppmöten och APT, resulterat i förändringar i lokalen som gjort att den fysiska arbetsmiljön blivit bättre. Nya möbler/gardiner, vattenautomat samt AC-anläggning har införskaffats. Inom Familj- och relationsenheten har representanter utsetts från respektive arbetsgrupp för att tillsammans med enhetschef planera kommande APT, tanken är att detta ska komplettera de förmöten som medarbetarna själva håller i. Syftet är att stärka en god dialog på enheten.

Ett digitalt förvaltningsgemensamt introduktionsprogram har tagits fram och finns tillgänglig på intranätet. Anställande chef har till uppgift att informera och möjliggöra att nya medarbetare tar del av den digitala introduktionen.

Den 17 juni genomfördes introduktionsutbildningen för nyanställd personal i förvaltningen.

Under 2017-2019 genomförde Arbetsmiljöverket en nationell tillsynsinsats av äldreomsorgen. Syftet var att bidra till att minska sjukfrånvaron, antalet arbetssjukdomar,

belastningsskador och olyckor som är utmärkande för denna bransch för ett hållbart arbetsliv. Förvaltningen var utvald att ingå i denna inspektion. Ett omfattande arbete har genomförts övergripande på förvaltningen och lokalt på våra hemtjänstenheter, på Koppargården vård och omsorgsboende samt på Skolörtens servicehus. Rutiner och riktlinjer har tagits fram för att förtydliga det systematiska arbetsmiljöarbetet. Under våren 2019 blev förvaltningen godkänd på samtliga områden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbeta med att stärka det aktiva medarbetarskapet	2019-01-01	2019-12-31	
 Arbetet med handlingsplanen för medarbetare inom socialtjänsten bedrivs som en integrerad del av ordinarie verksamhet.	2019-01-01	2019-12-31	
 Ett systematiskt arbetsmiljöarbete bedrivs i enlighet med förvaltningens årshjul	2019-01-01	2019-12-31	
 Genomföra en bemanningsanalys inom utförarverksamheterna	2019-04-01	2019-12-31	
 Medarbetare erbjuds utbildning för att verksamheten bättre ska dra nytta av digitaliseringens möjligheter.	2019-01-01	2019-12-31	
 Säkerställa att rutiner för anmälan och utredning av diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier sexuella trakasserier eller repressalier är väl kända av medarbetare och chefer.	2019-01-01	2019-02-28	
 Vidareutveckla den förvaltningsgemensamma introduktionen bland annat genom ett digitalt introduktionsprogram.	2019-01-01	2019-06-30	

Uppföljning av ekonomi

Uppföljning av driftbudget

I föreliggande prognos prognostiseras en budget i balans efter budgetjusteringar, prestationsförändringar, resultatdispositioner och pågående budgethållningsåtgärder. Detta under förutsättning att begärda budgetjusteringar om 6,7 mnkr godkänns. Förvaltningen följer de beslutade åtgärderna samt vidtar sedan augusti ytterligare och mer kraftfulla åtgärder som krävs för att uppnå en budget i balans.

Samtliga verksamheter arbetar med generella effektiviseringsåtgärder för att säkerställa en budget i balans. Prognosen baseras på en sammanvägning och analys av bokslut 2018, faktiskt bokförda kostnader och intäkter till och med augusti månad samt beräknade belopp för återstående del av året inklusive effekter av ytterligare åtgärdsplaner för en budget i balans. Verksamhetsspecifika budgethållningsåtgärder redovisas under respektive delavsnitt.

Nedan följer en tabell som visar den sammanlagda prognosen och därefter kommenteras och analyseras prognostiserat utfall per verksamhetsområde med tillhörande nyckeltal.

Prognos per AUG 2019 (mnkr, netto)	Justerad netto budget 2019	Bokfört netto jan-aug	Prognos efter åtgärder 2019	Avvikelse mot justerad budget 2019	% Avvikelse mot netto- budget
Nämnd o förvaltningsadministration	61,4	29,8	51,5	9,9	16,1%
Individ- och familjeomsorg	233,7	167,1	236,7	-3,0	-1,3%
<i>varav socialpsykiatri</i>	51,5	30,5	47,6	3,9	7,6%
<i>varav barn&ungdom</i>	146,2	106,1	150,6	-4,4	-3,0%
<i>varav vuxen</i>	36,0	30,5	38,5	-2,5	-6,9%
Flyktningmottagande	0,0	-3,6	-3,5	3,5	7,0%
Stadsmiljöverksamhet inkl avskrivningar &	31,2	19,5	31,2	0,0	0,0%

Prognos per AUG 2019 (mnkr, netto)	Justerad netto budget 2019	Bokfört netto jan-aug	Prognos efter åtgärder 2019	Avvikelse mot justerad budget 2019	% Avvikelse mot netto- budget
räntor					
<i>varav avskrivningar och internränta</i>	11,6	7,4	11,6	0,0	0,0%
Förskoleverksamhet	419,8	263,3	417,5	2,3	0,5%
Äldreomsorg	633,5	425,5	638,2	-4,7	-0,7%
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	371,3	257,6	388,8	-17,5	-4,7%
Barn, kultur och fritid (BKF)	34,7	21,2	33,0	1,7	4,9%
Arbetsmarknadsåtgärder	23,1	17,0	22,8	0,3	1,3%
Ekonomiskt bistånd	130,1	87,4	129,6	0,5	0,4%
<i>varav handläggning</i>	31,1	23,2	31,1	0,0	
Totalt drift före resultatöverföringar	1 938,8	1 284,9	1 945,8	-7,0	
Resultatenheternas överskott från 2018				32,2	
Resultatenheternas överskott till 2020				-25,2	
Totalt drift efter resultatöverföringar				0,0	
Investeringar	20,5	8,3	20,5	0,0	
<i>Varav stadsmiljöverksamhet</i>	20,5	8,3	20,5	0,0	
<i>Varav inventarier och maskiner</i>					

Nämnd- och förvaltningsadministration

Nämnd- och förvaltningsadministration prognostiserar ett överskott om 9,9 mnkr, främst beroende på vakanshållning av tjänster och uppskjutna planerade inköp mm. för att balansera andra programrådets underskott. Överskottet hänförs även till oförutsedda återbetalningar, bland annat avseende it-kostnader.

Individ- och familjeomsorg

Verksamhetsområdet för individ och familj prognostiserar totalt, efter budgethållningsåtgärder, ett underskott om 3,0 mnkr (-1,3%). Underskottet hänförs till barn och ungdoms- samt vuxenverksamheten och kommenteras under separat rubrik nedan.

Socialpsykiatri

	Planering 2019	Utfall 2019 aug	Utfall 2019 Snitt jan-aug	Utfall 2018 Snitt jan-aug
Insats (antal)				
Antal personer med insats per månad totalt		319	321	
Gruppboende	29,0	28,0	28,4	26,4
HVB	9,0	7,0	8,0	10,3
Stödboende	18	20	18	14
*Boendestöd 1 - 7 timmar	112	77	77	118
*Boendestöd 8 -18 timmar	408	416	418	484
*Boendestöd 19 timmar	530	529	579	477

Verksamhetsområdet inom socialpsykiatri totalt prognostiserar ett överskott om 3,9 mnkr.

Beställarverksamheten inom socialpsykiatri prognostiserar ett överskott om 3,6 mnkr då behovet av insatser hittills under året har varit lägre än budgeterat samt att placeringar har skett till en lägre kostnad än budgeterat till följd av ett strategiskt arbetssätt.

Utförarverksamheterna inom socialpsykiatri prognostiserar ett överskott om 0,3 mnkr.

Vuxenverksamheten

	Planering 2019	Utfall 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
Insats (antal)		aug	Snitt jan-aug	Snitt jan-aug
Hem för vård och boende, HVB	2,7	1,2	2,3	4,0
LVM och § 12-placeringar	0,7	1,9	0,9	0,5
Stödboende	20	23	20,1	23
Försöks- tränings- och jourlägenheter redovisas i T1, T2 och bokslut	140	139	139	147
Antal pågående ärenden den 1a i månaden		294	262	

Vuxenverksamheten prognostiserar efter budgethållningsåtgärder ett underskott om 2,5 mnkr (-6,9 %). Underskottet förklaras bland annat av högre kostnader än budgeterat för placeringar på LVM-hem, stödboenden och härbärgen. Verksamhetens budgethållningsåtgärder har bland annat bestått av att finna insatser till en lägre kostnad, dock har dessa åtgärder hittills inte givit väntad effekt. En genomlysning har skett av samtliga ärenden, resultatet av denna visar att det finns möjlighet att effektivisera arbetssätten inom enheten vilket förväntas leda till en lägre kostnad.

Barn- och ungdomsverksamheten

	Planering 2019	Utfall 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
Antal helårsplatser		aug	Snitt jan-aug	Snitt jan-aug
§ 12 Hem	3,4	2,0	4,2	4,9
HVB-hem	6,9	5,1	6,7	6,2
Stödboende	5,1	11	13	17
Jourhem	17,3	31	25	26
Skyddat boende	5	4	7	6
Antal pågående ärenden den 1a i månaden		602	673	

Barn och ungdomsverksamheten prognostiserar efter budgethållningsåtgärder ett underskott om 4,4 mnkr (-3,0 %). Underskottet beror primärt på ökade kostnader för placering av barn och ungdomar på HVB-hem, jourhem samt SIS-institutioner. Verksamhetens budgethållningsåtgärder består bland annat av noggrann genomgång av placeringsinsatser samt att egen öppenvård alltid beviljas i första hand. Dessa åtgärder börjar nu ge väntad effekt.

Som en ytterligare åtgärd har en ”interim ledningsgrupp” för barn och ungdom startat där chefer inom barn- och ungdomsverksamheten och tidigt socialt arbete ingår. Uppdraget är att hitta gemensamma lösningar och arbetssätt som bidrar till att den enskilde får rätt stöd inom den ekonomiska ramen. Detta väntas ske genom att prioritera lösningar på hemmaplan och därmed minska vårdkostnaderna. Interimorganisationen planeras pågå under tre

månader.

Flyktingmottagande

	Planering 2019	Utfall 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
Antal helårsplatser		aug	Snitt jan-aug	Snitt jan-aug
Ensamkommande flyktingbarn	101	67	86	143

Verksamheten för ensamkommande barn och ungdomar prognostiserar ett överskott om 3,5 mnkr. Överskottet hänförs till att förvaltningen har förhandlat ner dygnspriserna för boende för ensamkommande barn och ungdomar samtidigt som antalet beslutade insatser minskat och därmed också kostnaden för handläggning. För närvarande handlägger enheten för ensamkommande flyktingbarn placeringar för 67 barn vilket är en minskning med 34 barn sedan december 2018.

Stadsmiljö inklusive avskrivningar och internränta

Stadsmiljö inklusive avskrivningar och internränta prognostiserar ett resultat i balans med budget. Prognosen bygger på att nämnden får kompensation för de extrakostnader som uppkommer under året för extra städning efter avhysta EU-migranter. Kostnaden hittills uppgår till 0,3 mnkr och årskostnaden beräknas bli 0,5 mnkr.

Förvaltningen ansöker om medel för trygghetsskapande åtgärder om totalt 2,0 mnkr, 1,4 mnkr för åtgärder vid lekplatserna Brevkopian och Kassakvittot i Vällingby samt 0,6 mnkr för ljudlarm vid förskolor i kombination med rörelsestyrd belysning.

Förskola

Antal inskrivna barn	Planering 2019	Utfall 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
		aug	Snitt jan-aug	Snitt jan-aug
1-3 år fsk	951	1 253	1005	968
4-5 år fsk	1 638	1 112	1 551	1 608
Allmän fsk	13	4	4	13
Totalt	2 602	2 369	2 561	2 588
Inskrivningsgrad	2018	2018		2017
Barn 2-5 år	96%	95%		95%

Förskoleverksamheten prognostiserar ett överskott om 2,3 mnkr före resultatöverföringar och ett överskott om 8,3 efter resultatöverföringar. Överskottet hänförs till vakanshållning inom administrationen samt senareläggning av planerat underhåll.

Pengen per barn i förskola utgår med 82,0 procent av schablonen.

Budgeten för barn i behov av särskilt stöd har ökat jämfört med föregående år. Detta möjliggör att barn med särskilda behov får det stöd som varje enskilt barn behöver för att kunna utvecklas och integreras i den ordinarie verksamheten inom förskola.

Förskolorna har färre barn inskrivna under hösten än beräknat, varför en anpassning av bemanningen pågår. Förskolorna har även i år sökt medel för införandet av mindre barngrupper som har beviljats. Förskolorna prognostiserar uttag av fondmedel för bland annat utbildningar och planerade gemensamma utvecklingsåtgärder.

Barnomsorgsgarantin uppfylls.

Äldreomsorg

	Planering 2019	Utfall 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
		aug	Snitt jan-aug	Snitt jan-aug
Antal personer med insats per månad totalt*		2 217	2 228	2 228
Antal personer med enbart insats trygghetslarm		352	355	348
Hemtjänst (antal beställda dagtimmar)	44 700	41 213	40 881	42 903
Hemtjänst (antal utförda dagtimmar)	39 300	37 213	36 657	37 137
Hemtjänst (antal månadsinsatser)	1 200	1 177	1 203	1 220
Servicehus (antal timmar)	5 050	5 202	5 099	4 140
Servicehus (antal personer)	94	97	94	83
Vård- och omsorgsboende (antal heltidsplatser)	462	481	477	497

Verksamhetsområdet äldreomsorg prognostiserar före resultatöverföring ett underskott om 4,7 mnkr (-0,7 %) och ett underskott om 3,7 mnkr efter resultatöverföring och budgethållningsåtgärder. Underskottet hänförs till utförarverksamheterna, framförallt hemtjänsten.

Beställare äldreomsorg

Inom stadsdelsområdet har 2 217 (ca 20 % av total befolkning) personer över 65 år någon form av insats, varav 353 personer enbart har insatsen trygghetslarm. Beställarverksamheten prognostiserar en budget i balans. Under sommaren ökade behovet av vård- och omsorgsplatser vilket liknar tidigare års trend. Behovet av servicehus har minskat något och hemtjänst är i stort sett oförändrat jämfört med föregående månad. Verksamhetens budgethållningsåtgärder består bland annat av tätare uppföljning av hemtjänstinsatserna, säkerställa att insatsbesluten är aktuella och att den enskilde har rätt beslut och får den insats som är beslutad.

Utförare äldreomsorg

Äldreomsorgens utförarverksamheter visar efter budgethållningsåtgärder ett underskott om 4,7 mnkr före resultatdispositioner och ett underskott om 3,7 mnkr efter resultatdispositioner. Den största utmaningen finns inom hemtjänsten, men även för Skolörtens servicehus som hittills haft en lägre belägningsgrad och därmed lägre intäkter än budgeterat. Verksamheterna arbetar med att anpassa bemanningen och schemalagningen till enheternas minskade intäkter. Skolörtens servicehus prognostiserar ett uttag om 1,0 mnkr från resultatfonden.

Samtliga utförarverksamheter arbetar med att anpassa bemanningen och schemalagningen efter de minskade intäkterna. Minskningen av intäkterna beror på minskade volymer och lägre belägningsgrad.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Antal personer/timmar	Planering 2019	Utfall 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
		aug	Snitt jan-aug	Snitt jan-aug
Antal personer med insats per månad totalt		827	829	847
Hemtjänst (antal beställda dagtimmar)	3 200	2 732	3 055	3 568

Antal personer/timmar	Planering 2019	Utfall 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
Hemtjänst (antal utförda dagtimmar)	2 750	2 399	2 509	2 741
Hemtjänst personer	150	116	125	143
Personlig assistans LSS timmar	2 900	2 812	2 597	3 671
Barn- och vuxenboende, SoL (antal personer)	21	21	21	23
Barn- och vuxenboende, LSS (antal personer)	139	148	145	141
Daglig verksamhet (antal personer)	294	325	312	305

Verksamheten för stöd och service till personer med funktionsnedsättning prognostiserar efter budgethållningsåtgärder ett underskott om 17,5 mnkr (-4,7 %). Underskottet hänförs till enbart beställarenheten.

Beställare funktionsnedsättning

Beställarverksamhetens underskott om 18,5 mnkr beror främst på dyra placeringar utanför stadens valfrihetssystem och kraftigt ökade kostnader för persontransporter till daglig verksamhet. Prisförhandlingar under våren har gett viss effekt, men kostnaderna för dessa placeringar är fortfarande högre än vad som ryms inom stadens rörliga ersättningsystem. Arbetet med att förhandla priser och hitta alternativa lösningar fortsätter under hösten.

Kostnaden för persontransporter, som helt hör samman med antalet personer som har insatsen daglig verksamhet enligt LSS, utgör 38 % av det fasta anslaget som i övrigt även ska täcka kostnader för SoL-insatser och de LSS-insatser som inte är en del av stadens rörliga ersättningsystem.

En annan anledning till underskottet inom verksamhetsområdet är högre kostnader för boende inom SoL då det saknas demensboende enligt LSS. För dessa platser erhåller inte förvaltningen särskilda budgetmedel utan även dessa kostnader belastar det fasta anslaget.

Genom systematisk genomgång av ärenden för att säkerställa att rätt insats ges, har volymen av insatser inom SoL minskats med motsvarande ca 3,5 mnkr sedan föregående år. Samtidigt har kostnader för andra insatser ökat vilket innebär att ingen minskning har skett av verksamhetens underskott.

Utförare funktionsnedsättning

Utförarverksamheten inom funktionsnedsättning prognostiserar ett överskott om 1,0 mnkr. Överskottet hänförs till samordningsvinster mellan verksamheterna.

Ekonomiskt bistånd

	Planering 2019	Utfall 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
		aug	Snitt jan-aug	Snitt jan-aug
Antal hushåll	900	937	950	839
Kostnad (tkr/mån)	8 486	8 220	9 022	8 059
Medelbidrag staden		9 406	9 364	

Verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd prognostiserar ett överskott om 0,5 mnkr. Antalet hushåll i juli månad var 964, att jämföra med budgeterad nivå som är 900 hushåll. För augusti är antal bidragshushåll preliminärt 937. Jämfört med juli 2018 är det en ökning med 111 hushåll. Enligt Swecos prognos väntas antalet bidragshushåll öka under 2019. Ökningen av hushållen avser nyanlända som anvisas till stadsdelen och personer som kommer utifrån

och har anknytning till boende i stadsdelen. Under året har det genomsnittliga medelbidraget ökat per hushåll till 9 022 tkr att jämföra med budgeterat 8 486 tkr per månad.

Enligt AKU (arbetskraftsundersökning) beräknas arbetslösheten stiga från 6,4 % 2018 till 6,5 % 2019.

Arbetsmarknadsåtgärder

	Planering 2019	Utfall 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
		aug	Snitt jan-aug	Snitt jan-aug
OSA antal helårstjänster	20	17	19	15
Visstidsanställningar/Stockholmsjobb, antal helårstjänster	20	14	20	20
Feriearbeten Tkr	11 900		–	
Feriearbeten antal	950		–	

Verksamhetsområdet arbetsmarknadsåtgärder prognostiserar ett överskott om 0,3 mnkr. Överskottet hänförs till erhållna intäkter som vid tidigare prognoser inte var bekräftade. Hittills under året har totalt 23 personer haft offentligt skyddad anställning (OSA) motsvarande 19 helårstjänster.

Hittills under året har 27 personer erbjudits och fått kommunala visstidsanställningar/Stockholmsjobb motsvarande 20 helårstjänster.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Barn, kultur- och föreningsverksamhet inklusive fritidsverksamhet prognostiserar ett överskott om 1,7 mnkr. Överskottet beror bland annat på lägre kostnader för skadegörelse samt delvis ökade intäkter. Förvaltningen har även erhållit medel för sommarlovsaktiviteter för barn och unga 6-15 år, vilket har möjliggjort en utökad samverkan med civilsamhället och därmed har flera sommaraktiviteter genomförts av föreningar.

Resultatenheter

Resultatenhetens namn (Intraprenader anges särskilt)	Resultat- enheternas bruttobudget 2019	Varav 5 % av resultat- enheternas bruttobudget 2019	Resultat- enheternas resultat 2018 Överskott (-) Underskott (+)	Beräknat resultat 2019 (exkl. resultatfond) Överskott (-) Underskott (+)	Beräknad ackumulerad resultatöverföring till 2020 Överskott (+) Underskott (-)
tkr	2	3	4	5	6
Förskolor					
301 Grimsta förskolor	43 240	2 162	-2 207	460	1 747
302 Vällingby förskolor	38 430	1 922	-2 727	670	2 057
303 Räckstä förskolor	47 340	2 367	-3 900	750	3 150
304 Nälsta förskolor	37 920	1 896	-3 468	330	3 138
306 Björnboda-Sörgården förskolor	40 590	2 030	-3 641	600	3 041
309 Maltesholm-Smedshagen förskolor	32 030	1 602	-2 866	580	2 286
310 Loviselund förskolor	39 140	1 957	-2 278	740	1 538
311 Hässelby Gård förskolor	35 400	1 770	-2 875	650	2 225
312 Trollboda-Smedshagen förskolor	26 000	1 300	-2 689	500	2 189
314 Hässelby Norra förskolor	41 910	2 096	-2 229	720	1 509
		0			
Äldreomsorgen					
558 Skolörtens servicehus	32 390	1 620	-3 315	1 000	2 315
		0			
		0			
		0			
Summa resultatenheter	414 390		-32 195	7 000	25 195

Förskoleverksamhet

Förvaltningen har 10 förskolenheter som samtliga är resultatenheter. Sammantaget överfördes ett överskott om 28,9 mnkr från 2018 till 2019. Under 2019 prognostiseras uttag ur fonden med 6,0 mnkr. Medlen används till utbildningsinsatser och planerade gemensamma utvecklingsinsatser

Äldreomsorg

Förvaltningen har en resultatenhet inom äldreomsorgsverksamheten. Motsvarande 3,3 mnkr överfördes från 2018 till 2019. Under 2019 prognostiseras ett uttag om 1,0 mnkr.

Investeringar

Investeringar	Justerad budget	Bokfört	Prognos	Avvikelse
Investeringar totalt	20,5	8,4	22,0	1,5
Varav stadsmiljöverksamhet	17,2	6,5	17,2	0
<i>Parkstråket Fyrklöven - Melonparken</i>	5,2	0,8	5,2	0
<i>Strandliden strandpromenad</i>	2,8	0,2	2,8	0
<i>Mindre investeringar (nycklade medel)</i>	9,2	5,5	9,2	0
Varav Klimatinvesteringar	0,4	0,0	0,4	0
Varav Inventarier och maskiner	2,9	1,9	4,4	1,5

Investeringar avseende stadsmiljö prognostiseras i balans med budget.

Investeringar avseende maskiner och inventarier prognostiseras i balans med budget.

Förvaltningen föreslår att nämnden ansöker om 1,5 mnkr för ökade kostnader av inventarier och maskiner. Se även under rubriken Budgetjusteringar.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Ingen försäljning har varit aktuell under året

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Omslutningsförändringar

I verksamhetsplanen och tertialrapport 1 anmälde förvaltningen justerad omslutning av budgeten med sammanlagt 205,3 mnkr. Förvaltningen anmäler i detta ärende ytterligare omslutningsjusteringar om 78,1 mnkr:

Omslutningsförändringar	Kostnader	Intäkter	Netto
Nämnd och förvaltning	-1,3	1,3	0
Individ- och familjeomsorg	7,8	-7,8	0
Flyktningmottagande	-8,0	8,0	0
Socialpsykiatri	1,6	-1,6	0
Förskoleverksamhet	11,5	-11,5	0
Äldreomsorg	46,7	-46,7	0
Omsorg om funktionshindrade	8,6	-8,6	0
Kultur och föreningsverksamhet	1,1	-1,1	0

Omslutningsförändringar	Kostnader	Intäkter	Netto
Arbetsmarknad	0,9	-0,9	0
Försörjningsstöd	9,2	-9,2	0
Omslutningsförändringar totalt	78,1	-78,1	0,0

Budgetjusteringar

Förvaltningen föreslår att nämnden ansöker om följande budgetjusteringar:

Drift

Kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning	0,5
Medel för arbete med utsatt EU medborgare i samband med avhysningar	0,5

- Medel om **0,5 mnkr** för faktiska kostnader avseende kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning.

- Medel om **0,5 mnkr** för täckning av kostnader i samband med arbete med utsatta EU-medborgare.

Kapitalkostnader

Kapitalkostnader	Justerad budget	Bokfört	Prognos	Avvikelse
Avskrivningar	11,0	6,8	10,4	-0,6
Internräntor	0,6	0,6	1,0	0,4

- Minskade medel om -0,6 mnkr på grund av minskade kostnader avseende avskrivningar för parkinvesteringar.

- Ökade medel om 0,4 mnkr för ökade kostnader avseende internräntor för parkinvesteringar.

Investeringar

Inventarier och maskiner	Justerad budget	Bokfört	Prognos	Avvikelse
Inventarier och maskiner	2,9	1,9	4,4	1,5

- Medel söks om 1,5 mnkr begärs för ökade kostnader avseende inventarier och maskiner.

- Medel söks om 2,0 mnkr för trygghetsskapande åtgärder vid två lekplatser samt för ljudlarm vid förskolor.

Medel för lokaländamål

Förvaltningen föreslår att nämnden ansöker om följande medel för lokaländamål:

Drift

Förlorade hyresintäkter för 2019 på Skolörtens vård- och omsorgsboende	2,4
--	-----

- Medel om 2,4 mnkr sökes för förlorade hyresintäkter, till följd av avvecklingen av delar av Skolörtens vård och omsorgsboende.

Analys av balansräkning

Förvaltningens balansomslutning har ökat med 64,5 mnkr jämfört med bokslut 2018.

Tillgångar

Tillgångar (mnkr)	2018-12-31	2019-08-31
Anläggningstillgångar	125,6	124,4
Kundfordringar	35	18,9
Div kortfristiga fordringar	11,9	76,2
Förutbetalda kostn och upplupna intäkter	39,1	56,6
Kassa och bank	0,4	0,4
Summa tillgångar	212	276,5

Det totala tillgångarna har i jämförelse med 2018-12-31 ökat med 64,5 mnkr vilket till största delen beror på att ingående moms inte nollställs i tertialrapporten. Även de upplupna intäkterna har ökat vilket beror på att i tertialrapporten måste intäkter från andra förvaltningar och externa bokas upp eftersom paraplyfilen inte hinner köras innan boken stänger.

Skulder

Skulder och eget kapital (mnkr)	2018-08-31	2019-08-31
Eget kapital	70,3	-35,2
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-0,4	-0,2
Långfristiga skulder	-0,5	-0,4
Leverantörsskulder	-160,9	-51,6
Moms och särskilda punktskatter	0	-0,1
Övriga kortfristiga skulder	-0,7	0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-119,8	-189
Summa skulder och eget kapital	-212	-276,5

Leverantörsskulder har minskat med 109,3 mnkr vilket beror på främst på att vid tertialbokslutet hinner inte fakturor komma in efter bokslutet som stängs den sista augusti jämfört med bokslutet i december då möjligheten att fakturera är cirka två veckor längre. På grund av det ökar upplupna kostnader och förutbetalade intäkter eftersom de då måste bokas upp i tertialrapport två, ökningen är 69,1 mnkr.

Övrigt

Kvalitetsarbete

Som en central del i det systematiska kvalitetsarbetet fortsätter förvaltningen att utveckla arbetet med väl förankrade planer och resultatfokuserade uppföljningar på alla nivåer. Processgenomlysningar och utveckling och implementering av rutiner på såväl förvaltningsövergripande som verksamhetsnivåer har en central betydelse i kvalitetsarbetet.

Synpunkter och klagomål

	Förskola	Funktions- nedsättning och social- psykiatri	Individ och familje- omsorg	Tidigt socialt arbete	Äldre- omsorg	Stads- miljö	Förvaltning
Antal personer	31	20	28	3	58	100	240
Bemötande	9	2	15		9		35
Ärendehantering	3	10	17		15		45
Kontinuitet	3	2			7		12
Information /tillgänglighet	1	2	4	3	11		21
Lokaler	3			1	1		5
Kvalité på verksamheten	17	4			19		40
Ej genomförd insats hos utförare					10		10
Övrigt	3	2			9	100	114

Den första raden med siffror är antal personer som framfört klagomål och de nästkommande raderna är antal synpunkter. Synpunkterna är fler än antalet personer.

Förvaltningen har en rutin för diarieföring av alla synpunkter samt återkoppling på mottagen synpunkt till synpunktslämnaren inom 14 dagar. Enligt rutinen ska synpunkten avslutas i diariet efter att åtgärd har definierats och planerats,

Stadsmiljö

Många av de synpunkter som invånarna lämnar på stadsmiljön gäller trygghetsskapande åtgärder av olika slag. De flesta synpunkter eller klagomål gäller träd, att träd skräpar ner, kan utgöra en fara eller att de skymmer utsikten. Träd har besiktigats och fällts om de har utgjort en fara, buskar har beskurits och slyröjning har utförts för att öka upplevd trygghet. Det har även inkommit klagomål på bosättningar. Rutinerna i dessa ärenden är att vuxenheten samt polisen informeras om var bosättningen finns, efter besök på platsen och eventuellt erbjudande om annat boende har förvaltningen sanerat platsen.

Förskola

Av de 31 synpunkter som inkommit på förskoleverksamheten har fem varit beröm i kategorin kvalitet på verksamheten respektive två förslag i kategorin övrigt. De som lämnat synpunkterna har kontaktats enligt rutinen för synpunktshantering och i flera fall erbjudits möte. Samtliga synpunkter är diarieförda och besvarade. Ett gott exempel på hur ett klagomål kan leda till förbättring för det enskilda barnet är bland annat en kontaktbok som underlättar kommunikationen mellan hem och förskola.

Individ och familjeomsorg

De synpunkter som kommit in gällande verksamheten för individ och familjeomsorg har handlat om bemötande, ärendehantering och tillgänglighet. Synpunktslämnaren har fått muntlig eller skriftlig återkoppling. Den mest förekommande åtgärden har varit genomgång och förtydliganden av rutiner i de fall där det fanns eller kunde finnas en otydlighet.

Funktionsnedsättning och socialpsykiatri

Synpunkter från brukare och anhöriga är ett viktigt verktyg för verksamhetsförbättringar. Verksamheterna för funktionsnedsättning och socialpsykiatri arbetar med att informera om möjligheten att lämna synpunkter genom att lämna ut informationsmaterial såsom

broschyrer och berätta att de på vissa verksamheter finns brevlådor där synpunkter kan lämnas in. Av de synpunkter som kommit in gäller flera bemötande. Verksamheterna arbetar utifrån stadens bemötandeguide för att ge ett bättre bemötande.

Tidigt socialt arbete

Verksamheten får in relativt få synpunkter. För att få bättre användning av detta verktyg för verksamhetsförbättringar ska avdelningen därför arbeta för att förbättra systematiseringen av synpunktshanteringen.

Äldreomsorg

Flera av de klagomål och synpunkter som kommit in under perioden rör kvaliteten på verksamheten och insatsens utförande. Till de kommunala hemtjänstenheterna kommer synpunkter och klagomål som ofta rör insatsens utförande, bemötande, kontinuitet, brist på information om förändringar eller insats som inte blivit utfört. Verksamheterna besvarar och åtgärdar klagomålen, samt återkopplar till berörd enligt rutin. En åtgärd kan till exempel vara arbetet för att öka personalkontinuiteten, även under ordinarie personals semester. Många klagomål skickas först till beställarenheten som tar hand om ärendet direkt och skickar det vidare till berörd aktör. Samtliga verksamheter diskuterar kontinuerligt klagomålen och synpunkterna i arbetsgrupperna, exempelvis på arbetsplatsträffar.

Övrigt

Nämndens interna kontrollarbete visar på såväl fungerande rutiner och kontroller som områden som behöver utvecklas. Rutinerna för upprättandet av genomförandeplaner visar att förvaltningen måste analysera hur de rutinerna fungerar då efterlevnaden av rutinerna är bristfällig. Förvaltningen behöver analysera varför rutinerna inte efterlevs och ta fram åtgärder för att öka efterlevnaden av rutinerna. Rutinerna för hantering av registervård uppvisar även de stora brister och även i detta fall behöver orsaken analyseras och åtgärder tas fram. Förvaltningen har sedan en längre tid tillbaka brister i det systematiska brandskyddsarbetet. Inga åtgärder har vidtagits som kommit kontrollansvarig tillhanda. Arbetet med att upprätta skriftliga rutiner och skapa ett sammanhållet systematiskt brandskyddsarbete behöver ges hög prioritet. Övriga processer som finns i nämndens internkontrollplan bedöms endast ha mindre avvikelser. Sammantaget är förvaltningens interna kontroll endast delvis tillfredsställande.

Denise Melin
Stadsdelsdirektör

Marie Janemar
Avdelningschef

Bilagor

1. *Bilaga 1: Blankettset SDN04 T2 2019*
2. *Bilaga 2: Ansokan-medel-for-trygghetsskapande-atgarder_1*
3. *Bilaga 3: KLIMAT Uppföljning i T2 klimatmedel beviljade i VP 2019 parklekar_*
4. *Bilaga 4: Ansokan medel for trygghetsskapande atgarder_2*

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Denise Melin, Stadsdelsdirektör	2019-09-19
Marie Janemar, Avdelningschef	2019-09-19